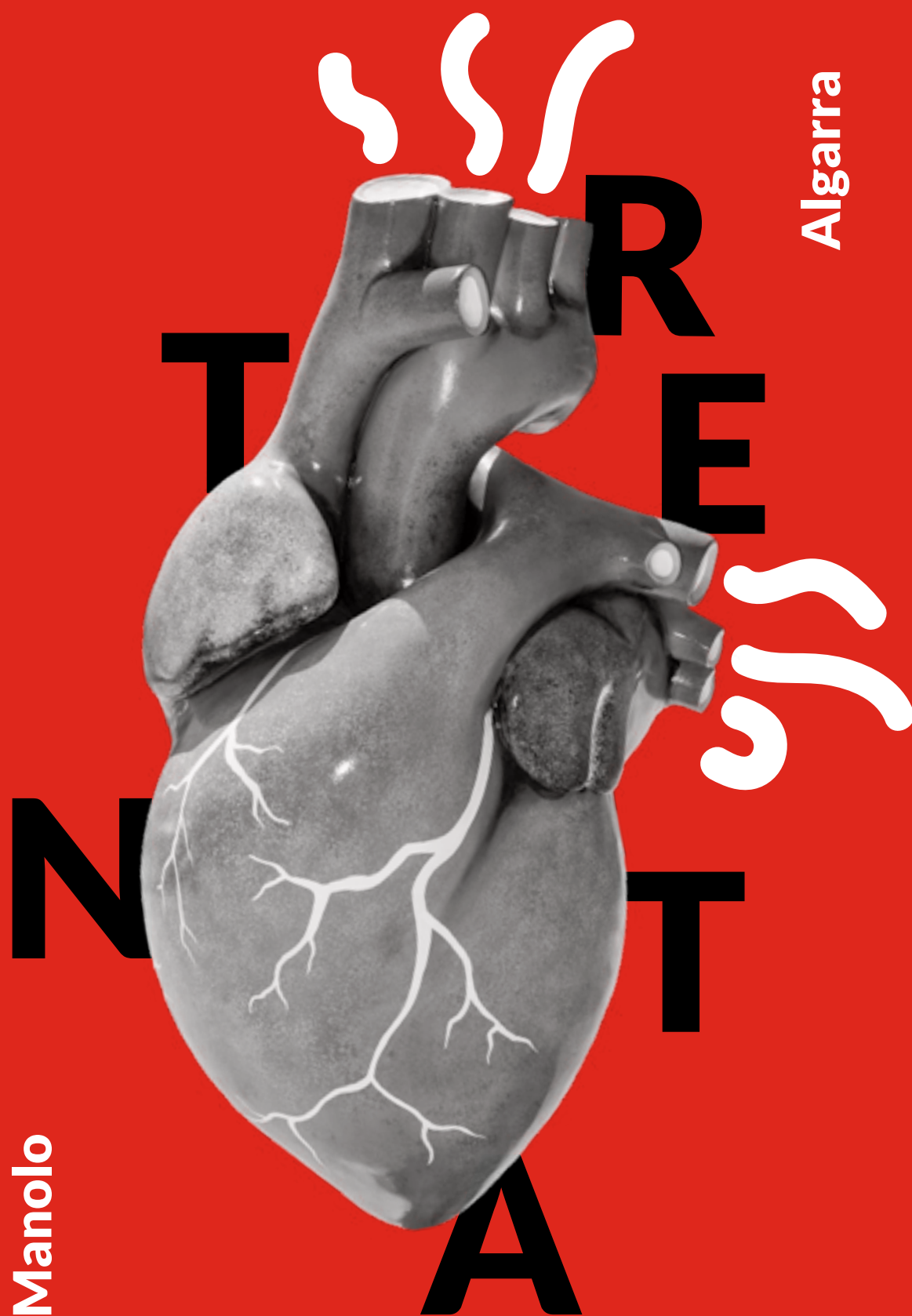

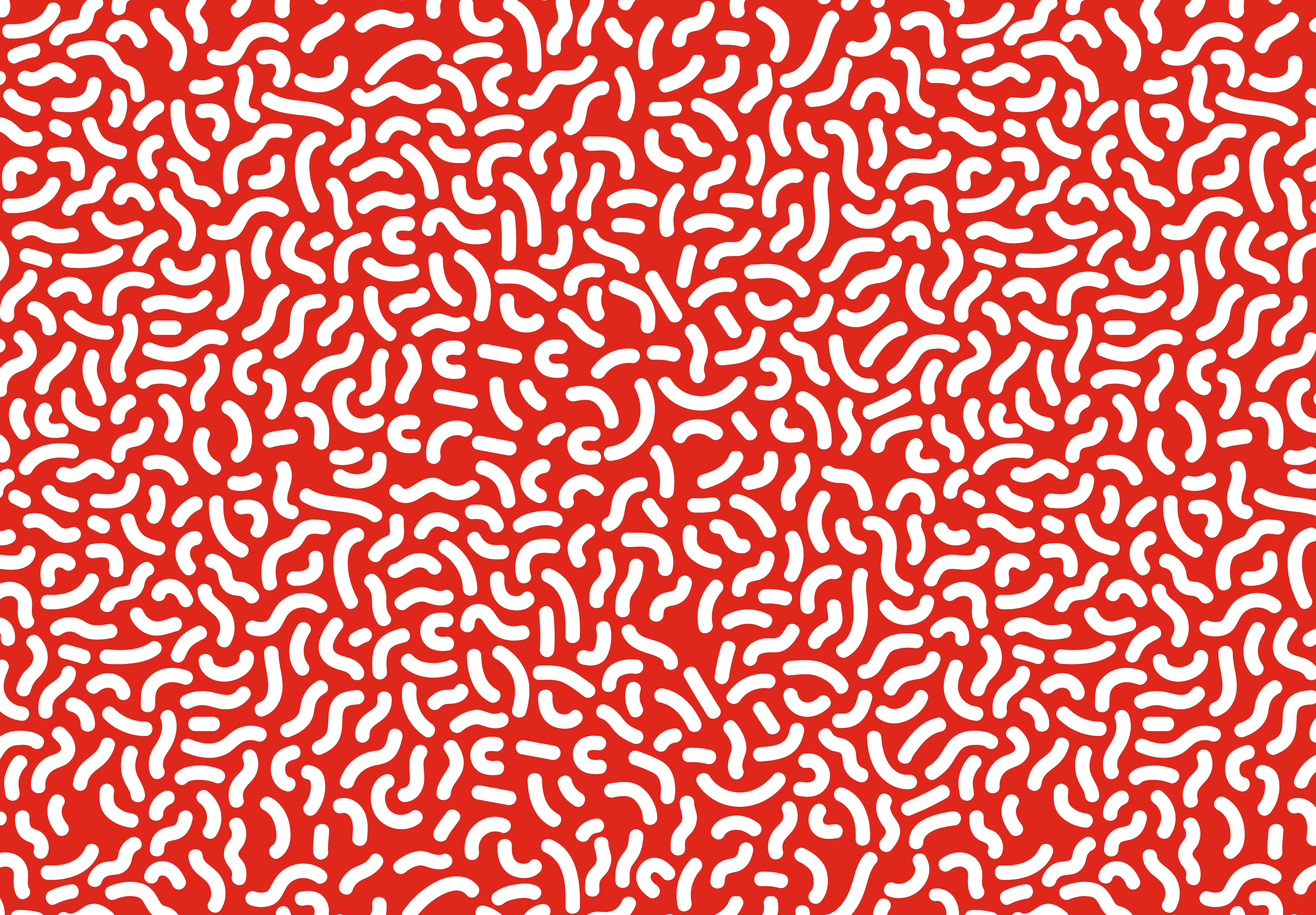
Una vida en Les Fogueres

Manolo

Algarra

Foguera Sèneca-Autobusos 2021

Una vida en Les Fogueres

Algarra

TRENTA

Manolo

Foguera Sèneca-Autobusos

“Trenta” és un treball inèdit d’investigació, realitzat per membres de la comissió de Sèneca-Autobusos.

Direcció, disseny i maquetació
David Hernández Chamorro

Col·laboradors i col·laboradores

Fernando Abad
Lola Alcaraz
Isabel Niñerola
Rosana Valcárcel
David Gerona
Paula Tomás
Amparo Tresáncoras
Tomás Bordera
José Luis Huélamo
Tere Compañy
Andrés Colomina
Josep Amand Tomás

Fotografies

Arxiu personal família Algarra, Israel Galvañ, David Hernández, Antonio Botella, Roberto Climent i col·laboradors

Fotografies Belleses i Dames d’Honor 2021
Vigueras Fotografía

Traducció

M. Josep Mira Roig. Oficina Municipal de Promoció del valencià i Paula Tomás

Impressió i enquadernació
INGRA Impresores

Dipòsit Legal
A-339-2012

Portada

“Una vida en Les Fogueres”
David Hernández Chamorro

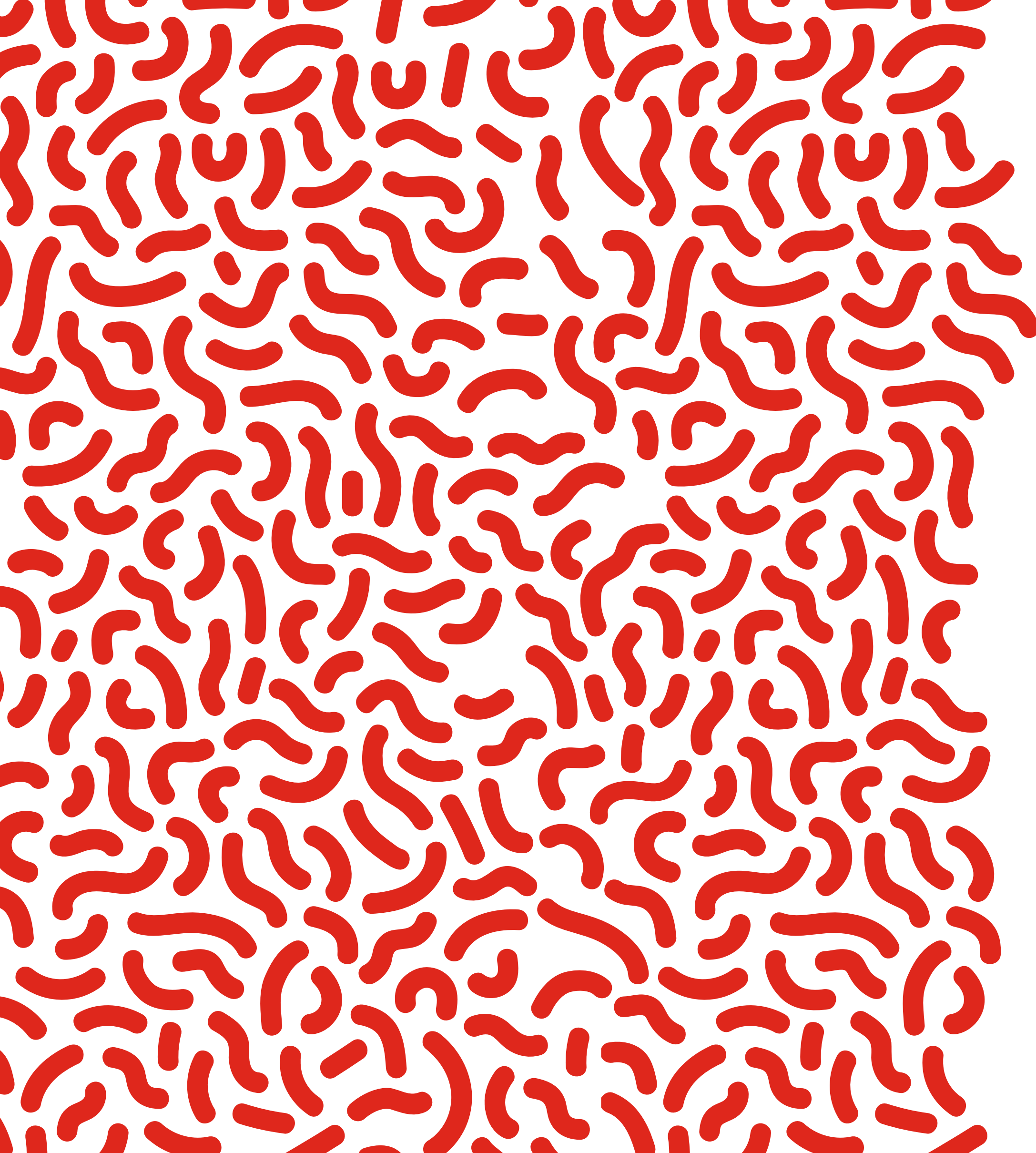
Col·labora la Conselleria d’Educació, cultura i esport de la Generalitat Valenciana.

Gràcies a les persones que han col·laborat en aquest Llibret.

Foguera Sèneca-Autobusos 2021

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l’ús del valencià de l’any 2021.

Sense els artistes la festa no té sentit...

“Trenta” serien els anys que ininterrompudament Manolo Algarra haguera plantat a Alacant si s’hagueren celebrat Les Fogueres 2020, sent un dels artistes amb una de les trajectòries més regulars i llargues de la nostra ciutat. Però l’esdevingut, ha parat la festa i per tant ha parat les idees dels artistes que, amb el seu art, compleixen els somnis de foguerers i foguereres.

No podem oblidar que l’element principal de la festa és la foguera i els seus artífex, els artistes, els encarregats d’omplir els carrers d’art cada mes de juny. D’entre tots, Manolo Algarra, és un referent en la història dels últims trenta anys, títol que s’ha guanyat amb el seu treball i dedicació per un ofici que estima.

“Trenta” ens transporta en el temps, recorrent la vida i les fogueres d’un gran artista, i millor persona, que ha deixat petjada en diferents comissions, en les quals només s’escolten paraules d’afecte i lloança. Manolo ha plantat fogueres adultes, infantils, portalades de barraca; ha guanyat premis en diferents categories, premis de crítica, ninots indultats i pot dir que ha aconseguit en quatre ocasions consecutives el màxim guardó de Les Fogueres: el Primer premi de categoria especial. Manolo és un clar exemple per a futurs artistes de dedicació, passió i serietat.

“Trenta” recull sentiments, històries i anècdotes, des de 1990, que situen a Manolo Algarra com un mestre de l’art efímer.

Índex

08- 15

Prefaci

08 1990, l’any en què vam
apagar cinc-cents ciris
Fernando Abad

164-243

Sèneca-Autobusos

167 Vivències
Josep Amand Tomàs

231 Foguera

16-163

Trenta

19 Gran artista, millor persona
Lola Alcaraz

43 El cor de l’artista
Isabel Niñerola

51 Trenta anys de somnis efímers
Rosana Valcárcel i David Gerona

113 Manolo, amic de tots i totes
Paula Tomás

147 Mirades a peu de carrer
Amparo Tresáncoras
José Luis Huélamo
Tomás Bordera
Andrés Colomina
Tere Compañy

244-255

Anunciants

Prefaci

1990, l’any en què vam apagar cinc-cents ciris

Any en què Algarra arriba a Alacant

per Fernando Abad

La portada del llibre de Sèneca

Imaginem un poc. Fa calor; bé, com quasi sempre per aquestes terres. I s’acosten les Fogueres. Ha sigut —continuem fabulant— una bona setmana per a la família Mira-Hotot: els ha tocat devolució en la quiniela, els han regalat unes entrades per a Aqualandia, un parc temàtic a Benidorm que havia obert només uns cinc anys abans, el 1985, i els acaba d’arribar el llibret de la foguera del barri (el que orbita l’Estació d’Autobusos, el futur Edifici Sèneca, però açò no ho sap encara ningú: l’immoble antic no es tanca fins al 13 de setembre de 2011), a la qual s’han apuntat aquest mateix any. La portada promet: un enllumenat Alacant —més aïna el seu centre, una porció del seu reconoscible ‘downtown’—, coronat per un no menys il·luminat castell de Santa Bàrbara sobre el qual germinen almenys quatre palmeres de focs artificials (dos en tota la seua esplendor), en tons blancs i ocre; i tot això, reflectit al mar.

Així, el llibret de Sèneca Autobusos de 1990 —molt diferent, per cert, dels actuals, i per descomptat, amb moltíssimes menys pàgines— ja ho constata en certa manera des de la seua mateixa portada, un quadre del veterà Amérigo Asín, ni més ni menys que amb tretze retrats d’alcaldes al Saló Blau de l’Ajuntament: Alacant suposa aquest any una festa, i de les grans. La realitat és que 1990, com tots si ens obrim a un àmbit mundial, s’ha anat desenvolupant com un any d’efemèrides diverses. Però ací, en aquesta ciutat, en toca una de molt especial: el V Centenari de la Ciutat. Tan pocs anys té?

En realitat, com han llegit fa poc els Mira-Hotot, que això de la ciutat a què han arribat, i en la qual es van integrant, ve de molt però que molt antic, però, clar, 1490 és l’any en què Ferran el Catòlic (per la data, Ferran II d’Aragó) concedeix a la vila marítima el títol de ciutat; distinció que, això sí, es despatxa,

un 26 de juliol, ni més ni menys que a Còrdova. Així que toquen fastos i, si ho contemplen l’erari públic i els empresaris que van de patrocinadors (per l’època, ja se’ns van modernitzant per la via anglicana: ara són espònsors), fanfàrries el més imperials possibles.

La cosa va de llibres

Les pompes commemoratives que toquen a sort en aquests casos no deixen de comportar més d’un avantatge. Per a començar, la història de la ciutat d’Alacant es converteix en un poc més accessible per a tots, des dels Mira-Hotot fins a la família de més antiga soca autòctona que toque. Així, l’Ajuntament, a través del patronat del V Centenari, i l’asseguradora Mapfre Levante comercialitzen un molt amé llibre, *Alicante, la ciudad contada a los chicos*, que comprén des de l’Edat de Pedra (des de fa uns 2,59 milions d’anys minut més, setmana menys: aquells

alegres temps del Paleolític) fins a la mateixa contemporaneïtat de la publicació. El hui enyorat escriptor i periodista alacantí Enrique Cerdán Tato (1930-2013), que llavors ja gaudeix de ramat lector en quasi tot l’orbe tot i que encara li quedarà un any per a obtindre el premi de les Lletres Valencianes, narra la història de la família Altet (Ignacio Altet va ser un pseudònim recurrent de l’internacional autor, especialment usat en la seua etapa en Grupo Zeta, com a corresponsal del *Periódico de Catalunya* però també d’*Interviú* o *Lib*). El pintor i dibuixant de còmic Demetrio Sánchez, ‘Demetrio’, les vinyetes del qual ja han gaudir jòvens i no tan jòvens d’ambdós vores de l’Atlàntic (també va ser un dels il·lustradors ‘oficials’ de les aventures de Tarzán), aporta unes il·lustracions que es mouen entre la innovació i el classicisme, comprénent els dos arts que al creador d’origen pilareny li han donat reconeixement en tot l’orbe.

També toca saber de cine, aqueix que tant adora Carme —que no ho recordeu?; caram, la filla major dels Mira-Hotot—... per descomptat, cine alacantí: el mateix patronat, ara en col·laboració amb la desapareguda Caja de Ahorros Provincial de Alicante (Cajalicante, als efectes de màrqueting a peu de carrer), decideix mostrar a la gent, i no sols a l’autòctona, que per ací també es va practicar i encara es practicava amb el seté art, i molt. Una exposició (que anys després va ser absorbida en part d’una altra, aquesta a càrrec de l’exhibidor Paco Huesca, actual conservador d’ambdós) i un llibre catàleg (coordinat per un cert Fernando Abad, de professió les seues notícies, però també amb textos del citat Paco Huesca i d’Abad, Vicente Sala Recio, Luis Laguna i Antonio Dopazo, amb portada i pòster interior de la pintora, dibuixant i dissenyadora Marina Iborra), més una sèrie d’actes paral·lels (com el dedicat a les bandes sonores alacantines, a càrrec del compositor Luis Ivars, un dels basaments del mític grup Mediterráneo i hui famós creador de música per al cel·luloide), conformen tot un ‘paquet’ d’activitats culturals destinades a narrar el “Cine d’ací” (‘Deu anys de cine alacantí’, se subtitula la mostra).

L’assumpte es convertirà en itinerant, a la província i també a la comunitat, per exemple aprofitant Cinema Jove 91. I el contingut es retrotraurà fins al 1932, encara que estiga basat en la història de

la no molts anys després liquidada ACADA: naix oficiosament el 1980, encara que es constitueix oficialment el 26 de maig de 1982, com l’Asociación Amateur de Cine Alicantino, filial de la Càtedra de Cine de la Caja de Ahorros de Alicante y Murcia (nascuda el 1975 a partir de la del ‘Sureste’, creada el 1940, i convertida des de 1988 fins a 2012 en la del ‘Mediterráneo’); perdrà ACADA l’Amateur entre els plecs de l’intent —aconseguit— d’obrir-se a quasi tot el camp cultural.

Però és que 1932 suposa un any molt especial en la carrera artística, com a cineasta, del també advocat José Ramón Clemente (1912-2012), qui va dirigir l’Aula de Cine de l’Institut d’Estudis Alacantins (1953-1984), després Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert, i va ser cocreador d’ACADA, junt amb Vicente Sala Recio (que arribarà a responsabilitzar-se de la coordinació d’Activitats Culturals de la CAM, a més de ser president electe de l’associació), però també, a Madrid, d’AICA l’Asociación Independiente de Cineastas Amateurs, on s’integraven en el seu començament, per exemple, Alejandro Amenábar o Pedro Almodóvar) El cas és que el 1932, Clemente implica els seus amics Daniel Bañuls (1905-1947, com a coguionista) i Gastón Castelló (1903-1986, pintor, gravador i ‘pare’ de les Fogueres quant a obra artística, i ací implicat actor) per a rodar la que constitueix la primera pel·lícula d’argument alacantina conservada, *El hombre que pescó su sueño* (1932), on un joveníssim Castelló, persegueix un volander somni per l’Albufereta (una recuperació en vídeo del film, a instàncies del hui desaparegut Cineclub Mediterráneo, inclou, aqueix mateix 1990, la cinta *Alicante 1932-34*, també retitulada *Alicante en fiestas*).

No eren les úniques publicacions llançades des de la Comissió del V Centenari, per descomptat. A primer colp d’ull, ressenyem la *Bibliografía de la ciudad de Alicante*, coordinada per l’historiador Francisco Moreno Sáez, el qual també es farà càrrec de dirigir una *Historia de Alicante*, en dos volums, coeditada pel diari *Información* (que bufarà 50 ciris el 1991 i li encarregarà el consegüent llibre precisament a Moreno Sáez), més una *Historia de la ciudad de Alicante*, en quatre volums. Per la seua banda, Adrián López i Joan-Vicent Hernández coordinaran el llibre, també amb *Información*, *Fogueres*, entre els molts autors del qual es comp-

ta amb el hui plorat Conrado Albaladejo (1947-1999). O entrant en qüestions botàniques i ecològiques, *Les formacions vegetals de la ciutat d’Alacant*, obra dels especialistes Daniel Climent i Carles Martín.

En fi, tot el món té un Alacant a contar, i el patronat o comissió donarà l’oportunitat perquè podem llegir bastants d’aquestes veus, com les de l’historiador i arqueòleg Pablo Rosser, els fotògrafs Perfecto i Rafa Arjones o el també historiador Salvador Forner.

En tot cas, servisca el detall que el llibret de Sèneca, com comprova la felix família, també s’apunta, però sense la Comissió pel mig, a la celebració històrica i inclou dos articles dedicats a rellegir la història. Una, la més immediata, a càrrec del periodista Emilio Chipont (1927-1994), porta per títol *Las casas de huéspedes 1914-18*, on repassa aquestes pensions en què pernoctaven viatjants de tota classe («las casas de huéspedes de Alicante siempre tuvieron un carácter colorista e íntimo»), adjuntant multitud d’apunts costumistes i subratllant la informació amb la llista d’hoteles de l’època («Samper, Simón, Victoria, Nogueras i Miramar») i una frase que deixa mal sabor a l’ànima: «Alicante era una ciudad mal alumbrada y sucia».

La història projectada encara més arrere en el temps la porta el foguerer Miguel Castelló Villena (nascut el 1916 i difunt, segons la imprescindible ‘Alicantepedia’ del periodista David A. Rubio, quasi amb el segle), nebot de Gastón Castelló i alcalde perpetu de la principal de les dues fortaleses de la ciutat. El seu article es titula precisament “Aclaraciones sobre el Castillo de Santa Bárbara” i suposa un resum del naixement i desenvolupament del bastió («la Historia de Alicante, población por la que prácticamente han pasado todas las civilizaciones que hubo en el Mediterráneo, no puede escribirse por separado de la del Castillo. Siempre fueron un todo. Íberos, romanos, árabes, franceses, ingleses... todos. Todos estuvieron aquí y dejaron las huellas de su paso y siempre el monte Benacantil, llamado así por los árabes y Castillo de Santa Bárbara por los alicantinos»), completat amb un dibuix del mateix Castelló Villena confeccionat tenint «como base los planos de J. B. Palavicino (1656), Joseph Castellón y Pedro Joan Valera (1688), y S. Baffin Sculp (1709)».

De ponts rojos i altres coses

Amb semblant busseig en la Història, així, amb majúscula, no haurà d'estranyar que la família Mira-Hotot, que ha adquirit tot allò adquirible del catàleg de publicacions del V Centenari, inclús atresorant pacientment els colleccionables encartats en els diaris alacantins, isca, confiada, al carrer a agafar-li el pols a una ciutat que aqueix 1990 en què l'artista creador de monuments festers Manolo Algarra planta per primera vegada a Alacant, però encara no en Sèneca, segueix amb aquesta modernització eterna que ja s'estén cap a ambdós faldes de la Serra Grossa. Per exemple, aquest 1990, amb el socialista fester José Luis Lassaletta (1933-2002) de primer edil (ho era des de 1979, com a primer alcalde de la reestrenada democràcia, i deixarà de ser-ho el 1991), es concreta un projecte que, amb partida de naixement oficial anotada en el Pla General d'Ordenació Urbana de 1956, en realitat ja estava en les ments dels polítics republicans: la realització d'una Gran Via, a manera d'artèria urbana que canalitzara el creixent trànsit de vehicles d'una urbs cada vegada més metròpoli.

Els Mira-Hotot, ja plenament integrats hui com a alacantins de pro, encara no ho sabien, però aquesta Gran Via ha seguit completant-se des de llavors (i encara li queden reptes, com un futur gran parc que, se suposa, ha de creuar-la pel sud), com continua fent-ho un altre dels esbossos urbans —no menys hereitats de temps anteriors— previstos en aquell PGOU: la Via Parc. Pel que fa a la Gran Via, l'any dels fastos alacantins n'anota un altre en la seua agenda: el final de la construcció i consegüent inauguració —no exempta de repunts electoralistes, donada la data— del llavors denominat Pont del V Centenari, encara que posteriorment i fins als nostres dies serà conegut popularment com «el Pont Roig», per la tonalitat vermellosa de la part fèrrica de la construcció. S'inaugura poc abans de les Fogueres, i una placa encara ho recorda, en lletres majúscules: «SIENDO ALCALDE DE ALICANTE EL EXCMO. SR. D. JOSE LUIS LASSALETTA CANO, EL MOLT HONORABLE SR. EN JOAN LERMA I BLASCO, PRESIDENT DE LA GENERALITAT VALENCIANA, INAUGURO EL PRIMER TRAMO DE LA GRAN VIA EL 5 DE JUNIO DE 1990».

A vegades, això sí, els assumptes urbans no pintaven tan bé. Els temporals patits entre 1989

i aquest mateix any a la platja de Sant Joan-Mutxavista (6.200 metres de costa, amb 2.900 per a Alacant —platja de Sant Joan— i la resta per al Campello —Mutxavista—) han anat raent les visitades arenes. Per si no fóra prou, se sumen a la lenta però imparable devastació l'enrajolament dels terrenys paral·lels, soterrant dunes i pantans temporals que paisatgísticament ja només són memòria (i pensar que la interior Sant Joan d'Alacant va despreciar el seu litoral segles arrere, per considerar-lo terra gens valuosa, on no es podia plantar); a la regulació del riu Sec, un cabal estacional però que ara ja no sedimentarà igual a la zona; i als primers efectes constatats ci-entíficament i mediàticament d'un canvi climàtic que encara es nega quasi tant com l'esfericitat del planeta. Que els ho pregunten als Mira-Hotot i les seues enciclopèdies.

En tot cas, caldrà esperar-se, quant a això de la platja, l'any següent perquè comence a regenerar-se un lloc molt diferent de l'actual. El ferrocarril de via estreta, l'estimat trenet, encara en format antanyàs i no de galàctic tramvia, encara circula enganxat a la primera línia de xalets i apartaments de platja. El mar es troba en un nivell més baix; tant, que en molts llocs cal descendir amb cura fins a un llit on abunden més les pedres redones que l'arena, encara que això, com comprovaran els Mira-Hotot quan uns anys després es facen amb una casa de camp per la zona (hui desapareguda davall tones de formigó turístic), li donava un encant peculiar a les nits amb fort onatge, escoltant a la nit com el mar arrossega els cudols amunt i avall.

Però bé, quan arriba el cap de setmana, el que toca és eixir, i l'oferta noctàmbula, potser noctí-faga, dels caps de setmana se centra en la ciutat en el centre antic, el Barri. Segons els crònicons, des de 1988 (altres diuen que un any abans, des de l'obertura de l'Época, en la mateixa llinda del lloc, saludant la cèntrica avinguda de la Rambla) la moguda estudiantil decideix baixar des de la Universitat per a prendre el districte, la qual cosa li donarà a la marxa nocturna un punt cultureta, a vegades tan sols aparent entre els atronadors retronys dels altaveus i els col·pets a mansalva. A poc a poc, això sí, el relativament pròxim carrer de Sant Ferran, la Zona, abraçarà la més escabellada joventut d'institut i formació professional, mentre

que la contornada d'Alfons El Savi es condimenten amb els primers locals d'estètica irlandesa, anglesa i alemanya, o siga molta fusta, la Ruta de la Fusta, on abundarà el *heavy metall*. Però llavors, que conste, encara estem en els primers gotejos d'una oferta de locals que aniran anotant en la crònica de la vila noms de llocs on concentrar-se, segons gustos, com El Forn, l'Armstrong, La Naya, El Cure, La Misión, El Forat L'Escala, el Sisabana, el Ma non Troppo, el Yerbeta, el 27 Cotinos, el Cherokee o la Tasca El Coscorrón, el més veterà... com que el Cosco (anomenat així per la poca altura de la seua porta, que es va haver de folrar amb una espècie de coixí, i que donava a un diminut local d'infusions i males herbes diverses l'escala del qual ascendia a una sala més àmplia i decididament discotequera) naix en data tan terrible com 1936.

Però d'aquests assumptes encara no troben informació els membres de tan activa família, en el llibret, encara que no per això es lliuraran de la seua quota de notícies a propòsit de la realitat circumdant, des dels mateixos monuments de cartó pedra (que els diuen que no són monuments, que són senzillament «fogueres») amb què la foguera a què ja pertanyen saludarà conveïns i visitants: l'assumpte va d'endolls.

De malfactors, quelonis i llàgrimes

L'artista creador de monuments festers i dibuixant valencià Vicent Almela i Caballé, que planta en Sèneca Autobusos des de 1988 i ho farà fins a 1991, es fixa en una de les xacres que comencen a encebar-se en la política nacional, i ompli la seua obra d'erectes endolls que suposen la titla a una irònica guaitada a la vida nacional. Ell mateix ho explica: «El tráfico de influencias / está a la orden del día. / No importa ser del P.P. / ni tampoco socialista». També: «Enchufes por todos lados, / medianos, pequeños y grandes / mientras no se corte el rollo / todo sigue para adelante». I és que: «El castillo se nos mueve / con tantas excavaciones / Nos van chafando las casa [sic] / con tantas aberraciones». En conclusión: «Todas estas cositas / de rollos y corrupciones / pasan en Alicante / como en otras poblaciones».

En aquella comissió, la de Sèneca, que presideix Pedro Luis Sirvent Gil des de 1986 (l'any següent li passava el testimoni, que havia arreplegat de Josep Amand

Tomás Vallejos, a Concepció Moragues Ríos), i que presenta com a símbol un autobús humanitzat i foguerer, el monument es fixava, de totes maneres, en una ‘calentor’ que infectarà una ja adolescent democràcia: la corrupció, real o presumpta, marcava les seues dues primeres mosses en una pissarra on hui existeix més clarió o retolador que fons. La família Mira-Hotot i els seus companys en l'encara xicoteta família Sèneca, incloses la bellea d'aquest any, Yolanda Sesma Martínez, i les seues dames, Alicia Díez Valero i Rosa Perelló Llopis, contemplen com els mitjans de comunicació comencen a traure titulars amb dos cognoms omplint-ho tot: Guerra i Naseiro.

Juan Guerra, germà d'Alfonso, llavors vicepresident del Govern, que presideix el socialista Felipe González, havia sigut contractat pel PSOE precisament com a assessor del seu germà en la Delegació del Govern a Sevilla. I des d'allí, des del tristament famós «despachito», muntarà un «xiringuito» financer (els qualificatius populars de l'època encara resulten minoratius: tots en «ito») basat en la típica cadena de favors de la picaresca espanyola. Des de l'altre front polític, l'empresari i colleccionista d'art Rosendo Naseiro, per la seua banda, resultava detingut per la trama de finançament il·legal del PP, partit en què Naseiro exerceix de tresorer (el lloc oficial és «secretari de finances»). La realitat posterior que podran comprovar els curiosos Mira-Hotot és que al primer se li va commutar la pena d'un any de presó, en no tindre antecedents penals, i el 2012 se sobreaurà una última causa per falta de proves (però el seu germà va haver de dimitir), mentre que el segon queda absolt, ja que les gravacions telefòniques que l'inculpaven havien sigut efectuades per a un altre cas i no havien sigut autoritzades per a aquest.

Això sí, segons la ideologia de cada comissió festera o creador foguerer, ambdós sumaris van servir per a postillar un bon grapat de fogueres. Les martingales polítiques havien aterrat en les Fogueres i Falles de la Comunitat Valenciana, i ja no les abandonarien.

Però hi havia més temes de què ocupar-se, després de tot. Per exemple, dels cinematogràfics i televisius. En cine, el que ho «peta» (com encara no es diu per l'època, que era més de «molar»), uns curiosos monstres es convertirien, no en un malson, sinó en un somni

d'heroïcitat per a milions de preadolescents i adolescents de pràcticament tot el planeta: ni més ni menys que quatre tortugues antropomòrfiques, gegants i cabudes, expertes en arts marcials, addictes a les pizzes en versió nord-americana, educades per una rata gegant que parla i es diu Estella o Espina (Splinter), i té una orella tallada, i amb noms de creadors plàstics del Renaixement (Leonardo, Rafael, Michelangelo i Donatello). Només un any abans, hauria eixit del cine pegant alarits Maria (que sí, contra, que oblidadissos sou, la xicoteta dels Mira-Hotot). Ara simplement els adorarà. I les pizzes.

La cinta, “Tortugas Ninja” (“Teenage Mutant Ninja Turtles”), la primera d'una sèrie d'elles, era una producció de la Golden Harvest del productor, exhibidor i distribuïdor hongkonés Raymond Chow (1927-2018) per a l'estudi hollywooden-se New Line Cinema (creat el 1967 i des de 2008 una divisió més de la veterana Warner Bros). La dirigia el llavors prometedor cineasta britànic Steven Barrot, procedent del món del videoclip i hui reeixit productor i realitzador de televisió.

I bé, l'altre èxit també arribava amb vestidures lleugeres, en concret amb els del romanç sobrenatural. L'equip ZAZ (Jim Abrahams i els germans David i Jerry Zucker, de vegades amb les col·laboracions de Pat Proft i Neal Israel), els de les sagues iniciades amb “Aterriza como puedas” (“Airplane!”, 1980), “Agárralo como puedas” (“The Naked Gun: From the Files of Police Squad!”, 1988) i “Scary Movie” (2000), es posaven seriosos, amb diners de la veterana Paramount, i s'alien a l'empresa d'efectes especials Industrial Light & Magic, llavors de George Lucas, i faran guanyar milions als fabricants i venedors de mocadors de mig món, els alacantins inclosos, amb “Ghost” (Más allá del amor)” (“Ghost”). A Jerry Zucker li tocava aquesta vegada dirigir, però

allí col·laborava tota la ‘família’. Encara que en principi amb guió alié, del multigenèric Brosse Joel Rubin, els ZAZ el portaran al seu terreny, traient-se de la mànega un personatge còmic, el de la falsa endevina i simpàtica estafadora a qui donava eixerida vida Whoopi Goldberg. Però, ja ho avancem, des del dimecres 31 d'octubre les platees alacantines, com tantes altres del país, sospiraran, la família Mira-Hotot el mateix que les altres, pels amors en pantalla però més enllà de la vida del hui plorat Patrick Swayze (1952-2009) i Demi Moore.

Però és que, en aquests temes audiovisuals, 1990 està cridat a ser, de totes maneres, l'any dels moca-dors a escórrer: just quan arranca el definitiu triomf en les xicotetes pantalles espanyoles del format *culebrón*, gràcies a la telenovella veneçolana “Cristal” (1985), creada per l'especialista d'origen cubà Delia Fiallo i emesa a Espanya en realitat des del 4 de desembre de 1989, primer en la segona cadena (hui La 2), fins que es porte a la primera, amb una mitjana de 8,7 milions d'espectadors enganxats als receptors (entre onze i dihui milions quan se'n va emetre el desenllaç, el 19 de novembre de 1990, després de plorar-se la gent ni més ni menys que 246 capítols).

En realitat ja havien arribat abans altres produccions, com la colombiana “Caballo viejo” (1987-1988), 180 entregues que van començar a difondre's al nostre país des de La 2 a partir del 27 de febrer de 1989, amb una cuidada però a estones surrealista trama inspirada en una cançó del gran cantautor i còmic veneçolà Simón Díaz, ‘El Tío Simón’ (1928-2014), i que gaudirà, la sèrie, inclús del gest aprovador de la crítica; i no podem oblidar les luxoses versions nord-americanes del gènere, com “Dallas” (1978-1991), “Dinastia” (“Dynasty”, 1981-1989), “Los Colby” (“The Colbys”, 1985-1987)... produïdes la majoria pel hui enyorat Aaron Spelling (1923-2006), qui anys després li va finançar al hui semioblidat David Lynch (a pesar que li va donar el tret d'eixida al cine ‘indie’ nord-americà que en l'actualitat es crea, fabrica o perpetra, segons) la seua peculiar desconstrucció del subgènere, “Twin Peaks” (1990-1991).

Miscel·lània d'escriptors, cineastes i esportistes

La nostra estimada família, els Mira-Hotot, que entra a tot arreu i en tot es vol ficar, sent una especial predilecció per la cultura i en fa gala, com de viure al centre, encara que aquest centre, mentre es troba encara funcionant l'estació d'autobusos, amb tota la peculiar fauna que pul·lularà al voltant, a vegades done algun esglai de nit. Però sent, que ara habiten una ciutat inclús amb visites de molt nivell. Així, el literat uruguaià Mario Benedetti (1920-2009) inicia la ronda de viatges que el portaran en deu ocasions fins a Alacant. L'última serà el 2003. Cursos i seminaris adoben el que es convertirà en una fructífera relació entre l'autor i la província, que arribarà als repunts polítics quan els

dards irònics del poeta, assagista, periodista, contista i novel·lista assoleixen qualsevol que mane.

Però per ací ja hi ha escriptors autòctons triomfant, per cert, de portes cap a fora, inclús molt fora, encara que ja se sap això que ningú és profeta en la seua terra. Per exemple, el també periodista Mariano Sánchez Soler (que arribarà a ser igualment foguerer de Sèneca Autobusos), que aqueix mateix any publica dos dels seus molts llibres capitals: la novel·la negra (una de les seues grans especialitats) *Festín de tiburones* i l'assaig d'investigació (l'altra gran especialitat) *Villaverde, fortuna y caída de la casa Franco*. Enrique Cerdán Tato, per la seua banda, a més del llibre històric sobre la ciutat, publica, per al Gil-Albert, la recopilació de contes *Historia antigua*.

També queda buit per a la bona poesia. El nom d'Alfredo Gómez Gil, catedràtic de Literatura Espanyola i Hispanoamericana des de 1979 fins a 1996 als Estats Units (en el Hartford College for Women, des de 1991 part de la Universitat de Hartford, Connecticut) i poeta, apareix aquest 1990 associat a tres antologies: *Centenario* (Real Club de Regatas d'Alacant), *Cuadernos de Poesía Nueva* (Asociación Prometeo de Poesía) i *Paradise Lost or Gained? The Literature of Hispanic Exile* (University of Houston, Texas). A més, teatre, el de Juanluis Mira per a Jácara (1981-2017), la companyia que fundarà des de l'institut alacantí Jaume II: *Man-ikí*, que s'estrenarà com a «teatre-dansa per a aparadors».

Bé, val, que animava molt el fet que, després que guanyara el Nobel de Literatura el narrador espanyol Camilo José Cela (1916-2002), el llavors encara prestigiós guardó recaiguera, el 1990, de nou, en frases pensades i calligrafiades en llengua espanyola. L'honor serà per al dramaturg, assagista, poeta i diplomàtic mexicà Octavio Paz (1914-1998).

I cine, que el que li agrada és el cine. I Carme (ja sabeu, la filla major) s'implica especialment pel més autòcton, col·laborant on i com faça falta perquè hi ha on i com triar. Per exemple, aquest 1990 serà, en qüestions de cine alacantí, el que ens porte, des del regne de la nostàlgia, un xicotet documental d'un autor de curts la biografia del qual, per desgràcia, va esborrar el temps, José Polo: *Alicante ayer*, que repassa, amb les veus de Raúl Álvarez i Raúl A. Cardí, la ciutat 26 anys abans. Pedro Sánchez, un altre documentalista alacantí, en

aquest cas un especialista a triomfar en festivals nacionals i internacionals i encara en actiu, s'apunta també a l'operació, ara per això de la recreació històrica: *Crónica de Alicante* serà estrenada amb tots els honors en l'Auditori Cajalicante el 14 de juny de 1990.

Domingo Rodes (qui alternarà amb el temps el documental amb el llargmetratge, el telefilm i les sèries) i Javier Blasco comprenen aquesta vegada l'àmbit provincial amb la seua cinta per al Centre de Mitjans Audiovisuals de la Diputació d'Alacant *Gabriel Miró, poeta de la luz*. El documental, això sí, es mesclarà amb la creativitat més avantguardista en la producció *Las cenizas del agua*, que roda, amb el suport de la desapareguda CAM Cultural, el llavors professor de FP i més tard inspecor d'Educació (va arribar a exercir de director territorial) Luis Ramos (difunt el 28 de febrer del passat any als 63 anys).

El Taller d'Imatge de la Universitat d'Alacant (que per l'època ha firmat un conveni amb ACADA i amb Tele-Elx per a la producció de dramàtics) s'apunta a això de les teles locals i llança el programa *Desde la Universidad*, els presentadors més habituals del qual són Cristina Martínez, Nati Calleja i el realitzador Javier Cabrera, que paral·lelament a la seua encara activa carrera darrere de la càmera ja ha fet els seus temptejos radiofònics, especialment en l'extinta Radio Ciudad.

Cal dir que el conveni citat donarà aquest mateix any un primer fruit amb el telefilm *La blanca luna*, dirigit per Javier Cabrera sobre guió propi i de Marina Iborra, Tito Caruana i el dramaturg i escriptor autòcton, de l'anomenada per la crítica Generació Bradomín, Rafael González (que també va militar en les files de Jácara Teatro, com el dramaturg i polític Paco —Francesc Josep— Sanguino). El títol al·ludeix al cafè a què acudeix el protagonista del film, aprenent de literat, i havia de ser l'arrancada d'una sèrie que va acabar, a pesar dels premis obtinguts, en aquest pilot hui de culte. Entre els participants del projecte, també com a actor convidat, figurarà el periodista (va arribar a dirigir Radio Santa Isabel de Ferran Póo i Radio Ecuatorial Bata), explorador, mestre de periodistes, locutor radiofònic, escriptor i parapsicòleg Luis Jiménez Marhuen-da, qui morirà deu anys després. Per l'època, aportarà generosament talent i bonhomia a qui ho necessari-

te, i s'implicarà notòriament amb la cultura alacantina i especialment a ajudar els jòvens talents.

Encara que finalment no s'inclou en l'àmbit del conveni, serà part del mateix equip el que, des del Taller d'Imatge, llance el quasi llargmetratge (dura uns 50 minuts) escrit i dirigit per Fernando Embid *Las reinas de Jaloguin*, també plantejat com a pilot d'una sèrie que no arribarà a materialitzar-se, en aquest cas amb un punt almodovarià en l'enfocament. També des del Taller, però aquesta vegada en format curt, s'estrena *Por arte de magia*, amb guió i realització a càrrec de Vicente Pascual, sobre un pobre oficinista que descobreix que posseeix poders màgics, i que també s'arribarà, per cert, a emetre en TVE.

I de la comèdia al drama, però ara en els regnes del curtmetratge, Ramón Juan Ruiz rescata, com a llibretista i realitzador, la seua inèdita pel·lícula per a ACADA *Co-Starring Soul*, de 1984, i la converteix, amb noves escenes, en *Los ojos que no ven*. En el repartiment, una jove actriu alacantina, Belén Rueda, que ha debutat precisament en una altra producció d'ACADA, aquesta de 1986, el videoclip del grup Mediterráneo *Mujer*, obra del cineasta, pintor, internacional dibuixant de còmic i creador d'efectes especials Enrique Nieto Nadal. Belén, ballarina, s'implica amb les produccions d'ACADA com una afició, ja que llavors no esperava —això va dir, convençuda, més d'una vegada— arribar a molt en la professió. Però la seua estrena cinematogràfica venia de la mà d'un cineasta alacantí que havia ja recollit amb els seus curts premis en mig planeta.

I estrena futura cinta de culte una altra promesa del cine alacantí darrere de la càmera, Verónica Cerdán, hui especialista en comunicació audiovisual i en el que s'anomena transmedia (per a entendre'ns, el fraccionament intencionat del contingut d'un procés narratiu i la seua disseminació a través múltiples plataformes, suports i canals, on cada mitjà conta una part específica i complementària de la història). En *Vorágine*, que així s'anomena el migmetratge, Verónica, a partir d'un guió de sa mare, la professora i creativa i activista cultural Conchita Molina (qui ens deixava a final de 2018), ens mostrava, des de la cel·la en què és tancada per matar el seu marit, l'infern viscut per una dona a qui donava corprene-dora vida l'actriu i també activista Elvira Montes.

Bé, val, l'esport també és cultura, i a Paco i Tere, sí, els Mira-Hotot, els comença a interessar el que es cou per aquestes terres. Perquè Alacant també fa esport. Així, el migfondista toledà José Luis González Sánchez, tricampió europeu dels 1.500 metres en pista coberta (1982, 1985 i 1986), especialitat en què batrà el rècord mundial precisament el 1986, es fa amb el triomf en la Milla Alacant.

Però el principal per als alacantins de pro, i els Mira-Hotot volen ser-ho, és seguir-li els vagarejos futbolers a l'esquadra de l'Hèrcules. Fundat el club el 23 de març de 1922 per Vicente Pastor Alfosea, ‘El Chepa’, els blanquiblaus començaven la temporada 90-91 rascant la gespa, en tretzena posició. Hi haurà ERE en les altures: a més del canvi de presidència —se'n va Emilio Orgilés i entra Manolo Albarracín—, cessarà com a entrenador José Víctor Rodríguez de Miguel (qui després va aconseguir triomfs en terres murcianes), després de només tres mesos!, per a ser substituït per Vicente Carlos Campillo. D'aquesta manera, la temporada es transformarà en victoriosa (els Mira-Hotot arribaran a convèncer-se que açò és així gràcies a la seua presència en les grades), però aquest crucial partit amb el Cartagena, amb resultat 0-3 a favor dels de Cartagena, no deixarà bon sabor de boca a ningú.

L'espenta mediàtica de l'Hèrcules, de totes maneres, acabarà negant el més veterà (encara que ambdós en van ser un de sol el 1941... durant un parell de mesos), l'Alacant, germinat el 14 d'abril de 1918. Bé és cert que per l'època no es troba en els seus millors moments, militant en les categories que alimentaran —a molt orgull, això sí— els tornejos de la Copa San Pedro, que ha creat el mateix Alacant precisament aquell 1941 com a torneig planter. Per la temporada de 1990, qui aprén els trets de la disciplina esportiva en l'Alacant és el futur prestigiós entrenador Juande Ramos.

Un bon pols esportiu, de tota manera, els diuen als nostres protagonistes, el constitueixen els Premis Esportius Provincials de la Diputació d'Alacant, germinats el 1980, només deu anys abans. Aquest 1990 compta amb un exaequo, en el cas del guardó al Millor Club Esportiu de la Província, que s'emporten el Centre Esportiu Colivenc d'Onil (des de 1986 donant bones notícies), el Club Atlètic Montemar (amb primer registre del

17 de novembre de 1931) i el Judo Club Alacant (fundat el 1970 per José Alberto Valverde i en l'actualitat comandat per l'olímpica Isabel Fernández, també present en els noms dels carrers alacantins, entre els districtes de Sant Blai La Torreta, que naixerà el 2005, i Don Bosco, del 2004). El ciclista crevillentí Santos González Capilla (en l'actualitat a càrrec de l'àrea d'Esports de la Fundació Port d'Alacant) rep el de Millor Esportista Masculí, mentre que el Femení recau en la també judoka, i més tard també olímpica i a més política, Miriam Blasco (amb el seu carrer, com la seua companya esportiva: per on la foguera La Condomina, de 1999).

El món es mou, i molt

La integració de la valenta família, doncs, continua. La xicote-ta Maria —síii, l'altra filla dels Mira-Hotot— sent tanta curiositat per això de les Fogueres de Sant Joan que pregunta com formar part en la comissió infantil de Sèneca Autobusos, que aquest any presideix Alicia Martínez Antón, qui fóra bellea infantil el 1984, i en la qual figura com a delegada de Loteries una futura bellea adulta de la Foguera, Beatriz Martínez Antón, el 2000; o Irene González Poveda, com a delegada de Rifes, que serà Dama ela 1992; i com a delegada de Gestora (encara no era Federació) Elisa Llorens García, que va ser dama infantil el 1987. Aquest 1990, Beatriz Lloret Martínez lluirà el càrrec de bellea infantil, acompanyada per una «cort d'honor infantil» composta per Begoña Tudela Montagud, Gemma González Poveda, Guadalupe de Vilanova Tenechea, Judith Hernández Marín, Ana Isabel Moragues Mira i Emma Abad Martínez.

En el monument infantil, el veterà creador i també especialista en la il·luminació fester de carrers, Javier Capella, proposava una visió del món presidida per una foca que, en equilibri sobre un dau, subjectava el planeta sobre el seu morro. Potser no hi haja millor metàfora que aquesta per al convuls món que arrancava amb la dècada que inaugurava l'any 1990.

Les notícies se succeeixen, bones o roïnes, igual fa: són notícies. Encara queda un any perquè incie les seues activitats la Unió Europea. S'oficialitzarà el 10 de desembre de 1991 a Maastricht (que ací abans anomenàvem Maastrique, i punt), una ciutat universitària dels Països Baixos. Naix com a filla di-

recta d'un vell somni que arranca sobre paper amb el tractat de París de 1951, que permetrà el començament de les activitats de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, però que sempre es veu llavors amb escepticisme, fins i tot en aquest 1990 en què la família Mira-Hotot observa el món amb un somriure en la boca. Almenys, això sí, una de les fites que havien de portar a aquesta unió interestatal es produeix precisament quan aquest any, el 3 d'octubre, es reunifique Alemanya, separada després de la Segona Guerra Mundial, en concret el 1949, en dos blocs, l'occidental (la República Federal d'Alemanya) i el comunista (la República Democràtica Alemanya); amb anterioritat, ha caigut el 9 de novembre de 1989 el tristament famós Mur de Berlín, que separava la capital alemanya en dues parts, una per a cada bloc.

Perquè, a part, 1990 porta una altra notícia internacional molt esperançadora i que suposa una promesa, quan s'allibere de la presó, l'11 de febrer, l'advocat i polític sud-africà Nelson Mandela (1918-2013), que ha romàs 27 anys a la presó per la seua decidida i audaç lluita en contra de l'apartheid', el sistema de segregació racial imperant a Sud-àfrica, imposat pels colons blancs neerlandesos. Es tracta d'un altre puntal en l'acció política duta a terme pel president Frederik de Klerk (de 1989 a 1994, i després vicepresident precisament amb Mandela, des de 1994 fins a 1996) per a acabar amb el sistema racista en el seu país; de fet, la caiguda de l'apartheid' s'oficialitzarà després dels resultats del referèndum de 1992.

A canvi, això sí, pel cuiro hispà tocava, una vegada més, ele dol. Deixàvem arrere les Fogueres i el 26 d'agost la pólvora imprimia tints sagnants en els papers noticiosos: els germans Antonio i Emilio Izquierdo decideixen acabar amb la rivalitat entre la seua família i la Cabanillas a tirs: la matança de Puerto Hurraco, una pedania de Benquerencia de la Serena, més aïna poc poblada localitat de Badajoz o *'pacense'* com preferisquen, tira tremebunds titulars que ressusciten una vegada més aqueixa Espanya negra que antany va assortir de pàgines el periòdic espanyol *El Caso* (1952-1997). Nou morts i 20 ferits van amargar un estiu que havia reunit per primera vegada, el 7 de juliol, “els tres tenors”: el plorat Luciano Pavarotti (1935-2007) més el hui escaldat Plácido Domingo i José Carreras.

Però que hi haja pau i després glòria: el 15 d'octubre, el sempre polèmic Nobel de la Pau s'atorga al polític rus Mikhàïl Gorbaxov, qui acabarà per desmantellar el gros mur que separa de la resta del planeta Rússia i els seus països satèl·lit (la Unió Soviètica o URSS, per Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, que començarà a esquerdar-se a partir de llavors) mitjançant l'anomenada «perestroika» («reestructuració»: en realitat, volia reorganitzar l'aparell socialista, modernitzant-lo per a poder conservar-lo, i va acabar per obrir la nació a la democràcia occidental) i la «glasnost» («transparència» o «franquesa»). El 25 de desembre de 1991, Gorbaxov dimiteix i amb això l'URSS es transforma en la Federació Russa.

Un altre dels Nobel, repara la nostra il·lusionada família, resulta molt significatiu per a comprovar per on bufen els vents erudits del moment: en Fisiologia o Medicina, se l'emportaven el metge nord-americà Edward Donnall Thomas (1920-2012), pioner en el trasplantament de medul·la òssia, primordial per al tractament i en molts casos curació de la leucèmia, el mieloma múltiple, l'anèmia aplàsica o depranocítica o les síndromes d'immunodeficiència greu; i el cirurgià plàstic de la mateixa nacionalitat Joseph Edward Murray (1919-2012), qui, junt amb Thomas, trobarà la utilitat de les radiacions ionitzants per a controlar el possible rebuig en els trasplantaments.

La ciència i la tecnologia (o siga, la ciència aplicada), de fet, començaran durant la dècada iniciada el 1990 a estrényer-li l'accelerador al seu cada vegada més ràpid vehicle investigador. I es marquen també un gol, dels galàctics, amb la posada en òrbita. el 24 d'abril, gràcies al transbordador espacial Discovery, del telescopi espacial 'Hubble' (anomenat així en honor de l'astrònom nord-americà Edwin Powell Hubble, 1889-1953, pare de les actuals astronomia i astrofísica observacionals), que no s'activarà, des d'ací baix, fins al 20 de maig. L'aparell, ni més ni menys que 11.110 quilograms orbitant pacientment la Terra a 593 quilòmetres sobre el nivell del mar, estarà cridat a obtindre no sols unes impressionants imatges de l'Univers, sinó a permetre que, mitjançant aquestes, compreguem d'on venim, on estem i cap a on podem anar; en definitiva, qui som.

Dins d'aquesta mateixa recerca, al cap en l'època clàssica la ciència serà filla de la filosofia, s'inicia també aquest any el projecte Genoma

Humà, amb la intenció de desxifrar el nostre codi genètic —vaja, la nostra particularitat— com a espècie. Caldrà esperar fins a 2005 perquè tan titànica tasca, a la qual s'aplicaran centenars de persones i màquines, es complete, després de seqüenciar ni més ni menys que uns 28.000 gens.

L'ecologia, a cavall de la ciència, això sí, haurà de donar-nos, per l'època, no poques estirades d'orelles, i ja no pararan, perquè, pel que sembla, l'assumpte consisteix a no fer-los el més mínim cas. Així, ens alerten d'un canvi climàtic imminent i apocalíptic provocat per l'escalfament global: aquest fondrà el gel polar; aquest, convertit en aigua, alteraran els corrents marins, i aquests, al seu torn, modificaran irremissiblement el règim de vents, la qual cosa podria provocar climes més extrems (hiverns gèlids, estius abrasadors i fins i tot desplaçament de les estacions). Un Armagedón que incloïa pujada del nivell del mar, incendis devastadors en no enllaçar temporades de tempestats amb temporades de pluges, sinó amb sequeres, brots epidèmics estesos a més amb la màxima facilitat gràcies a les facilitats del transport...

En fi, que els «ecologetes», com se'ls arriba a definir, parlaven d'un futur més propi d'una pel·lícula de Hollywood que de la realitat... vaja, vinga, com en la cinta de Roland Emmerich per a la Fox *El dia de demà* (*The Day After Tomorrow*, 2004). De moment, hauran de torejar amb l'imponent desastre mediambiental provocat per la Guerra del Golf, oficialment des del 2 d'agost de 1990 fins al 28 de febrer de 1991, després de decidir el president iraquità, Saddam Husein (1937-2006), la invasió i consegüent annexió de la petrolífera Kuwait. Ni més ni menys que 34 països, Espanya inclosa, davall comandament nord-americà, entraran en lliça en aquesta conflagració global; així que al sàtrapa oriental no se li ocorre cap altra cosa que jugar al «*ni pa tu ni pa mi*» i crema els pous de cru abans que arriben les forces occidentals: inenarrables masses de fum ultracontaminant es disseminen per l'atmosfera terrestre, alhora que es generen uns tres centenars de llacs d'hidrocarbur que contaminen milions de tones d'arena, així com jaciments d'aigua.

Tot això succeeix, ens asseguren, en les relatives proximitats d'un mar, el Mediterrani, el que banya les costes de la nova residència dels Mira-Hotot; almenys, és el que

pensa la gent per l'època, com la nostra ara espantada família, després de divertir-se en Fogueres, davant de l'avanç despietat de les guerres de titulars mediàtics, que tot ho magnifiquen. En realitat, entre Iraq i les nostres aigües hi ha uns quants països: de nord a sud, Síria, Líban —en un tros de l'anterior—, Jordània a l'interior) i Israel (al litoral, encara que entre ambdós pot localitzar-se també l'Estat de Palestina, de limitat reconeixement internacional) però, en llegir la premsa, escoltar la ràdio o veure la televisió pareixerà que els tinguem a tots batallant al pis del costat.

Almenys corren bones notícies per aquestes aigües en matèria ecològica: a l'abril s'ha redactat la ‘Carta de Nicòsia’ amb la intenció de posar fre a una pollució ja insostenible. Hi ha una sèrie d'objectius, previstos fins a l'any 2025, que per fortuna aniran complint-se, com la construcció de plantes depuradores que tracten els abocaments urbans de ciutats que superen els 100.000 habitants. En altres casos, llegiu la intenció de netejar de la invasió rajolera els litorals, s'entropessaran les planificacions i els bons desitjos, encara ho fan, amb una voràgine constructiva a colp de talonari. Però molt s'avançarà des d'aquell ‘caldet’ en el qual banyen propis i visitants les seues humanitats aquell 1990.

Almenys, el món sobre el morro d'una foca que imaginara Capella aguantarà l'envit un any més. I per a calmar ànims, ací està el cine, ja saben, que li agrada a Carme.

Comiat amb llàgrimes i alegries

Als jòvens, és clar, els van els nous noms, però Paco i Tere, els pares dels Mira-Hotot, ja sabeu, s'ennoviaren en aquells vells cines de llotja i acomodadora amb llanterna i lliurea, i sospiren pels que, des de 1990, ja només els acompanyaran des de la pantalla. Perquè aquest any ens deixa molta gent del cine, com el compositor Leonard Bernstein (nascut el 1918) o el cantant i actor Sammy Davis Jr (de 1925), encara que, sobretot, per a fetitxistes del Seté Art divisió or, qui callarà definitivament, després d'apartar-se del món durant dècades, serà la Divina, Greta Lovisa Gustafsson, Greta Garbo, nascuda al món el 1905 i al cine i a la llegenda el 1924, després d'una sèrie de papers que encara no prefiguren en el que es convertiria. Però hi ha altres dos noms que també van sonar per Hollywo-

Mascletà en plaça dels Estels, 1990 | AMA

od, però ens tocaven més prop, com Fernando Sancho (saragossà nascut el 1916), qui va arribar a convertir-se en el mexicà roïn o simplement pillet d'una infinitat de pel·lícules de l'Oest espanyoles, italianes, franceses i fins i tot nord-americans, finançades i distribuïdes majoritàriament per estudis hollywoodencs, que en el seu cas no li van americanitzar el nom, que així anava bé amb els personatges a qui encarnava. Un mexicà molt aragonés.

Tampoc va canviar aparentment el seu nom, tan català ell, el músic, director d'orquestra i dibuixant Xavier Cugat (1900) en els molts musicals de la Metro o de la Columbia (hui Sony) en els quals va participar, encara que en realitat en la seua partida de naixement constava com Francisco de Asís Javier Cugat Mingall de Bru i Deulofeu. Era famós, a més de per la seua llarga col·laboració en el seté art, tant el patri com el nord-americà, també per la seua gran orquestra, en aquella llarga època daurada en què van abundar les grans orquestres, des de Glenn Miller (1904-1944) fins a Paul Mauriat (1925-2006), i pels seus «descobriments», com l'actriu, guitarrista, ballarina, cantant, humorista i presentadora murciana, de Molina de Segura, però establida als Estats Units, Charo Baeza, ‘Charo’ (o siga, María del Rosario Pilar Martínez Molina-Baeza), o la cantant,

actriu i empresària, i directora de l'Acadèmia d'Operación Triunfo durant quatre edicions, Nina (Anna Maria Agustí Flores).

Però no és qüestió de posar-se tristos: el 26 de març de 1990, en una gala conduïda per l'actor, còmic i escriptor Billy Crystal en el Dorothy Chandler Pavilion de Los Ángeles, tocava repartir els Oscar. Val, ni a *Tortugues Ninja* ni a *Ghost* li toca estatueta, perquè competeixen l'any següent. Com a curiositat, projectem-nos al 1991, amb els Mira-Hotot més implicats en la Foguera, per a saber què va passar. La primera pel·lícula esmentada, la dels quelonis *tragapiz-zes*, no va obtindre candidatures, quasi com era de preveure, però la segona optarà a diversos premis: millor banda sonora per al francès Maurice Jarre (1924-2009), pare per cert de ‘l'electrònic’ Jean-Michel, però li l'arrabassarà el britànic i jamesbondià John Barry per la renovadora *Bailando con lobos* (*Danses with Wolves*, 1990), debut com a director de l'actor Kevin Costner, que estava en els nostres dies, els del present llibret, un tant oblidat fins que el van fer pare adoptiu de Superman; millor muntatge per a Walter Murch, tan estimat per Francis Ford Coppola i George Lucas, però a qui venç Neil Travis (1936-2012) pel film de Costner; millor pel·lícula, que se l'emporta també Costner; i els que sí s'embutxaca: millor guió,

per a Bruce Joel Rubin, i millor actriu de repartiment, que recull Whoopi Goldberg.

Quant a aqueix 1990, la cinta que arrasa (cinc estatuetes de les set candidatures) és *El silencio de los corderos* (*The Silence of the Lambs*, 1991), el gran triomf com a realitzador de Jonathan Demme (1944-2017), apreciable cineasta sorgit no obstant això des de les mateixes catacumbes de la sèrie B hollywoodenca. També se l'emporten, és clar, els protagonistes: l'actriu i directora nord-americana Jodie Foster i l'actor gallès Anthony Hopkins, a qui ja sempre recordarem, els Mira-Hotot també, com el canibal Hannibal Lecter creat per l'escriptor nord-americà Thomas Harris, i definitivament amb la veu de l'actor de salamanca Camilo García Casar, el narrador de bona part dels documentals del cineasta alacantí Domingo Rodes (recorden?, qui aquest mateix any estrena *Gabriel Miró, poeta de la luz*) i un visitant habitual d'aquestes terres, pel seu amic i «germà alacantí» Vicente Sala Recio (sí, el cofundador d'ACADA, l'associació després de l'exposició “Cine d'Ací”).

Com no havien d'estar contents Paco, Tere, Carme i Maria, els Mira-Hotot, d'estar ací, en aquesta ciutat amb llinatge pentacentenari, en aquesta Foguera? Si és que Sèneca Autobusos és un mocador, foguerer, clar.

Trenta

Gran artista, millor persona

per Lola Alcaraz

>> La vida de Manolo Algarra ha girat, des de molt jove, al voltant de la festa. Des de 1980, que comença en el taller d'Enrique Víguer, el seu sogre, no ha parat de forjar-se una història entre cartó, suro, fusta i pintura.

Una professió en la qual s'ha convertit en tot un referent gràcies a la perseverança en el treball. Un treball en el qual ha sabut guanyar-se la confiança i el respecte de la gent, però sobretot dels seus companys.

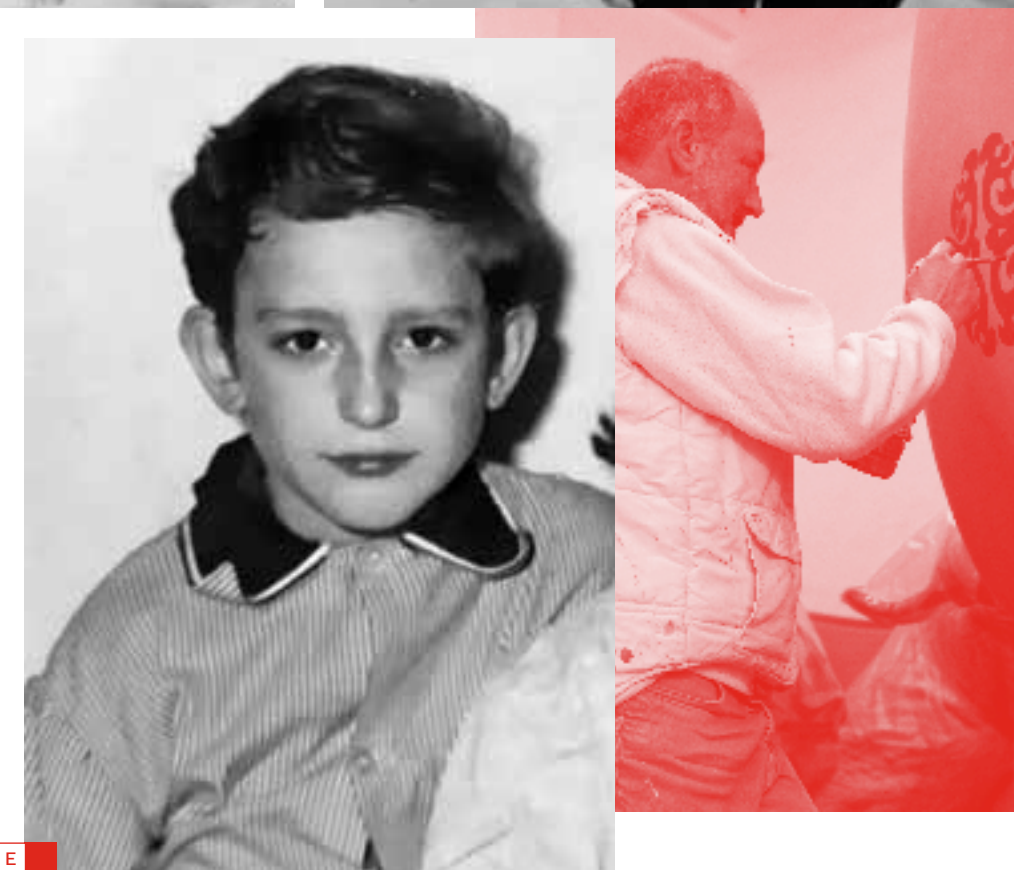
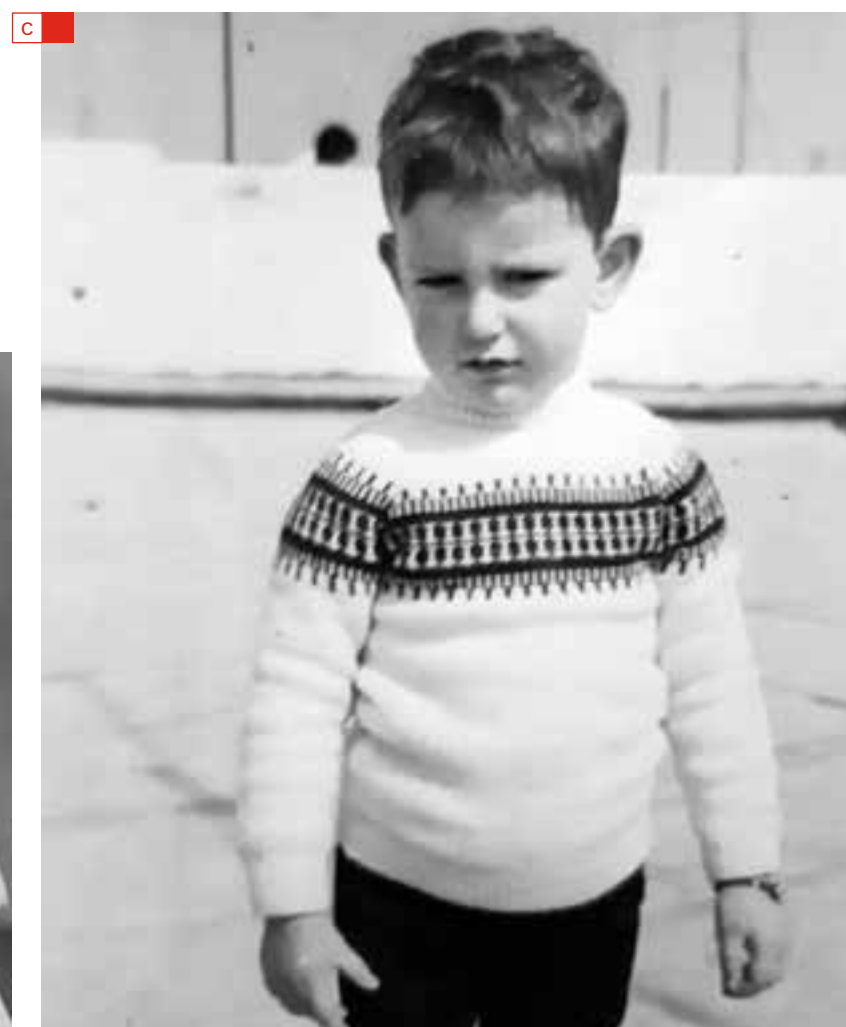
Manolo, és una persona il·lusionada amb l'art i compromesa amb el treball que exerceix. Al llarg de la seua vida com a artista, ha treballat moltes vegades a soles, però, també, ha sabut envoltar-se d'altres artistes que li han enriquit. Algarra pot dir que la festa li ha donat les seues majors alegries: un treball que l'apassiona i una família que ha forjat dins del mateix taller que li va veure créixer com artista.

Manuel Algarra Salinas

II

“En aquella època, qualsevol xiquet valencià o alacantí portava el fet de fer falles i fogueres en la sang.”

>> Manuel Algarra Salinas va nèixer el 13 d'abril de 1963 a València i des de sempre va tindre inquietuds artístiques. Fill de Pilar i Manuel, junt amb tres germanes, Pilar, Amparo i Silvia. Son pare, treballador del taller de l'empresa de venda de cotxes Almenar, coneixedor de les habilitats de Manolo li va dir: “sé un lloc que et pot interessar”. A continuació, el va portar al taller d'Enrique Viguer, conegut artista faller. Enrique no coneixia Manolo, però, per l'amistat que l'unia a son pare li va donar treball, començant d'aprenent l'any 1980. D'aquesta manera, va començar a interessar-li l'ofici i va decidir preparar-s'hi.

Treballava de dia fins a les 17 hores aproximadament i, després, assistia a classes a l'Escola d'Arts i Oficis per a disposar de coneixements més teòrics, ja que els pràctics els adquiria al taller. En ser preguntat per la seua vocació, es remunta a la seua infància: “qui no ha jugat a això alguna vegada, qualsevol xiquet valencià o alacantí portava el fet de fer falles i fogueres en la sang en aquella època, la vocació la teníem tots els que gaudíem d'orígens mediterranis”. Així va començar una carrera només interrompuda per la prestació del Servei Militar l'any 1982 a Figueiredo, Galícia.

A-E. Diferents moments de la infància de Manolo Algarra. Fotografies arxiu família Algarra

Al taller va conèixer Tere, filla d'Enrique i gran coneixedora també d'aquest art, amb qui es va casar l'any 1987. Junts tenen dos fills, Manolo i Alejandro, nascuts l'any 1988 i 1993 respectivament. Si és el cas, inevitablement, família i treball sempre han anat, van i aniran units. Manolo assegura que Tere ha sigut i és el pilar de la seua vida, sempre ha estat ací recolzant-lo i ajudant-lo des que va començar al taller i, especialment, des que en va agafar

“Manolo assegura que Tere ha sigut i és el pilar de la seua vida”

F-I. Diferents moments de la vida de Manolo Algarra. Fotografies arxiu família Algarra

les regnes després de patir Enrique un infart. Conforme la família ha anat creixent, també la vinculació, ja que el seu fill Manolo treballa al taller amb el suport total de son pare: “si decidira treballar en solitari ho secundaria”. Manolo opina que el taller no és el de la seua persona, que ell hi té cada vegada menys pes. Tots els que treballen en el seu equip són importants, sobretot el seu fill, que segons Manolo “és el que més tira”.

Inicis a Alacant

>> Manolo Algarra coneix el món de les Fogueres de la mà de l'artista alacantí Pedro Soriano. Eren els anys 80. En aquella època, quan acabaven les falles, agafava els membres del seu equip i se'n venien a Alacant a treballar, *"en pla colla de treball per als artistes alacantins"*. Tres o quatre anys va estar col·laborant amb Pedro Soriano.

Quan aquest va ser vetat per plantar fora de temps, fet que comportava una sanció de dos anys sense plantar, el mateix Soriano va decidir que els projectes que tenia en marxa els fera Manolo. Açò va suposar plantar per primera vegada en solitari a Alacant, en Santa Isabel i Hernán Cortés, l'any 1990, amb només 27 anys.

II

"El disgust de deixar desert el premi li va doldre moltíssim..."

A. Foguera Hernán Cortés 1990.
B. Detall foguera Hernán Cortés 1990.
C. Detall del ninot indultat 1990, obra de Manolo Algarra.
Fotografies arxiu família Algarra

Aquest any únicament hi havia dues fogueres en categoria Especial. Hernán Cortés, en principi, no era una d'elles, però li ho van comentar a Manolo i van decidir plantar en la màxima categoria. Açò suposava per a Manolo plantar en Especial en el seu primer any a Alacant i assegurar-se un tercer premi, ja que només hi havia tres fogueres en aquesta categoria. No obstant això, les coses no van eixir com havia pensat: *"el pressupost no va augmentar, en aquella època era complicat perquè qui guanyava feia la Foguera Oficial a l'any següent, entraven molts factors externs i van deixar desert el premi"*.

El disgust de deixar desert el premi li va doldre moltíssim perquè el seu treball *"no era tan dolent"*. Com recorda Manolo: *"em va deixar un sabor agredolç que després m'he llevat amb escreix"*.

A partir d'aquest moment, van augmentar els seus treballs a Alacant a pesar que *"en aqueixos anys venir a signar a València era complicat perquè aqueixes comissions eren tractades com a esquiroles, va costar molt d'esforç"*, però el pas dels anys i el bon fer de Manolo van aconseguir que ara com ara, siga un dels artistes més importants en el món faller i foguerer.

La perseverança en el treball

A

>> Actualment, Manolo manté al seu taller un equip de cinc persones, la majoria porten treballant amb ell molts anys, excepte alguna incorporació nova, més recent i altament qualificada. Destaca el seu encarregat, una persona amb gran experiència i que compta amb tota la seua confiança, ja que treballava al taller abans que Manolo arribara.

Manolo fa un *planning* de treball en cada encàrrec i intenta

||

Ell mateix s'autocensura reservant energies per a les peces que menys li agraden, perquè tot el conjunt isca igual al final.

seguir-lo, però entra en joc el factor artístic al qual Manolo dóna extrema importància. *"Moltes vegades t'encegues en unes peces que t'agraden, no obstant això, has d'establir un temps per a cada cosa perquè si no és impossible arribar a tot. Hi ha peces que t'abellen fer-les molt i unes altres que no t'abellen res"*. Ell mateix s'autocensura reservant energies per a les peces que menys li agraden, perquè tot el conjunt isca igual al final.

B

C

D

A. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2018. Israel Galvañ
B. L'equip de Manolo en la plantà de 2006. Israel Galvañ
C. Manolo treballant en la plantà de 2014. Israel Galvañ
D. Plantà foguera Plaça Galícia 1997. Arxiu família Algarra

E

E. Manolo treballant en el taller.
David Hernández
F. Plantà foguera Sèneca-
Autobusos 2019. *Israel Galván*

F

A Manolo no li agrada parlar de punts forts en la seua forma de treballar, “l’espectador és el que ha de dir-ho”. Afirmar que no té segell personal: “la gent s’adona de qui és un treball, però intente no tenir un segell personal perquè cansa. Intente renovar-me, reciclar-me per a no caure en l’avorriment, ni l’obra ni l’autor”.

Depenent de l’any i del projecte compta amb ajuda extra. A València té més suports externs perquè es treballa a nivells molt forts, encara que l’última opinió és sempre de Manolo, que és qui imprimeix

II

“Intente no tindre un segell personal perquè cansa. Intente renovar-me, reciclar-me per a no caure en l’avorriment.”

GiH. Manolo treballant en el taller.
Fotografies David Hernández

el caràcter, “les teues idees no les trairàs”.

Les falles i les fogueres són únicament treball per a Manolo: “aconseguir un treball estable vivint del que t’agrada ja és un plaer perquè és molt difícil. Al final eres una persona normal, amb despeses i treballar del que t’agrada està bé; no obstant això, si en altres oficis amb menys preparació s’obtenen més ingressos, el plaer es perd. T’esforces tota la vida per a preparar-te i després veus que allò que t’ompli està molt menyspreat, és molt trist”.

El poder d'una col·laboració

A. Manolo i Gallego al costat de la foguera Sant Blai de Dalt 2013. *Arxiu família Algarra*
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2015. *Israel Galvañ*
C. Manolo i Gallego celebrant el premi aconseguit l'any 2017. *Israel Galvañ*

>> En els últims anys és molt important la col·laboració amb José Gallego (nascut a Gandia el 21 de febrer de 1980). Van coincidir per primera vegada en la Falla Almirall Cadarso Comte d'Altea plantant Manolo la falla adulta i José, la infantil. A penes es coneixien, però en aqueixos dies de *plantas* compartides van tindre molt *feeling*, de seguida es van adonar que congeniaven molt bé. L'amistat va continuar i van tornar a coincidir a Alacant, plantant ambdós en la Foguera Sant Blai La Torreta, l'any

2012. Un membre d'aquesta comissió se'n va anar a Sant Blai de Dalt i va cridar Gallego per a la realització de la foguera adulta. José, de seguida, va pensar en Manolo i va contactar amb ell per a fer-la junts, començant així la seua unió professional. Aqueix any, 2013, van tindre un pressupost modest, i no obstant això, van obtindre un quart premi que els *"va saber a glòria"*, ja que no ho esperaven. El seu treball junts va agradar moltíssim i ací va començar la seua continuïtat professional i personal.

D-G. Manolo i Gallego arreplegant i celebrant els diferents premis aconseguits en Sèneca-Autobusos en la categoria especial de les Fogueres.
H. Presentació de les maquetes any 2016.
Fotografies Israel Galvañ

En aqueixa època, Manolo tenia ja una relació molt estreta amb els membres de la Foguera Sèneca Autobusos, on havia plantat quatre anys seguits (2004-2007). Aquesta relació venia d'abans, ja que mantenia una bona amistat amb certes persones que provenien d'una altra foguera en què havia treballat anteriorment. Van ser motius personals els que el van fer decidir-se a plantar en Sèneca, no la categoria: “amb els anys t'adones que l'important és estar còmode amb la gent amb la qual treballes, faig una obra per a una comissió i si no estic còmode es reflecteix en el meu treball”.

“Amb els anys t'adones que l'important és estar còmode amb la gent amb la qual treballes, faig una obra per a una comissió i si no estic còmode es reflecteix en el meu treball.”

Quan Sèneca Autobusos torna a contactar amb ell, Manolo exigeix fer la foguera amb José Gallego perquè aportaria “una glopada d'aire fresc. M'abella fer-la amb ell perquè si no al final t'avorreixes del teu treball”. La seua unió va més enllà del que es veu estèticament, Manolo aporta els anys d'experiència, un taller consolidat. José, la frescor. “No tot és fer grans treballs, m'ompli treballar amb gent que no té res a veure amb mi, que aporta un altre punt de vista. José és una glopada d'oxigen, ve del món infantil amb la picardia de l'adult”.

Tota una vida

Setze monuments fallers plantats en Categoria Especial, nombrosos premis en diverses categories a València, guanyador en quatre ocasions del Premi Borumballa. Trenta anys plantant fogueres a Alacant, cinquanta-nou fogueres adultes i onze infantils, premis a la crítica, a la innovació, Ninots Indultats, nombrosos primers premis en diverses categories, incloent-hi la Categoria Especial quatre anys seguits (2015-2018), converteixen Manolo en un referent de la seua professió. Per a ell, “els

“Els premis estan molt bé fins que es crema l’obra i tornes a la línia d’eixida en igualtat amb els altres...”

A. Manolo Algarra en el taller.
David Hernández

premis estan molt bé fins que es crema l’obra i tornes a la línia d’eixida en igualtat amb els altres, són un reconeixement a l’esforç que dura els quatre dies que pots presumir”. Manolo reconeix que, quan reps grans premis, et busquen més, però que abans de ser conegut rebia moltes més telefonades que ara. La seua experiència el porta a afirmar que “no pots estar guanyant contínuament perquè crees antipatia, ha sigut així sempre, però, actualment, amb les xarxes socials és molt pitjor”.

B. Plantà foguera Plaça Galícia 1998. Arxiu família Algarra
C. Plantà foguera Plaça Galícia 1997. Arxiu família Algarra
D. Manolo Algarra en el taller. Las Provincias

Cada premi depèn també de les circumstàncies en què arriba, “tot depèn de la teua situació personal, el teu estat d'ànim”. El quart premi del primer any en Categoria Especial a Alacant va ser molt especial per a Manolo. Per descomptat, “quan el treball és recompensat, l'ànim és major; quan fas una bona feina i no es reconeix et quedes abatut”.

“Quan ens posem a treballar t’il·lusions amb el que fas com si no passaren els anys.”

Manolo manté una línia des dels seus començaments: “crec que la meua mentalitat no ha canviat des que vaig començar. Quan ens posem a treballar t’il·lusions amb el que fas com si no passaren els anys, vas depurant professionalment”. Afirmar que hi ha vegades que està fent una cosa de què no està 100% segur sobre com quedarà, però ha de continuar. “No tenim capacitat econòmica ni de temps per a destruir i tornar a començar. Quan crec en al-

guna cosa vaig a mort, encara que em genere dubtes. Intente millorar-ho i portar-ho fins a les últimes conseqüències”.

Manolo insisteix sempre en la part artística del seu treball. Afirmar que se sent molt vinculat a un humorista gràfic més que a un dissenyador. “Estèticament convenç més un dissenyador, però l’essència de les fogueres i de les falles està molt més pròxima a un humorista gràfic”.

E-G. Manolo Algarra en el taller. David Hernández

H. Entrevista a Manolo Algarra en el seu taller l’any 2012. Las Provincias. Irene Marsilla

||
“És més important
la creativitat que
un treball més
artesanal”

Per a Manolo és més important la creativitat que un treball més artesanal. Les fogueres li agradaven més abans perquè s'assemblaven molt menys al que es feia en falles. “Experimentava amb materials eliminant procés artesanal, que no artístic, permetent fer coses més originals, arriscant molt”, sobretot en la seua primera etapa. Conforme passen els anys se segueix “una línia d'artista/autor i les similituds

són majors entre falla i foguera, no hi ha tanta diferència, s'exigeixen més acabats en tots dos casos”. Veu bé les exigències actuals, però sense restar frescor a l'hora de realitzar els treballs: “aquests processos a vegades venen per una manca en un altre aspecte. Preferisc fer una cosa més fresca, més solta, és molt més complicat perquè té el seu punt de genialitat. El que és bo és bo”.

Manolo no es penedeix de res del que ha fet en la seua vida. Són primordials la seua família, els seus fills i la seua dona, que és el seu suport incondicional a tots els nivells. En la seua vida professional, no hi ha dubte que les motivacions personals són el més important. Tots aquests valors fan de Manolo Algarra un gran artista d'impecable trajectòria professional, però, sobretot, una gran persona.

I. Plantà foguera Gabriel Miró 2016. *Arxiu Foguera Gabriel Miró*
J. Manolo i el seu equip davant la foguera de Plaça Galícia de 1994. *Arxiu família Algarra*
K. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2015. *Israel Galvañ*
L. Manolo i el seu equip davant la foguera de Plaça Galícia de 1997. *Arxiu família Algarra*
M. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2014. *Israel Galvañ*

El cor de l'artista

per Isabel Niñerola

>> És molt comú llegir i sentir parlar sobre l'enginy, la imaginació i tot allò que ronda la ment d'un artista. En aquest cas a mi m'agradaria parlar d'una altra part essencial per a un artista, el seu cor. I en el cas de Manuel Algarra, és una part molt important i que el fa encara més gran, si això és possible.

En el seu cor caben moltes persones a qui estima i aprecia, però el racó més especial està reservat per a la seua família: Tere, Manuel i Alejandro.

Per a moltes coses són una família com qualsevol altra: els agrada ajuntar-se a Pedralvilla per a celebrar els esdeveniments importants i passar temps junts. Però la família de Manolo és especial, ja que no sols comparteixen una llar, sinó que en el cas de Tere i Manuel comparteixen també el treball d'artista al taller amb Manolo. Per a ells, tota la vida han estat units els termes família i treball, no saben separar una cosa de l'altra.

Tere. El seu gran amor

>> Ella és una dona lluitadora i amb un cor enorme; filla, dona i mare d'artistes. Es va criar entre peces i pinzells al taller de son pare, Enrique Viguer, després va estudiar administració 'per a portar els comptes i el despatx del taller' 'i la resta del temps ajudava amb treballs com pintar i escatar...' i és en aquest mateix taller on va conèixer Manolo. 'Els nostres pares eren amics de colla de quan eren xicotets' el pare de Manolo li va demanar que 'l'agafara de prova a veure si li agradava i allí es va quedar: amb el taller i amb la filla del cap', conta Tere entre rialles.

El taller on treballa Manolo està a nom del pare de Tere i ella va ser artista fallera infantil, arribant inclús a firmar diverses falles infantils en els

anys 80. Amb la regularització de treball d'aquells anys 'vam considerar i vam decidir que amb el carnet de Manolo ell podia fer obres infantils i majors, així que ell es queda i jo me n'anava'. En no continuar amb la labor, ella va perdre el carnet, però no la formació, 'porte des dels 16 anys treballant al taller'.

En paraules de Tere, el treball dels artistes ha canviat bastant 'continua sent artesanal, però ara tenim màquines que ens ajuden més que abans'. Han canviat els materials i les màquines que s'utilitzen als tallers. Així i tot, hi ha raconets 'als quals la màquina no arriba' i ací només la mà d'un artista pot actuar.

Després de 7 anys de nòvios, es van casar i ja porten més

de 33 anys des del 'sí, vull'. A més, han compartit tota una vida al taller, cosa que no és gens senzilla, 'els problemes que tens en el treball te'ls emportes a casa. Intentes deixar-ho passar, però és complicat'. Per això tenen doble mèrit. Tenen com a norma descansar dissabtes a la vesprada i diumenges per a poder recuperar-se i anar amb energies i forces renovades al taller. Excepte en casos especials o prop de les dates de la *plantà*, que fan les hores que faça falta. Tere coneix bé el seu marit i el seu fill i és una gran mediadora, ajuda perquè les relacions al taller funcionen.

La família per als Algarra Viguer és molt important, perquè tres d'ells treballen al taller, són el seu major su-

II

El taller on treballa Manolo està a nom del pare de Tere i ella va ser artista fallera infantil, arribant inclús a firmar diverses falles infantils en els anys 80.

A. Tere i Manolo en la presentació dels esbossos de l'any 2016.

Israel Galvañ

B. Dia de l'ofrena 1995. Tere al costat del catafalco realitzat per Manolo per a la comissió de Plaça Galícia. Arxiu família Algarra

C. Manolo al costat de la seua dona Tere i els seus fills Manolo i Alejandro. Arxiu família Algarra

port 'moral', ja que a nivell econòmic depenen de la mateixa activitat i això sempre és complicat de gestionar. És un treball familiar i cal trau-rel. A nivell creatiu, els caps pensants són Manolo pare i fill, ells tenen les idees i ella és 'la *matxaca* del taller'. Els dies de *plantà* són de nervis i tensió i Tere fa de mediadora entre la resta del món i Manolo. Fins que el cos central

i la rematada no estan plantats, és difícil poder separar Manolo del seu treball. Tere s'encarrega també durant la *plantà* de portar les ferramentes i preparar tots els materials necessaris per a aquests dies.

Tere és el gran amor de Manolo i Manolo és el gran amor de Tere. En paraules de Manolo, 'Tere entén tot açò mi-

llor que jo, perquè porta més anys que jo en aquest món'. Ell l'admira i l'estima amb tot el seu cor. Amb una mirada es diuen molt. Han passat per moltes coses bones i roïnes junts, a nivell personal i professional. I junts comparteixen l'amor per l'art efímer. Són complementaris com els colors en la paleta que està present en el seu taller tots els dies de l'any.

Manolo. El seu fill i artista

A

B

A. Manolo fill en la plantà de la foguera Sèneca-Autobusos 2018.
B. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2014.
C. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2018.
Fotografies Israel Galvañ

Manolo té 32 anys i treballa amb son pare des de fa anys. Però ja entrava al taller des de ben xicotet, 'era el meu castic', reconeix entre rialles. Si li preguntes si era el que volia ser de xicotet afirma que sempre ha sigut molt 'manetes'. Des de ben xicotet sabia que aquest era el seu lloc. 'Inclús quan no estava allí, tenia el cap al taller'.

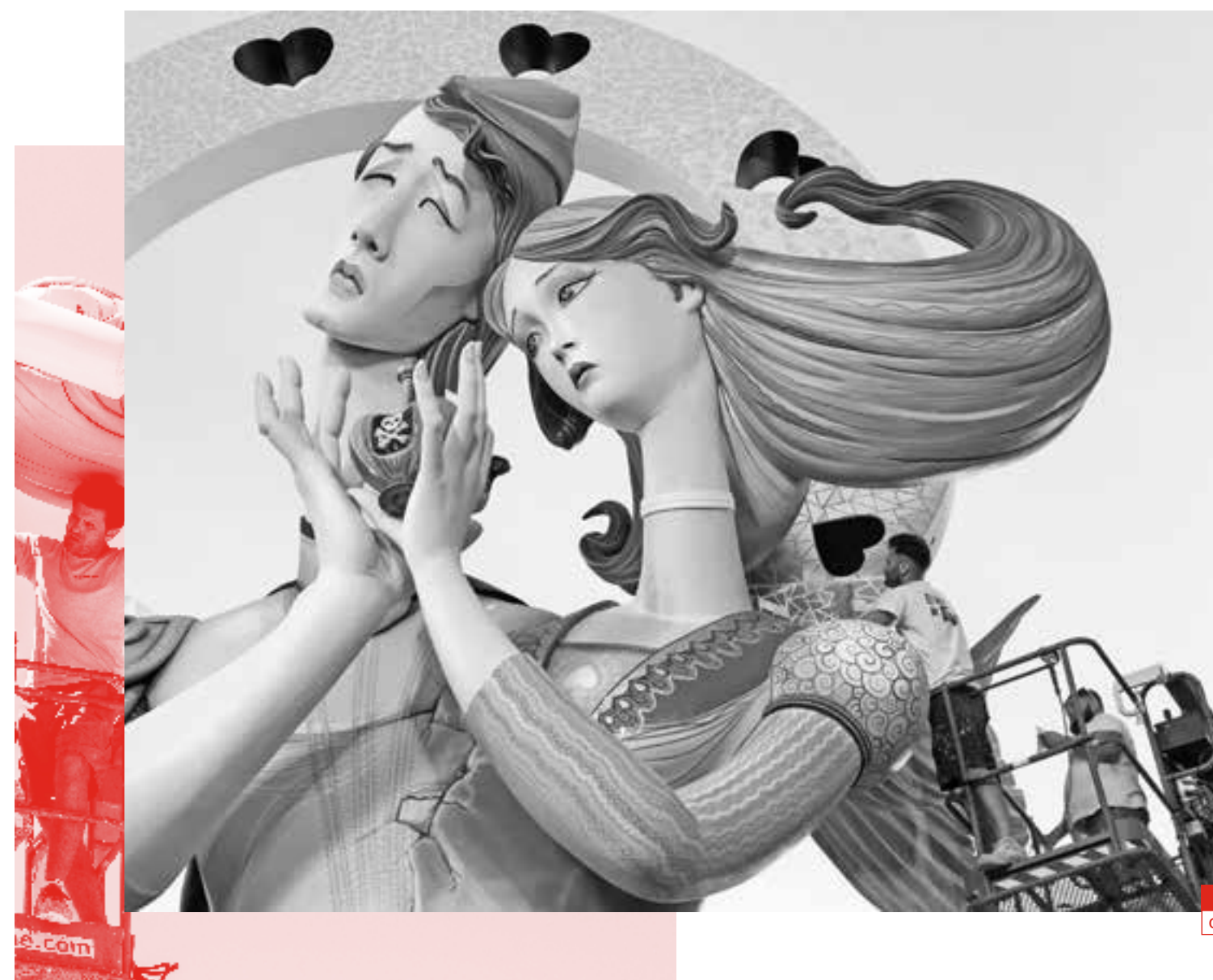
Reconeix que el treball en família 'té els seus moments',

||

Manolo, fill, s'enfronta als reptes de la modernització de la professió a més del canvi generacional en els tallers més tradicionals.

però ha après moltíssim dels seus pares. Cada un té les seues àrees de treball al taller i les seues funcions així que 'és difícil que entropessem'. Així i tot, com en totes les llars, hi ha discrepàncies.

Com que treballem tots junts és inevitable emportar-se temes del treball a casa. I com que, a més, és un treball prou bastant i s'estén en el temps, 'el cansament ens passa fac-

C

tura a tots'. A més, suma-li la tensió dels dies previs i de la plantà, però ells mai obliden que s'estimen, són família i sempre ho seran.

Manolo, fill, s'enfronta als reptes de la modernització de la professió a més del canvi generacional en els tallers més tradicionals. És un treball molt específic, una forma d'art representativa de la nostra terra. Per a ell el taller és una 'manera de viure', no un treball que deixes en eixir de l'oficina. Afronta el futur

amb esperança i optimisme i amb la motxilla carregada de les ensenyances del seu iaio, son pare i sa mare, que han vist com la vida de l'artista anava canviant amb el pas dels anys.

Sap que el compararan i sent un poc de pressió, que reconeix 'me la pose jo' en treballar braç a braç amb son pare. Però té també a favor seu el camí que Manolo ja ha recorregut. 'Mon pare ha aconseguit més nom que el meu iaio' i això l'ànima a continuar

creixent com a artista, tenint l'exemple de son pare.

Per a ell, el treball de son pare ha suposat un 'abans i un després' en Fogueres per a la gent de València. Lloa els volums i el colorit 'Són espectaculars. Molt color, molt obertes...' Reconeix que va ser un canvi important.

Si es pregunta a Manolo, pare, pel futur de la professió i si li agradaria que el seu fill continuara amb ella, confessa que per a ell el més important és que 'els seus fills siguin feliços amb el que facen'.

Alejandro. El seu fill i suport en l'ombra

II

Alejandro aporta la seua opinió i idees i li encanta que la seua família el tinga en compte i valoren les seues aportacions.

Com he mencionat abans, tres dels membres de la família de Manolo treballen al taller, però això no és del tot cert. En el cas d'Alejandro, el xicotet de la casa, com ell mateix reconeix, les seues funcions al taller són 'limitades' però la seua implicació és absoluta. 'El taller és ma casa, la meua família i qualsevol cosa que necessiten saben que poden comptar amb mi'. Com que gran part de la família està al taller, va a visitar-los de tant en tant 'quan els trobe a faltar en *prefalles* o *prefogueres* o quan em demanen ajuda'.

Ell aporta la seua opinió i idees i li encanta que la seua família el tinga en compte i valoren les seues aportacions.

Es queda amb allò positiu de viure en una família com la seua, pot anar veient créixer l'art des de zero, 'qualsevol

pot anar a un museu o veure una obra acabada, però no el procés de creació'. La capacitat d'algú de convertir una idea en el seu cap en una realitat. Per a ell, és una cosa que crea un orgull i una admiració de forma instintiva.

Des de ben xicotet va acompanyar els seus pares a Alacant en Fogueres, forjant una amistat amb alguns membres de Sèneca- Autobusos. I encara que els últims anys no l'hem vist molt per la 'Millor Terreta del Món' segueix ben de prop del treball de son pare. No podria quedar-se només amb una de les fogueres que Manolo ha plantat, però recorda de manera especial *El elogio de la locura*, la foguera que va fer guanyar a Sèneca - Autobusos un primer premi de categoria especial després de molts anys. Reconeix que no sols pel premi, sinó, per

A. Tere, Alejandro i Manolo davant la foguera Sèneca-Autobusos 2015. *Israel Galvañ*

veure recompensat l'esforç, les ganes i la il·lusió que va haver-hi en aquest projecte. El qual va donar pas i força a tots els següents.

Per a acabar aquest retrat, m'agradaria dedicar unes paraules a la família Algarra Viguier, que amb tant afecte i paciència m'han atés i ha contestat tots els meus dubtes: Moltíssimes gràcies per tot el que doneu sense adonar-vos-en, pels somriures còmplices abans de desvelar els esbossos, per ensenyar-me a apreciar el bon treball d'un artista: la pintura, l'escatat i el modelat. Per aqueixes confidències a peu de foguera i perquè podem seguir fent-les molts anys més junts. Pels 'coyotes' del dia 23 de juny i les rialles que els acompanyen. Manolo vas portar el teu cor a Alacant i va deixar empremta, sens dubte. Vos estime.

Trenta anys de somnis efímers

per Rosana Valcárcel i David Gerona

>> “*Sentir, que es un soplo la vida, que veinte años no es nada*”. Ho deia Carlos Gardel en el seu cèlebre tango “Volver”. Si vint anys no eren res per al cantant, imaginem-se’n trenta. Aqueixos són els anys transcorreguts des que Manuel Algarra Salinas porta plantant a Alacant des d’aquell llunyà 1990, any de la celebració del cinqué centenari de la concessió a Alacant del títol de Ciutat per part del rei Ferran.

1990

>> Si de tangos parlem, quina representació millor per a un artista de fogueres que vindre de la mà de Pedro Soriano Moll. Algarra, format al taller del seu sogre, Enrique Viguer, ja tenia un curt, però interessantíssim bagatge plantant falles a la ciutat de València amb autoria pròpia. Soriano havia firmat la foguera de l'any anterior d'Hernán Cortés en categoria especial, quedant en segon lloc en una resolució molt discutit en el seu moment en què es va acusar el jurat d'actuar davall el dictat de l'alcalde i el regidor de festes (Lassaletta i Bernicola, respectivament) com a castic per la qualitat de la foguera oficial 1989, "La dècada prodigiosa", plantada fora del temps estipulat. Pedro Soriano va declarar que es retirava de la construcció de fogueres a Alacant mentre l'alcalde seguira en el seu lloc. Soriano va recomanar que es contractara el jove artista valencià, tant per al districte d'Hernán Cortés, com per al barri de Santa Isabel d'on Pedro era veí. Les

dues fogueres van estar firmades conjuntament per Enrique Viguer i Manolo Algarra. Amb un disseny inconfusible de Soriano, la foguera d'especial es va plantar a la plaça de la Muntanyeta, intersecció amb l'actual carrer de Pirula Arderius. Constava de cinc torres col·locades en forma circular, representant cinc allegories foguereres (flama, brasa, fum, carcassa i calor). La figura presentada a l'exposició del ninot per Hernán Cortés, una pitonissa amb un tocat que contenia una rèplica de l'edifici de l'ajuntament, va aconseguir l'indult del foc amb huit-cents seixanta-un vots. La mostra s'ubicava, per primera vegada, al palau Gravina. Pedro Soriano, a més, delegat artístic de la foguera d'Hernán Cortés, firmava l'explicació apareguda en el seu llibret. Davall el lema "El fuego", les escenes transportaven l'espectador a un viatge en el temps de la història del foc a la ciutat: Prehistòria, Roma, Edat Mitjana, actual i futura. Com no podia ser d'una altra

II

Si de tangos parlem, quina representació millor per a un artista de fogueres que vindre de la mà de Pedro Soriano.

A. Escena Foguera Hernán Cortés 1990.
B. Foguera Hernán Cortés 1990. Categoria Especial. Premi desert.
Fotografies arxiu família Algarra

manera, Lassaletta apareixia com el nou Neró de la ciutat, enmig de la particular guerra d'odi-amor entre l'alcalde i Soriano. Tres fogueres competien pel títol de ser la millor d'especial: Hernán Cortés, Carolines Altes, de Santiago Leal León i Florida Portatge, obra de Pascual Domínguez. Per segona vegada en la història de les fogueres, els premis d'especial es van quedar deserts. Ja havia ocorregut el 1947 amb les obres de Gastón Castelló en Benito Pérez Galdós i Ramón Marco en el Mercat Central. En aquella ocasió va ser per motius diferents, ja que a la censura franquista no li van agradar les crítiques de les obres. Aquesta vegada, la major part del jurat va decidir que cap de les candidates tenia la qualitat suficient. La Junta de Govern de l'Ajuntament aprovava una ajuda a distribuir entre les tres comissions d'un milió i mig de les antigues pessetes. El jurat va al·legar repetició de ninots plantats recentment a València, fredor de les obres expo-

sades i carència de crítica. En les tres votacions que es van realitzar, la foguera de Manolo va quedar per davant dels seus rivals, però la majoria de vot perquè es declarara desert va prevaldre. La foguera era la més completa de les tres, la millor acabada tant en modelatge, innovació i pintura, no mancant com hem pogut relatar, de crítica. Una altra història és que no agradara al poder, que en aquells moments era intocable. El mateix jurat va al·legar que les tres se separaven de l'esperit de la festa alacantina i s'aproximaven a les falles valencianes, notant-se l'absència en la competició de Ramón Marco i el mateix Soriano. L'històric president d'Hernán Cortés, Juan Román Sirvent, declarava el dia de l'entrega de premis: "Se merecían que

no hubiéramos venido ninguno de los tres distritos porque es mucho esfuerzo para nada. Mezclan la fiesta con cuestiones políticas y personales y eso no beneficia a Alicante en absoluto". Ramón Marco va apuntar que el ninot indultat ja s'havia presentat en l'exposició del ninot de València el 1989 amb alguna variació. Com es pot comprovar, Manolo no ho va tindre tindre gens fàcil en el seu debut a Alacant. Si és o no és certa la frase pronunciada per Felip II després de la derrota de l'Armada Invencible, bé podia adaptar-se en aquest cas: "Había enviado una flota a luchar contra los hombres, no contra los elementos".

Manolo i el seu sogre van donar sort al districte de Santa Isabel en el seu debut amb

"Alicanporro". La seua rematada era l'escut d'Alacant, sent substituïda la seua corona per xeringues i porros. Soriano no plantaria fogueres, però sí que escrivia explicacions. I la de la foguera del seu barri tampoc deixava l'Ajuntament i el seu alcalde en bon lloc. La seua bellea, Nuria Larrosa Costa, aconseguia el títol de Bellea del Foc 1990. Aquesta vegada, el jurat de la quarta categoria va premiar amb un primer la foguera, presidida per l'enyorat Miguel Fernández Tió.

C-D. Escenes Foguera Hernán Cortés 1990.

E. Foguera Santa Isabel 1990. 4a categoria, 1r premi. Fotografies arxiu família Algarra

1991

>> L'any en què no es va llançar la tradicional palmera des del matxo del castell pels problemes de consolidació d'aquest, Manolo, aquesta vegada en solitari, va tornar a plantar en quarta categoria en el districte de Santa Isabel amb "De raíz". D'un arbre robust naixia una sola flor, "la flor de Alicante" i

aquesta estava rematada per la bellea, una ballarina que constituïa el centre de la foguera. Un homenatge a la dona alacantina on en els seus baixos es felicitaven de l'adquisició del nou racó per a la foguera o de la recuperació de l'antiga denominació de la plaça de les Oliveretes.

A. Foguera Santa Isabel 1991.

4a categoria.

B. Foguera Santa Isabel 1992.

4a categoria.

Fotografies arxiu família Algarra

1992

>> Les *mascleaes* de fogueres d'aqueix any es van celebrar al passeig de Campoamor, per la qual cosa la foguera de Santa Isabel va rebre molts visitants que van anar a gaudir de l'espectacle pirotècnic. El seu últim any en el districte de Santa Isabel, va plantar "Alacant en boles" en quarta categoria, amb un estil modernista en la rematada i una crítica cap a la deixadesa i indiferència dels nostres polítics cap a la nostra ciutat amb els seus problemes de neteja i inseguretat. Les fogueres, l'any de les olimpíades de Barcelona i l'Exposició Universal de Sevilla, van acudir a la mostra internacional a la vora del riu Guadalquivir amb una nombrosa representació de totes les *bellees* d'aqueix any, que van veure cremar a la vora de llac, una foguera realitzada per l'artista alacantí Paco Juan durant la matinada del 2 de maig.

1993

>> L'any norante-tres va suposar un canvi d'aires per a Manolo, l'any de la tornada a la plaça dels Estels de les *mascletoes* de fogueres. Per primera vegada, plantava en el districte de Parc Plaça de Galícia. Una llarga relació que duraria onze anys consecutius. De la mà del nostre estimat Arturo Tresáncoras, veí de la foguera de Santa Isabel i col·laborador des de l'any anterior de Parc Plaça de Galícia, se'l contracta una vegada vista la seua trajectòria artística. Amb un esbós, una altra vegada de Pedro Soriano, Algarra planta "*Jugando con fuego*", una foguera de tercera categoria que va aconseguir el segon premi, amb una marcada empremta sorianista. La foguera critica-va l'escultura de ferro que els alacantins van anomenar *la del carro* o les votacions en el festival de l'elecció de la Bellea del Foc.

A. Cremà Foguera Parc Plaça Galícia 1993.

B. Foguera Parc Plaça Galícia 1993. 3a categoria, 2n premi.

Fotografies arxiu família Algarra

II

Amb un esbós, una altra vegada de Pedro Soriano, Algarra planta "*Jugando con fuego*", una foguera de tercera categoria que va aconseguir el segon premi.

A

B

C

D

A-B. Plantà Foguera Parc Plaça Galícia 1994.
C. Escena Foguera Parc Plaça Galícia 1994.
D-E. Foguera Parc Plaça Galícia 1994.
3a categoria, 1r premi.
Fotografies arxiu família Algarra

1994

>> Una explosió d'alegria es va viure quan es va comunicar el premi de foguera a la comissió Parc Plaça Galícia d'aqueix any. La foguera realitzada per Manolo va guanyar el primer premi de la tercera categoria. La seua rematada eren palmeres, però no les típiques palmeres que s'havien repetit fins a la sacietat en múltiples rematades i que ja començaven a cansar. Manolo en va aconseguir una estilització, amb una terminació i un estudi del color magnífic. En "Alacant...de taseta de plata a poal de brosa" denunciava la brutícia i les olors de la ciutat.

E

A i E. Foguera Parc Plaça Galícia 1995.

3a categoria, 1r premi.

B. Cremà Parc Plaça Galícia 1995.

C-D. Escenes de la Foguera

Parc Plaça Galícia 1995.

Fotografies arxiu família Algarra

1995

>> Parc Plaça Galícia repetia primer premi de tercera categoria. Manolo va tornar a aconseguir-ho, no sols el premi, sinó plantejar una nova concepció de foguera fins ara no vista a Alacant amb un estil mironià que va sorprendre, en una categoria que no era l'especial, ni la primera. “Cinc voltes...¡Chapeau!” contenia unes escenes dedicades al tracte de la televisió autonòmica cap a les fogueres, el soroll que les botzines ensordidores que sonaven últimament en el festival de l'elecció de la Bellea del Foc o la nova tradició de la “banyà” el dia de la cremà.

1996

>> Manolo, aquest any, va acceptar plantar les dues fogueres de Parc Plaça Galícia, la infantil i l'adulta, l'any que l'Ajuntament d'Alacant anunciava en plenes fogueres l'adquisició al Banco Hispano Americano de l'edifici que ocuparia la futura Casa de la Festa. L'adulta va obtenir el segon premi de tercera categoria. La rematada eren dues mans sostenint dues explosions d'estrelles en els seus dits, una d'elles amb dibuixos mironians com l'any anterior i l'altra

amb referència picassianes. La foguera tenia com a lema "La faena del matalafer...fer i desfer" i en els seus baixos es tractava la nova universitat Miguel Hernández d'Elx, el fallit palau de congressos i la planificació dels nous espais dels nostres carrers. La infantil també va aconseguir premi, tercer en la modesta cinquena categoria, en una modalitat, la infantil, en la qual Manolo poc s'havia pro-digat. La foguereta portava per títol "La nit de Sant Joan".

A i D. Foguera Parc Plaça Galícia 1996. 3a categoria, 2n premi.

B. Foguera Parc Plaça Galícia Infantil 1996. 5a categoria, 3r premi.

C. Part posterior Foguera Parc Plaça Galícia Infantil 1996.

Fotografies arxiu família Algarra

A

A. Planta Foguera Plaça d'Alger 1997.
 B. Foguera Parc Plaça Galícia Infantil 1997.
 6a categoria, 3r premi.
 C. Foguera Plaça d'Alger 1997.
 5a categoria, 1r premi.
 D. Foguera Parc Plaça Galícia 1997.
 4a categoria, 1r premi.
 Fotografies arxiu família Algarra

C

B

1997

>> “Denominación ¿de origen? *menfotismo alicantino*” va tindre per lema la foguera de Parc Plaça Galícia de 1997. Una planta en flor, un esclat de colors en un altre gir d'estil que Manolo va donar a la foguera. Amb la llegendària deixadesa alacantina com a eix central, la comissió va aconseguir el primer premi de quarta categoria. Va tornar a plantar la foguera infantil “*Los buenos juegos perdidos*” que va aconseguir el tercer premi de sisena categoria.

L'any 1997 comença la llarga relació de Manolo amb la foguera Plaça d'Alger. I comença com comencen la majoria de relacions de les comissions de fogueres i els artistes. Després

d'una mala experiència amb allò plantat en la seua demarcació, la comissió i el seu president comencen a buscar un artista que els assegure un bon treball, fet amb professionalitat, sense convulsions i sobresalts en els dies centrals de la festa. I una bona forma de trobar artistes és preguntant a les comissions que els va bé amb els seus. I a Parc Plaça Galícia li anava d'allò més bé amb Manolo. Moltes referències i bones van arribar al president de Plaça d'Alger, Rafa Baeza, tant del president de Parc Plaça Galícia, com dels seus comissionats, entre ells la família Tresàncoras – Matarredona o Rafael Amat. I la confiança va arribar per a quedar-se

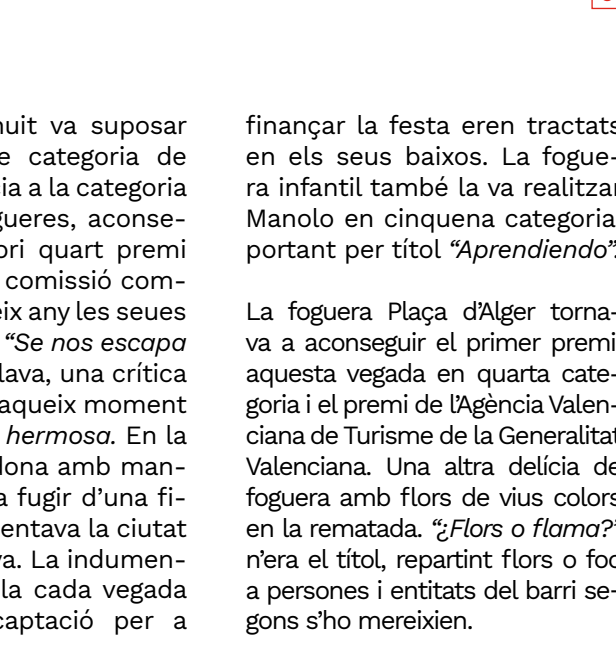
en la demarcació del barri nord durant vint-i-dos anys consecutius, només truncats per la desaparició de la comissió. I es va estrenar per la porta gran, aconseguint el primer premi de cinquena categoria, amb “¿*Li ficaran “Remei”?*”. Utilitzant els dos significats de la paraula, denunciava els problemes concrets de la zona: drogues, el pipi-can, la font instal·lada que no funcionava o la policia de barri, que estava més preocupada per emportar-se els cotxes aparcats de la parada de taxi de la plaça que per vigilar la delinqüència que acampava al seu gust pel barri. Un sol rematava la foguera sobre una lluna realitzats amb figures planes de colors cridaners.

B

C

1998

- A.** Foguera Parc Plaça Galícia 1998. 1a categoria, 4t premi.
B. Foguera Parc Plaça Galícia Infantil 1998. 5a categoria.
C. Escena Foguera Parc Plaça Galícia 1998.
D. Foguera Plaça d'Alger 1998. 4a categoria, 1r premi.
 Fotografies arxiu família Algarra

>> L'any noranta-huit va suposar el gran salt de categoria de Parc Plaça Galícia a la categoria de plata de fogueres, aconseguint un meritori quart premi de primera. La comissió commemorava aqueix any les seues bodes de plata. “*Se nos escapa la festa*” es titulava, una crítica a la situació en aqueix moment de la festa *més hermosa*. En la rematada una dona amb mantellina intentava fugir d'una figura que representava la ciutat que la marginava. La indumentària festera o la cada vegada més difícil recaptació per a

finançar la festa eren tractats en els seus baixos. La foguera infantil també la va realitzar Manolo en cinquena categoria, portant per títol “*Aprendiendo*”.

La foguera Plaça d'Alger tornava a aconseguir el primer premi, aquesta vegada en quarta categoria i el premi de l'Agència Valenciana de Turisme de la Generalitat Valenciana. Una altra delícia de foguera amb flors de vius colors en la rematada. “*¿Flors o flama?*” n'era el títol, repartint flors o foc a persones i entitats del barri segons s'ho mereixien.

1999

>> La foguera Parc Plaça Galícia, després de l'any celebració, tornava a quarta categoria amb *"Lo que el siglo se llevó y nos trajo"*. Tres palmeres estilitzades amb el fundador de la festa, el senyor José María Py i Ramírez de Cartagena als seus peus, ens mostren llocs i costums que s'havia endut i havia portat el segle que s'acabava: les fogueres, l'ermita del Raval Roig, la universitat o els banys del Postiguat. L'obra va aconseguir el cinquè premi de la categoria. La infantil portava per títol *"Ven al circo"*. El jurat li va atorgar el quart premi de quarta categoria infantil.

En *"¿Si no ha més remeil!"* o *"¿Que remei mos queda!"*, plantada en Plaça d'Alger, Manolo recuperava part de la rematada de Parc Plaça Galícia de 1996, amb una mà i un esclat. En els baixos, criticava l'aparició dels polítics al barri en període electoral, quan durant quatre anys no se'ls havia vist el pèl. La foguera va aconseguir el premi a la millor crítica de cinquena categoria. A més, va realitzar la infantil amb el títol *"Ja arriba el estiu"*, també en cinquena categoria.

A. Foguera Plaça d'Alger infantil 1999. 5a categoria.

B. Foguera Parc Plaça Galícia 1999. 4a categoria, 5è premi.

C. Foguera Plaça d'Alger 1999. 5a categoria i premi crítica de secció. Fotografies arxiu família Algarra

A

C

B

2000

>> El bust d'una dona plorant representant la ciutat era la comovedora rematada *"d'Alacant Plora"*. La foguera de Parc Plaça Galícia d'aqueix any va militar en segona categoria, obtenint el cobejat primer premi i el premi de l'Agència Valenciana de Turisme. El maltractament que l'Ajuntament infringia a la ciutat i, com a exemple, la futura ubicació del Palau de Congressos a les falces del castell Santa Bàrbara; la cultura de la pilotada, que no respectava els

edificis històrics d'Alacant i la mala planificació de les obres amb les contínues obertures de rases als carrers, componien el conjunt crític de les escenes. La foguera infantil de quarta categoria portava per títol *"Com somiava la Cenicienta"*.

Davall el títol *"Bells remeis"* s'intentava jugar amb la paraula en valencià "bells" i "vells", que sonaven quasi igual, però tenien significats distints, els "vells" eren els remeis amb què les au-

toritats locals solucionaven els problemes de la ciutat: la desitjada Casa de la Festa comprada amb inquilins, la brutícia de la plaça del barri, el finançament de les fogueres o la falta de pagament de les subvencions a les bandes musicals locals. Sobre volutes s'alçava una bella dona, en la rematada ja utilitzat en la foguera de Santa Isabel de 1991. La foguera va militar en quarta. La infantil, *"La mar de bonica"*, va aconseguir el segon premi de quarta categoria.

A. Foguera Plaça d'Alger infantil 2000. 4a categoria, 2n premi.
B. Planta Foguera Parc Plaça Galícia 2000.
C. Foguera Parc Plaça Galícia 2000. 2a categoria, 1r premi.
D. Foguera Plaça d'Alger 2000. 4a categoria.
Fotografies arxiu família Algarra

2001

>> Una rematada molt arquitectònica, una catedral d'estil gòtic amb els seus pinacles, els seus arcs ogivals i rosetons, en la qual es recolzava una dona tocant l'arpa, componien la rematada de la foguera de Parc Plaça Galícia. Una foguera de tercera categoria amb el lema *"Amb la música a altra part"*, un recorregut per l'extens repertori de pasdobles de la festa. La foguera va aconseguir el primer premi de tercera categoria i el premi de l'Agència Valenciana de Turisme. La foguera infantil portava per títol *"¡Qué calor!"*, una foguera de segona categoria.

La de Plaça d'Alger va aconseguir el segon premi de cinquena categoria i el premi a la millor crítica d'aquesta. *"Florinata"* o *"Flor...i...nata"*, una multicolor rematada que va lluir en tota la seua esplendor al carrer de Vall Inclán en Mare de Déu del Remei. Entre les quatre escenes es criticava l'absència de la llegenda "festes oficials" en el cartell de fogueres o la lluita per l'autonomia universitària entre el rector de la Universitat d'Alacant, Andrés Pedreño i el president de la Generalitat, Eduardo Zaplana.

A. Foguera Plaça d'Alger 2001. 5a categoria, 2n premi.

B. Escena Foguera Parc Plaça Galícia 2001.

C. Foguera Parc Plaça Galícia infantil 2001.

D. Foguera Parc Plaça Galícia 2001. 3a categoria, 1r premi.

Fotografies arxiu família Algarra

A-B. Foguera Parc Plaça Galícia 2002. 1a categoria, 1r premi.
C. Portada Barraca Or i flama 2002. 1a categoria, 3r premi.
D. Foguera Plaça d'Alger 2002. 5a categoria, 2n premi.
 Fotografies arxiu família Algarra

—2002

>> Parc Plaça Galícia tornava a la primera categoria. Amb *“A qui joc jugem els alacantins”*, aconseguia l'anhelat primer premi de la categoria de plata. Un espigolat i estilitzat crupier deixava caure les fitxes del casino rematat per una estrella. Les escenes dels baixos tenien com a protagonista diversos jocs que eren comparats amb institucions: el monopoli (Generalitat), el pòquer (Diputació), el dòmino (Ajuntament), el parxís (la ciutat), les dames (la festa de fogueres) i la loteria (la comissió). El volum de la foguera va obligar a canviar-ne la ubicació i traure-la del seu

espai habitual a la plaça i situar-la al principi de l'avinguda d'Eusebi Sempere.

La foguera infantil portava per lema *“Foc de xiquets”*, enclavant-se en sisena categoria.

Manolo estrenava aquest any una nova modalitat en la creació d'art efímer: la construcció d'una portada de barraca. La barraca filial de Parc Plaça Galícia, *“Or i flama”*, li va encarregar la realització de la portada 2002 en primera categoria. Manolo va reproduir l'antiga Comandància de Marina que estava situada al passeig del

port amb tal realisme que el va portar a aconseguir el tercer premi de primera categoria.

La foguera de Plaça d'Alger va aconseguir el segon premi de cinquena categoria. Aquesta vegada la crítica es dedicava íntegrament a la Diputació Provincial d'Alacant. Una venerable anciana portadora d'una ombrella, realitzada amb els bons acabats del taller, presidia la foguera *“La Di...puta.ció”* (una rematada que ja havia empleat feia anys a València en Periodista Az-zatti), en aquesta ocasió, amb l'ombrella oberta.

2003

>> Parc Plaça Galícia tornava a quarta categoria amb “*Circunvolución*”, un interessantíssim i nou projecte, una espècie de planetari amb circumferències i esferes que giraven al voltant d'un eix. La política nacional o la disputa per l'estadi Rico Pérez dels dos equips de futbol de la ciutat, Hèrcules i Alacant, eren tractats amb gust en les escenes de la foguera. Va obtenir el quart premi i cinqué de fogueres innovadores. Manolo va firmar també la foguera infantil “*Comienza el espectáculo*”, obtenint el segon premi de sisena categoria. Repetia la construcció de la portada de la barraca “*Or i flama*”, aquesta vegada en tercera categoria.

Plaça d'Alger va plantar un pirata amb la seua pota de pal i garfi inclosos, una rematada sobre el logotip de Mercalicante i flanquejat per la porta d'entrada al recinte. “*Mercalicante...o una de pirates*” era un monogràfic dedicat a l'escàndol financer de l'entitat. La foguera va aconseguir una altra vegada el primer premi de cinquena categoria.

A. Escena Foguera Plaça d'Alger 2003.

B. Foguera Plaça d'Alger 2003. 5a categoria, 1r premi.

C. Foguera Parc Plaça Galícia 2003. 4a categoria, 4t premi. Fotografies arxiu família Algarra

A

B

C

A. Foguera Plaça d'Alger 2004.
5a categoria.

B. Escena Foguera
Sèneca-Autobusos 2004.

C. Plantà Foguera
Sèneca-Autobusos 2004.

D. Foguera Sèneca-Autobusos
2004. Categoria especial. 5è premi.
Fotografies Israel Galvañ i arxiu
família Algarra

2004

>> Manolo tornava a plantar en especial a Alacant. I ho feia en el veí districte de Parc Plaça Galícia. En Sèneca Autobusos es va plantar “*Telemorfosis*”. Una estilitzada papallona convertida en dona amb quatre cares i les seues ales desplegades dominava la foguera. Tota la crítica girava sobre el món televisiu: cada una de les escenes representaven una franja horària: matí, migdia, vesprada i nit, amb

els programes del cor i els *reality*, centrant-se sobretot en la programació de la televisió autònoma de Canal 9: “*Tómbola*”, el “*Club Babalà*” o “*Una de l'Oest*”. En la foguera es van utilitzar trossos de paper xarol per a realitzar un laboratori trencadís en una extensa part baixa de rematada. Molt comentada va ser l'escena del programa “*La cuina de Bàrbara i Rei*”. La foguera va obtenir el cinquè premi de

la categoria especial i el tercer premi atorgat per Canal 9.

Plaça d'Alger va plantar en cinquena categoria “*A la...CAM*”, una feroç denúncia al desfalc patit per la Caixa d'Estalvis del Mediterrani. Al voltant d'una estrella, el logo de la CAM i un voltor desfilaven tots els afectats per la fallida financera: empleats, accionistes, clients i l'obra social.

—2005

>> “No digues mai d’esta aigua no beure”. Una dona amb un cànter abocant aigua ocupava els carrers del districte. L’aigua com a metàfora, i gotes suspeses des d’un núvol, completant el cicle de l’aigua. En els seus baixos, dos barquets de paper, capitanejats per l’alcalde Alperi i el president de la Diputació, Joaquín Ripoll, dirimien la seua particular batalla entre zaplanistes i campistes. A pesar dels anys passats d’aqueixa obra, es recordarà per a la història de la festa l’enginyosa escena dels banys de l’antiga Estació d’Autobusos. I així, el tio Pep (José Sánchez Martínez) en l’explicació del llibret d’aquell any descrivia l’escena:

Una altra escena ens sembla confusió. Doncs tracta d’Autobusos, nostre espai. Un tema que provoca prou esglai: Què pasa als urinaris en l’Estació?

La foguera Sèneca Autobusos va tornar a conquistar el cinquè premi de la categoria especial i el premi a millor ninot de categoria especial.

La foguera de Plaça d’Alger tornava a conquistar el primer premi de la seua categoria. “Encadenados”, una foguera de quarta categoria, una elegant obra en què es reprenia l’etern enfrontament entre Camps i Zaplana.

A-B. Foguera Sèneca-Autobusos 2005. Categoria especial. 5è premi.
C. Foguera Plaça d’Alger 2005. 4a categoria, 1r premi.
 Fotografies Israel Galvañ i arxiu família Algarra

A

2006

>> D'extraordinària es pot catalogar la foguera de Sèneca d'aqueix any. *"Pecado original"*, un arbre de vida on les seues branques naixien separades de la terra i que s'ajuntaven en el més alt de la rematada, florint les seues fulles en forma de vidriera. Una composició harmoniosa en què predominava el color blanc dels baixos, amb les dues figures humanes estilitzades d'Eva i Adam en aqueix color, les pomes en roig, con-

trastant amb el negre de les flors de la rematada i les seues vidrieres de colors. La temàtica estava cantada: el bé i el mal, amb una feroç crítica en què no van faltar a la seua habitual cita dels quatre cantons, Zaplana soterrant els fruits de tant pilotada; Julio Iglesias i l'alcalde Alperi com del déu Saturn engolint el seu propi fill: el pla Rabassa. El jurat va valorar que ocupara la huitena posició del rànquing de fogueres especi-

A. Foguera Plaça d'Alger 2006. 4a categoria. *Juan Luis Sánchez*
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2006. Categoria especial. 8è premi. *Israel Galvañ*

als. La foguera va patir un xicotet contratemps el dia de Sant Joan, en desprendre's una de les flors de la rematada.

En Plaça d'Alger es va plantar *"Emparejados"* en quarta categoria. La matinada del 19 de juny, uns vàndals van intentar cremar la foguera, sort que veïns del barri van poder arribar a temps i només un dels ninots va resultar seriosament danyat.

2007

>> El 2007 va suposar la fi de la primera etapa en què Manolo va plantar en Sèneca Autobusos. Per a celebrar el setanta-cinc aniversari de la foguera, els seus comissionats van realitzar un important esforç econòmic que va suposar que l'obra fora la més cara fins ara plantada en el districte, doblant el que hi avien invertit l'any anterior. "L'ànima del foc" era una monumental obra, de gran volum, amb molt modelat, que el jurat d'especial no va considerar valorar. De la rematada destacava un àngel que simbolitzava l'esperit de les nostres festes amb al·legories a la música, la bellesa i l'art en les seues diverses rematades. En la part central, destacant del conjunt, emergia l'escena emotiva d'un iaio amb els seus dos nèts vestits amb el trage de la festa asseguts en un banc amb trencadís completant el conjunt. Per una vegada, la foguera Sèneca prescindia de la seua habitual i tradicional crítica per a homenatjar els artistes de fogueres. En les bases es feia un recorregut pels diversos artistes efimers que havien deixat empremta en la festa, molts d'ells artistes de Sèneca: Ramón Marco, Gastón Castelló, Mauricio Gómez, Julio Esplá, Pedro Soriano, Almela, Waldo, Miralles, Algarra... sense oblidar el primer autor de la foguera del carrer Quiroga, Vicente Olcina. Per a la realització dels baixos es va comptar amb set artistes de reconegut prestigi: Emilio Miralles i Vicente Almela van realitzar les seues aportacions resumint les seues fogueres plantades al carrer de Portugal cantonada Pin-

tor Lorenzo Casanova; José Latorre i Gabriel Sanz es van encarregar de l'obra de Ramón Marco amb la figura que es va portar a l'exposició del ninot, que s'inspirava en la cèlebre escena de LAS MENINAS de la foguera de l'any 1950; Miguel Delegido, la de Gastón Castelló; Ramón Espinosa homenatjaria Julio Esplá; Manolo García faria el mateix amb Pedro Soriano, reproduint, en una figura de sis metres realitzada en vareta, la sirena que va ser ninot indultat en la foguera Santa Isabel i Algarra, amb Mauricio Gómez. La foguera va aconseguir un quart premi, causant una enorme decepció en la comissió i en l'artista, que declarava després de festes estar desencantat pel lloc

obtingut, considerant que després de quatre anys en el districte s'havia acabat una etapa, i estava obert a altres propostes més xicotetes.

La foguera de la Plaça d'Alger va ser aquest any inclosa en quarta categoria. Sobre una onada s'asseia una sirena amb la mantellina i un sol. "La mar de bé" no va obtenir cap premi aqueix any. Les nombroses obres a la ciutat i les pasteres d'immigrants sense papers van ser el blanc de la crítica de l'obra.

A. Foguera Plaça d'Alger 2007. 4a categoria. *Juan Luis Sánchez*
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2007. Categoria especial. 4t premi. *Israel Galvañ*

2008

>> L'any del huitanta aniversari de la creació de la festa, Manolo va plantar en Plaça d'Alger, *"Esclavos del nostre temps"* o *"Esclavitud"*, tornant a conquistar el primer premi de cinquena categoria. Una altra vegada, una estilitzada dona en la rematada en una

obra que denunciava la nostra esclavitud amb la febra de la rajola, la televisió, el culte al cos o al consumisme. També va realitzar la infantil del districte. Amb la deliciosa i educativa *"Tot està als llibrets"*, va aconseguir el segon premi de cinquena categoria.

A. Foguera Plaça d'Alger 2009.

5a categoria, 2n premi.

B. Foguera Plaça d'Alger 2008.

5a categoria, 1r premi.

Fotografies arxiu Juan Luis Sánchez

2009

>> *"Pensamientos"* va ser el títol de la foguera que Manolo va plantar en Plaça d'Alger aqueix any. Una dona tornava a estar present en la rematada, als seus peus va situar un home en situació pensativa amb més que evidents influències d'*El Pensador*, de Rodin. La foguera va aconseguir el segon premi en cinquena categoria.

Manolo va col·laborar en l'elaboració dels baixos de la foguera d'Hernán Cortés, firmada per Manolo García en categoria especial. *"Jaque"* serà recordada per l'enorme peça de cavall d'escacs realitzada en vareta. Comenta-díssima d'aqueixa foguera era l'escena ideada per Manolo dels escacs de la família reial espanyola. La foguera va aconseguir el tercer lloc i l'indult del foc de la figura presentada a l'exposició, una al·legoria a les festes d'Alacant obra de Paco López Albert, que, com veurem, es tornaria a trobar amb Manolo en futures col·laboracions.

A

C

2010

A. Escena Foguera Plaça d'Alger 2010.

B-C. Part central Foguera Plaça d'Alger 2010.

D. Foguera Plaça d'Alger 2010. 5a categoria, 1r premi.

Fotografies arxiu Juan Luis Sánchez

>> A pesar de ser firmada només per Manolo García, els baixos de la foguera de la Plaça de Gabriel Miró, “*Mi barrio, mi gente*”, les va realitzar Manolo Algarra, aquesta vegada amb guió i amb l'estil de l'humorista gràfic, col·laborador del diari *Información*, Enrique Pérez Penedo. Una col·laboració que ha continuat fins hui en dia en la plaça de Correus. La foguera va aconseguir el segon premi de segona categoria. El taller de García va construir-ne la rematada, que era una rèplica de la font de l'Aiguadera de la plaça amb la tècnica de vare-

ta. Amb una estètica idèntica als personatges d'Enrique en paper, Algarra va reflectir l'esperit de les vinyetes que el dibuixant ens regala tots els dies en el periòdic. A l'exposició del ninot es va portar una rèplica a menor escala de la font.

Una parella de novençans servia a la foguera de plaça d'Alger per a tornar a alçar-se amb el primer premi de la seua categoria, aquest any en concret, cinquena, el de Canal 9 i el del Corte Inglés. L'obra portava per títol “*Matrimoni per conveniència*”.

2011

>> Manolo García i Manolo Algarra, junt amb el dibuixant Enrique que es va encarregar del seu disseny, van ser els autors de la foguera de Gabriel Miró amb el títol “*Tunos y estudiantes*”, enclavada en tercera categoria, un monument dedicat a la Universitat d'Alacant. Enrique Pérez en la seua qualitat de dibuixant i director del Gabinet d'Imatge i Comunicació Gràfica de la Universitat va triar un tema que li era pròxim. No faltaven referències a l'arribada del tramvia fins al Campus, el pla Bolonya o el problema d'aparcament en aquest. La foguera va aconseguir el primer premi en la seua categoria en què uns tunos eren els protagonistes junt amb una guitarra en la rematada.

També va ser primera, aquesta vegada en sisena categoria, la plantada en Plaça d'Alger. *Yo soy la esclava del señor*”, en una rematada molt equilibrada de forma piramidal amb tres dones. Un elogi de la dona i l'intent de l'home de relegar-la a un segon pla.

A. Part central Foguera Plaça d'Alger 2011. Juan Luis Sánchez
B. Foguera Plaça d'Alger 2011. 6a categoria, 1r premi. Juan Luis Sánchez
C. Foguera Gabriel Miró 2011. 3a categoria, 1r premi. Roberto Climent

A

B

C

2012

>> Amb el lema “*Leyendas urbanas*”, Manolo tornava a les categories superiors a Alacant. La rematada de la foguera de Sant Blai la Torreta la componien dues figures allegòriques a la nit i el dia que emergien entre edificis. En les escenes es criticava la retallada de subvencions del canal autonòmic valencià a la Federació d'Especials, que estaven representades allegòricament amb figures planes retallades amb els seus noms o la carretera a ocupar la presidència de la Federació de Fogueres, eleccions que se celebrarien aquell estiu. La foguera va aconseguir

el premi de Canal 9 i el de la crítica de primera categoria.

Manolo abordava els set pecats capitals en la foguera de plaça de Gabriel Miró en la seua ja consolidada col·laboració amb l'humorista gràfic Enrique. Un gran dimoni amb la banda de *cremaor* major ocupava la rematada de l'obra, flanquejat per dos angelets i set escenes enumerant els set pecats capitals, adaptant-los a la ciutat d'Alacant. La foguera va militar en quarta categoria, amb el lema “*Alicante y los siete pecados capitales*”, i aquest any es va quedar sense cap premi.

A. Foguera Plaça de Gabriel Miró 2012. 4a categoria.

B. Foguera Plaça d'Alger 2012. 5a categoria, 1r premi.

C. Foguera Sant Blai la Torreta 2012. 1a categoria.

Fotografies Roberto Climent

Plaça d'Alger es va emportar tots els premis possibles: el primer premi de cinquena categoria, el premi de la crítica de la secció, el d'El Corte Inglés i el de Canal 9. En “*La crisis está servida... bon profit*”, un cuiner ens oferia la crisi emplatada. Als baixos, es tornava a denunciar les retallades en les pensions, com era de difícil arribar a fi de mes per a una família amb els rebuts de l'aigua, la llum i els productes bàsics o les calamitats que portaven les guerres als països del tercer món, creant la fam infantil.

A

B

A. Foguera Plaça de Gabriel Miró 2013. 5a categoria. *Roberto Climent*
B. Foguera Plaça d'Alger 2013. 5a categoria, 6è premi. *J. L. Sánchez*
C. Foguera Plaça de Sant Blai de Dalt 2013. Categoria especial. 4t premi. *David Hernández*

2013

>> En els dies anteriors a les festes de fogueres, el tan anhelat AVE arribava per fi a la ciutat. De la mateixa manera, Manolo Algarra tornava a militar en la categoria especial a Alacant. Aquesta vegada completant el tàndem amb José Gallego. Ambdós havien coincidit en la falla Almirall Cadarso Comte Altea de València, Manolo plantant la falla gran i José, la infantil. Gallego no havia firmat cap obra adulta, havent-se format als tallers de José Sanchis, Palacio i Serra o Pere Baenas, en l'obra d'aquest últim amb signes evidents de la seua mà en fogueres premiades en Carolines Altes. José ja havia aconseguit el primer premi d'especial d'infantils en la foguera de Sant Blai La Torreta. Miguel Ángel Durá, president de Sant Blai de Dalt, va ser l'artífex d'aquesta unió amb

un pressupost modest dins de la categoria. L'obra va aconseguir que es mimetitzara amb la plaça i la seua font, sent un exponent claríssim d'una obra concebuda per a la seua ubicació. La perfecta sintonia de treball d'ambdós comença amb el dibuix de l'esbós, intercanviant opinions i concretant detalls. Una vegada que els dos estan convençuts, es reparteixen les peces, normalment Manolo s'encarrega de la rematada i José, dels baixos per a treballar-los en els seus respectius tallers de València i Beniarjó. Ja en els últims dies treballen junts per als detalls. La coqueta "Efímera" es va alçar en el centre de la plaça del Pare Fontova, fins i tot utilitzant la font de la plaça. Destacarem els nombrosos baixos de la foguera, plens d'una crítica mordaç i molt equilibrats.

La foguera va aconseguir un meritori quart lloc en la categoria, superant fogueres de més alt pressupost.

Plaça d'Alger va aconseguir el sisé premi de cinquena categoria amb dues figures que subjectaven cubs en el més alt de la rematada. Tota la foguera era de tall modernista amb unes línies esquemàtiques, inclosos els ninots de les escenes i una temàtica de crítica social que portava per lema "Castillos en el aire".

La unió de Manolo i Enrique va aconseguir el premi a millor crítica de la cinquena categoria en la Plaça de Gabriel Miró, un premi a què estaven abonats en "Florido o florecido", en el qual destacava una elegant rematada de dues dones estilitzades rodejades de flors.

C

A. Foguera Plaça de Gabriel Miró 2014.
4a categoria.
Roberto Climent
B. Foguera Plaça d'Alger 2014.
6a categoria, 2n premi.
Juan Luis Sánchez
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2014.
Categoria especial.
3r premi. Israel Galvañ

2014

>> Manolo i el seu equip tornava a la foguera Sèneca Autobusos. Però aquesta vegada no ho feia sol. Tornava junt amb José Gallego amb qui ja havia fet la foguera de Sant Blai de Dalt de l'any anterior i que tan bon resultat artístic va obtenir. Tampoc plantaria en les quatre cantonades del carrer de Portugal amb el del Pintor Lorenzo Casanova. La nova i esperada remodelació de la plaça de Sèneca, que tornava a ser un espai lúdic de recreació i gaudi, es va inaugurar pocs dies abans de fogueres a l'emplaçament ideat expressament per a plantar la foguera del barri. “*Eròtica*” va ser un bot al buit que va agradar enormement i va ratificar el bon enteniment dels dos artistes i els seus respectius equips. Una foguera que en principi estava dissenyada per a l'encreuament de carrers va acabar al mig de la nova plaça despro-

veïda de la vegetació que hui en dia llueix en l'espai urbà. A pesar del delicat assumpte tractat, la parella va eixir airosa amb un expressiu llenguatge visual. “*El erotismo visto desde el punto de vista de la naturaleza. El nombre llama la atención, pero no pretendemos escandalizar*”, declarava Manolo al periòdic *Información* dies abans de fogueres, assegurant que no hi hauria res que escandalitzara el públic, ja que es parlaria de l'eròtica des del suggeriment i la poesia. I ho van aconseguir amb escreix. Una parella d'amants destacava en el conjunt de la foguera amb la figura de les tres gràcies que remataven el monument. No podem oblidar l'impressionant cap de Freud o l'escena crítica de la taula de polítics mundials. La foguera va aconseguir, a més de l'aprovació generalitzada de la comissió i el públic, el suport d'un tercer premi per

part del jurat, que tornava a portar al pòdium la comissió.

En Plaça d'Alger, Manolo firmava “*Al son que nos toca*”, aconseguint el segon premi de sisena categoria. Una estilitzada dona tocava l'arpa en la rematada, i en els baixos, molts personatges coneguts: Pau Gasol, Rafa Nadal, Artur Mas, Merkel com una valquíria wagneriana i Rajoy o el ministre de justícia d'aquell moment, Gallardón.

Una altra vegada la parella Algarra-Enrique Pérez aconseguia el premi de la crítica de quarta categoria, aquesta vegada davall el títol “*Alacant Club*”, a la plaça de Gabriel Miró. Com si fóra un club vint-i-quatre hores, la ciutat d'Alacant estava oberta a la corrupció tot el dia. Una senyora insinuant nua s'oferia en la rematada davall un sol i un núvol plujós. “*Esto sí que moja a unos pocos y salpica a muchos*”.

A

B

A. Foguera Plaça d'Alger 2015. 6a categoria. Roberto Climent
B. Foguera Plaça de Gabriel Miró 2015. 4a categoria, 5è premi. Roberto Climent
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2015. Categoria especial. 1r premi. Israel Galvañ

2015

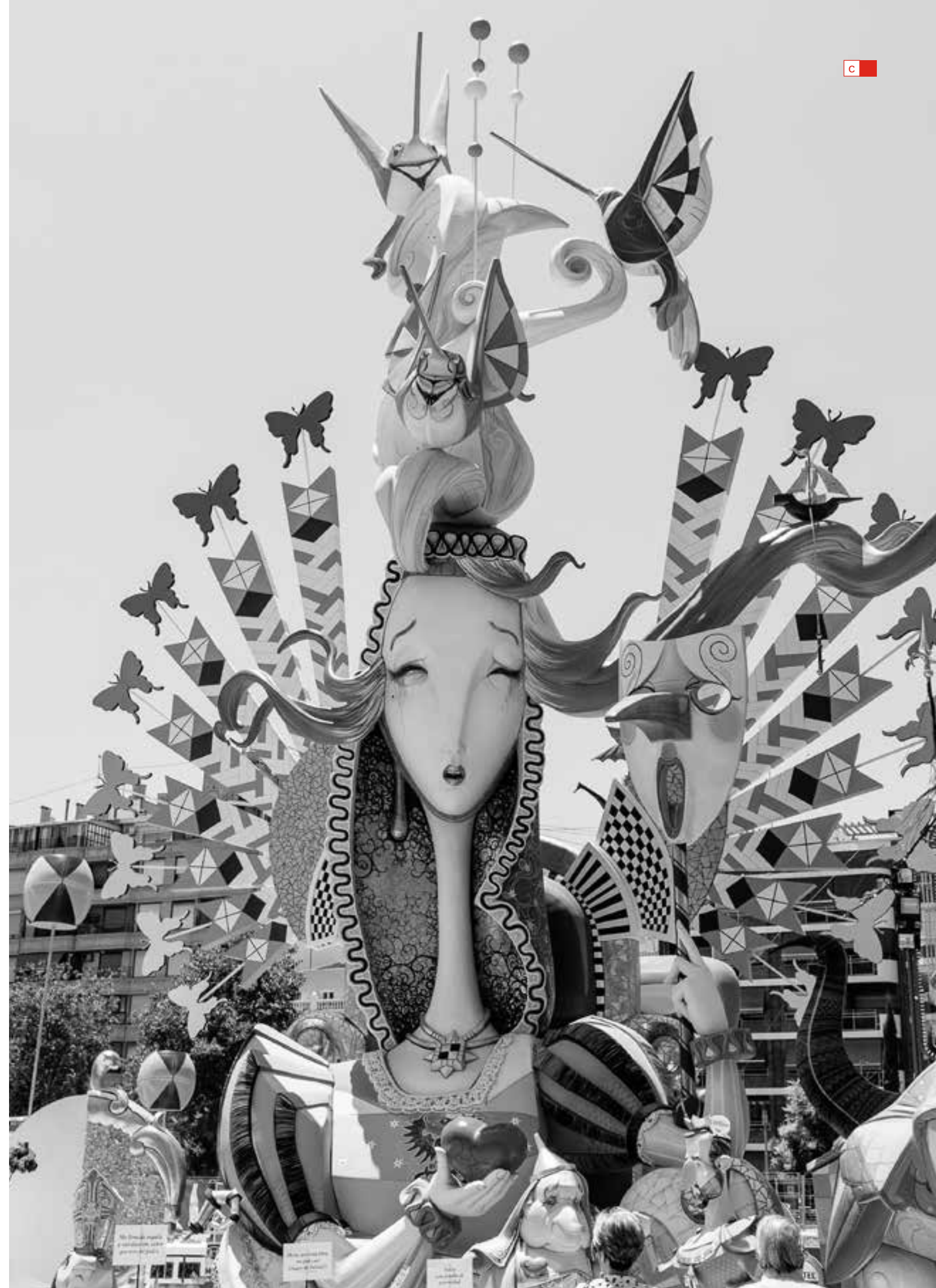
>> Amb *“Elogio de la locura”*, Algarra i Gallego van fer molt feliços noranta quatre foguerers de Sèneca Autobusos, la majoria d'ells amb una llarga trajectòria en la festa, que sempre somiaven a guanyar el primer premi d'especial de fogueres i que creien que aqueixa meta difícilment es podria complir. Des del moment que van presentar el projecte en el sopar de Nadal de la foguera, va enlluernar a tothom. La Juana va enamorar des del primer moment en què la vam veure. Quan va arribar el dia de la tradicional visita als tallers aquella esperança de desembre es va fer realitat. Les seues recordades contrarematades: l'elefant de la guerra, el Quixot i Sanxo o el bufó posterior. Allò era una verdadera bogeria, amb influències pictòriques com les del Bosco, un dels referents de Gallego. No sols va enamorar els foguerers i foguereres de Sèneca, va enamorar tots els alacantins i forans que ens

van visitar, inclòs el jurat d'especial que no va dubtar a donar-li el primer premi per unanimitat. La foguera ja estava concebuda per a la seua ubicació a la plaça. Equilibrada en la seua extraordinària composició, amb un estudi de color perfecte, i per descomptat, no exempta d'una crítica audaç que no deixava canya dreia: monarquia, política nacional en un betlem molt particular o l'església. La figura presentada en l'exposició del ninot, una al·legoria a l'obra de l'humanista Erasme de Rotterdam, que donava el títol a la foguera, va aconseguir el premi al millor ninot de categoria especial. *“Elogio a la locura”* passarà a la història de les fogueres com una de les seues icones més representatives. La foguera també va aconseguir el premi d'El Corte Inglés.

En cinquena posició de quarta categoria va quedar la de Gabriel Miró i millor crítica de la seua categoria. La parella

Manolo Algarra-Enrique Pérez tornaven a posar el somriure i el dit en la llaga a tot aquell que s'acostava a la plaça de Correus amb *“¿Nuevo rumbo?”*. Sobre un timó, un polític repetia el seu discurs com el lloro que portava en la mà i un patit ciutadà era trepatge per les seues buides promeses. En una de les escenes ens venien un país que eixia de la crisi, amb una desocupació decreixent, una afiliació a la Seguretat Social augmentant i preguntant-se on estava aquesta Espanya.

La foguera de plaça d'Alger va militar en sisena categoria. En *“Elemental... ..”*, Sherlock Holmes ocupava la rematada de la foguera. La gran quantitat de casos de corrupció: Gürtel, Brugal, targetes black, preferents... donava per a una llarga sèrie de televisió del personatge creat per Arthur Conan Doyle. En les escenes no podien faltar Pujol, Urdangarín i Bárcenas.

C

2016

>> Juana havia posat el llistó molt alt a la plaça de Sèneca, però el tàndem va tornar a aconseguir una altra vegada el triomf amb “*Neomística*”. Allò començava a tindre a veure amb una experiència religiosa i mística. El pressupost amb què van comptar els dos artistes va augmentar de forma considerable per a aconseguir que l'espai que en la reforma de la plaça es va projectar per a la foguera, començara a tindre seriosos problemes d'espai. El majestuós hindú, un sadhu, l'asceta que seguia el camí de la penitència i l'austeritat per a obtenir la il·luminació i la felicitat amb el seu instrument de corda, presidia amb impassible i harmoniosa

tranquil·litat l'obra. Tots els foguerers que cam acudir a rebre el ninot de l'exposició de ninot a la llotja del peix recordarem aquell dia. Totes les cares d'admiració dels allí presents auguraven l'indult del foc per votació popular quan el van abaixar del camió que el transportava des de Beniarjó. Les dues contrarematades eren resplendides: un buda enganxat a les xarxes socials i, sobretot, el Noé imponent que tanta admiració va despertar, tant a la plaça com al taller. Destacava també el tors de l'home de la part posterior que sobreixia de darrere de l'aurèola de la rematada o l'escena del tripartit a l'ajuntament amb Echávarri, Pavón i Bellido.

Algarra tornava a recórrer al tema de l'aigua, com a recurs per a la foguera de plaça d'Alger amb el lema “*Como el agua*”, aconseguint el segon premi de sisena categoria.

Gabriel Miró va obtenir el quart premi de quarta i el premi a la millor crítica de la categoria. Davall el títol de “*Náufragos*”, es desenvolupava una foguera política on els naufragats d'una illa, sospitosament olorosa, eren Rajoy i Pablo Iglesias. Les escenes contenien incisives crítiques al pla Rabassa, la ubicació d'IKEA o la polèmica dels vetlladors a la plaça, en una altra col·laboració amb Enrique.

A. Foguera Plaça d'Alger 2016. 6a categoria, 2n premi. *Juan Luis Sánchez*.
B. Foguera Plaça de Gabriel Miró 2016. 4a categoria, 4t premi. *Roberto Climent*.
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2016. Categoria especial. 1r premi. *Israel Galvañ*

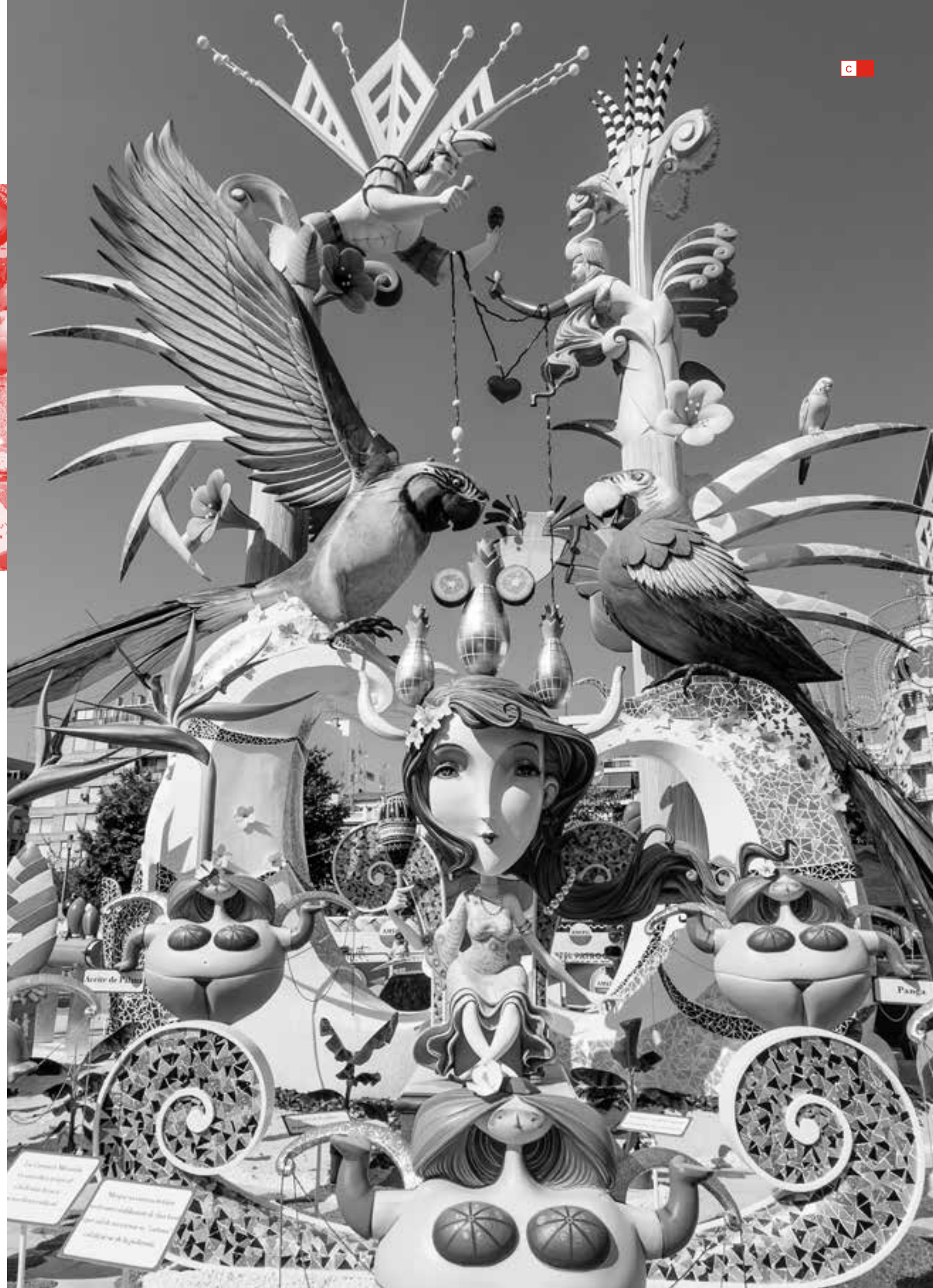
2017

>> No n'hi ha dos sense tres. A la vesprada del 21 de juny el telèfon del president de la foguera va tornar a sonar. L'alcalde comunicava que Sèneca tornava a guanyar el primer premi de categoria especial. El binomi es va tornar a reinventar amb *"Festa Tropical"*. Fent un pas més enllà, un canvi de temàtica, calia baixar a la terra i tractar d'una temàtica menys transcendental. Amb una composició nova i arriscada, quatre rematades. Una explosió de color i vida a la plaça de Sèneca. Si ja no era prou amb l'enginy del duo, al projecte es van sumar altres dos mestres de l'art efímer: Manolo García, en la fusteria i Paco López Albert, en la pintura. D'aquella unió

només podien eixir coses bones. La foguera dels pardals, com ha passat a la història. Encara passats els anys, els artistes que van participar-hi en guarden un grat record per tant com van gaudir fent-la. Els dos enormes papagais niaven en dues figures geomètriques cobertes per trenca-dís, allò no s'havia vist mai a Alacant. Des de darrere sorgien dues columnes realitzades en vareta que contrastaven amb el colorit de les dues aus, que sostenien, cadascuna, una parella humana. Dos següents amorosos (animal i humà) resolts d'una manera genial, jugant magistralment amb els espais. El conjunt el completava, als peus de la rematada, una dona tocant les maraques

A-B. Plantà Foguera Sèneca-Autobusos 2017. *David Hernández*
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2017. Categoria especial. 1r premi. *Israel Galvañ*

amb una semblança més que evident a la dona d'un dels artistes. Per a la memòria ens quedarem amb la figura presentada per a l'exposició, la Frida Kahlo, que va aconseguir el premi de millor ninot en la seua categoria i sobretot, una de les figures més fotografiades de tots els temps en la festa: el camaleó, un treball d'artesanía minuciosa i extremadament cridaner. Divertidíssima va ser la conga municipal del tripartit que en aqueixos moments dirigia el consistori o el rearmament mundial amb Trump, Putin o Kim Jong Un, per la qual cosa la foguera guanyava també el premi a la millor crítica en categoria especial i l'atorgat per El Corte Inglés.

D

D. Foguera Plaça Gabriel Miró 2017. 4a categoria.

Roberto Climent

E. Foguera Plaça d'Alger 2017. 6a categoria, 1r premi.

Juan Luis Sánchez

>> L'última foguera realitzada per Manolo en Plaça d'Alger, a causa de la seua trista desaparició com a districte, portava per lema "Quimera". Aquesta vegada va usar com a rematada la mateixa que va utilitzar en la falla firmada pel seu fill de Joaquín Costa Burriana aqueix any. L'artista va considerar que la idea i el concepte podia encaixar perfectament en l'enclavament. I vaja si encaixava, l'exquisida i cuidada nimfa alada va aconseguir el primer premi de sisena categoria. En una de les escenes

es tractava del controvertit canvi de nom dels carrers d'Alacant.

Amb "A la carrera", Manolo continuava la seua inseparable col·laboració amb el dibuixant Enrique en Gabriel Miró. Un recorregut mordaç per la vida universitària de l'estudiant que va militar en quarta categoria. Els treballs que els llicenciats es veien obligats a acceptar en l'estranger o la política sobre el plurilingüisme de la Conselleria d'Educació, completaven les escenes de la foguera.

A

B

A. Foguera Plaça de Gabriel Miró 2018. 3a categoria, 5è premi. *Roberto Climent*
B. Foguera Los Ángeles 2018. 6a categoria, 2n premi. *Roberto Climent*
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2018. Categoria especial. 1r premi. *Israel Galvañ*

2018

>> Algarra – Gallego, Gallego – Algarra tornaven a la plaça dels seus triomfs per aconseguir el pòquer de victòries. “Amor-Dolor”, la dicotomia eterna de l'ésser humà. Començava amb bon auguri juny amb un altre nou indult: un mariner plorant va aconseguir els mil sis-cents quaranta-set vots que li van permetre salvar-se del foc. Una obra d'art amb vida pròpia que va meravellar a tot el que va voler visitar la sala d'exposicions de la Llotja del Peix, l'última vegada que acollia l'Exposició del Ninot. El ninot va fer doblet en aconseguir també el millor ninot de la categoria. Romeu i Julieta remataven la foguera i al voltant d'ells, un espectacular volum en forma d'aurèola feta en fusta amb cors i rajos que esclatava en el més alt de l'obra. Destacava en una de les contrarematades, un apesarat rei Alfons

XII, la peça més gran que havia eixit del taller de Gallego fins llavors o al costat contrari, la peça de la parella, en un al·legat contra la violència de gènere. Les escenes contenien crítiques al procés català, la relació de les reines d'Espanya, les pensions o el nou alcalde faraó d'Alacant completaven una altra foguera en què la gent que la va visitar va llegir amb gran atenció la cartelleria, i va eixir de la plaça amb la sensació d'haver vist una obra diferent.

Gabriel Miró, la degana, dedicava la seua foguera al noranta aniversari de la creació de la festa amb el títol “90 aniversari” o “Tic noranta anys”. Un ancià vestit de foguerer amb caminador i una senyora vestida de dama amb mantellina remataven una foguera amb escenes reivindicatives per a la pujada de les pen-

sions. El guió i la crítica els seguia realitzant l'humorista gràfic Enrique, en un clar homenatge a la tercera edat. La foguera va militar en tercera categoria i va aconseguir un cinquè premi.

La baixa de la foguera de Plaça d'Alger la va suplir una altra foguera a la zona nord d'Alacant: la històrica foguera Los Ángeles. Amb el títol de “Son i mal son”, Manolo no va defraudar, la comissió va quedar contenta, aconseguint un segon premi en sisena categoria i el premi al millor ninot d'aquesta amb un Jack Skeleton que li haguera agradat veure el seu creador Tim Burton. La foguera tenia com a rematada una fada asseguda en una lluna humanitzada. Una foguera que portava la marca de la casa amb uns acabats i un equilibri perfectes.

C

A. Foguera Los Ángeles 2018.
6a categoria, 3r premi.
Roberto Climent
B. Foguera Plaça de
Gabriel Miró 2018.
3a categoria.
Roberto Climent
C. Foguera Sèneca-
Autobusos 2018.
Categoria especial.
3r premi. Israel Galvañ

2019

>> El tàndem Algarra - Gallego tornava a plantar en Especial a la plaça de Sèneca, aquesta vegada amb *"In-Fluidos"*, una obra amb una concepció molt arquitectònica, recordant les fogueres dels anys trenta. Estilitzada en la seua estructura, composta per columnes i un frontó central que acollia una família formada per una mare alletant el seu fill i un ferrer treballant en una enclusa. Amb una rematada altíssima i una deessa que obria els seus braços i que coronaven sirenes i àmfores. La seua temàtica no va deixar indiferent a ningú, ni a tiris ni troians, comptant amb la nova audàcia de tractar els fluids corporals del cos humà. Paco López Albert tornava a col·laborar amb la parella, aquesta vegada amb la pintura de les sirenes de la rematada. José Gallego declarava en les pàgines del diari *Información*, dies abans de les festes que *"más allá de una foguera bonita queremos que la gente se sienta aludida, para bien o para mal"*. I tant que ho van aconseguir. La foguera va assolir un tercer premi, empatada en puntuació amb la segona classificada, obtenint

una altra vegada el favor del públic en indultar-se el ninot presentat a l'exposició, un home i una dona embarassada en què el fetus quedava a la vista. La parella apareixia despullada, representant la creació de la vida. La figura va rebre mil quatre-cents quaranta-set vots a molta distància del segon ninot més votat amb sis-cents huitanta-huit, obtenint també el premi a millor ninot de la categoria en la nova localització de l'exposició al barri, l'edifici de l'antiga Estació d'Autobusos, molt prop d'on es plantaria. Cal destacar la genial ubicació de la peça indultada en la foguera que va ser col·locada entre dos aqüeductes pintats amb cridaners colors i que es perdien en una línia de fuga convergent.

A la plaça de Gabriel Miró, Algarra i l'humorista gràfic Enríque Pérez Penedo removien consciències amb l'emigració en *"¿Libertad?"*. D'una mà que emergia del sòl amb una torxa rememorant el cèlebre final de la pel·lícula *"El planeta dels simis"* es recolzava un euro rodejat per les dotze estrelles grogues símbol de la Unió Europea. *"Si las pér-*

didias en el Mediterráneo fueran de fuel en vez de humanas, la Comunidad Europea ya habría tomado medidas urgentes". Una pastera plena de subsaharians va portar la comissió a aconseguir el premi de millor crítica i el del diari *Información*.

La foguera Los Ángeles tornava a competir en sisena categoria. *"Ellas"* era presidida pel bust de Frida Khalo. Una obra delicada i molt reivindicativa d'alt contingut feminista que va aconseguir el tercer premi de la seua categoria.

Manolo Algarra Salinas haguera complit trenta anys plantat en la ciutat d'Alacant el 2020, però la maleïda pandèmia ha deixat en suspens la celebració d'aquesta efemèride. La total confiança de la foguera Sèneca Autobusos en la seua unió amb José Gallego es va convertir en l'acord que continuaran plantant a la plaça fins almenys 2022. Al juny de 2022, Manolo i el seu equip tornaran a fer-nos gaudir amb el seu art i el seu professionalisme en els districtes Los Ángeles, Plaça de Gabriel Miró i en la nostra estimada plaça de Sèneca.

Manolo, amic de tots i totes

per Paula Tomàs

>> Manolo és considerat una persona modesta, humil i per damunt de tot, un gran professional, seriós, acurat i responsable. Ja li pots preguntar a un artista, a un company del seu taller, a un President de qualsevol foguera on haja plantat... que tots coincideixen. La veritat és que ha de ser molt gratificant que totes les persones amb les que has tingut tracte, opïnen d'aquesta manera. A qui no li agradaria? Però evidentment, no és fruit de la casualitat, sinó de la seua personalitat i els seus valors.

Amb una de les persones que he estat parlant per a l'elaboració d'aquest article em deïa que Manolo ha arribat a un punt, tant per la seua professionalitat com per tots els èxits aconseguits, que podria posar-se totes les medalles possibles i estar damunt d'un pedestal, però ell no. Té els peus a terra i té molt clar d'on ve i on va.

Més que companys, amics de professió

Manolo arriba a Alacant de la mà de Pedro Soriano

>> Cada any, Pedro Soriano buscava ajuda en València i portava gent jove i preparada que col·laborava especialment els dies de la plantà. D'aquesta forma va conèixer a Manolo i al seu company Valentín. Segons Pedro, Manolo “estava molt preparat i era molt acurat a l'hora de treballar”. D'ací que li encarregava que li fera la fusteria de les fogueres. De fet, també li va comprar en varies ocasions figures de cartó per poder aprofitar. Ells venien a Alacant a despeses pagades i portaven des de València entre bastidors tota la fusteria i posteriorment li ajudaven durant la plantà.

Un any, Manolo li va preguntar: “Pedro, ¿tú sabes de alguna foguera que esté buscando artista?” i en eixe moment el va posar en contacte amb el districte d'Hernán Cortés, ja

que en Alacant no hi havia més artesans lliures. Aquell primer any, 1990, Pedro li va fer l'esbós que posteriorment Manolo va materialitzar. Aquell any va succeir una cosa molt curiosa, a més d'històrica, van deixar desert el premi de la categoria especial. “Manolo es va disgustar molt, era la seua primera vegada en Alacant” afirma Soriano. De fet, eixe mateix any, Manolo aconseguí indultar el ninot que va portar a l'exposició. “Eixe ninot de la bruixa se'l vaig fer jo en xicotet”.

Pedro recorda amb gran estima un dia que estaven tots dos en el taller que aquest tenia en Tàngel, Manolo deia que la foguera havia que folrar-la de xapa, en canvi Pedro estava convençut de que la millor opció era de cartó perquè el que ell volia aconseguir era una textura diferent. Què va

A. Foguera Hernán Cortés 1990,
autor Manolo Algarra. AMA

passar? Que mentre estava tot fora de la nau va començar a ploure i per tant, banyar tot el cartó. “Manolo em deia: Tranquillitzat Pedro, que pareix que vaja a donar-te un infart!” i ràpidament van aconseguir ficar totes les peces dins.

El dia que Manolo va aconseguir el primer premi de la categoria especial es va alegrar moltíssim. Afirma que “Manolo és un gran treballador, un gran artesà. És la perfecció. I més ara que ha format parella amb José Gallego que li dona un aire fresc. Menuda parella formen!”

Hui dia, Pedro Soriano té una vitalitat admirable per als 72 anys que té. El seu somni és continuar treballant perquè es sent amb la vitalitat i il·lusió necessàries per fer-ho i desitja que alguna foguera li done un dia l'oportunitat.

Valentín, mà dreta de Manolo

>> Valentín és un dels treballadors amb els que compta Manolo al seu taller. Ell ja treballava en el taller del sogre de Manolo i quan aquest es va jubilar, no va tindre dubte en continuar amb ell. És el treballador més veterà del seu taller i fa tot tipus de feina, des de modelar, fusteria, fins pintar, però especialment es dedica al muntatge de les peces.

Totes les seues aportacions són positives, ja que qualifica a Manolo com a una persona excepcional i molt perfeccionista, “per a mi és un 10”. Afirmar que per a treballar en el taller has de ser amic de Manolo, sempre hi ha un ambient molt agradable, a més el qualifica com un gran dirigent. També parla de Tere amb qui té una relació molt especial.

II
...per a treballar
en el taller has
de ser amic de
Manolo, sempre hi
ha un ambient molt
agradable...

A. Manolo a l'esquerra de la imatge i Valentín a la dreta, treballen, al costat d'un altre company, en la plantà de la foguera Sèneca-Autobusos 2014. *David Hernández*

Recorda entre rialles quan en plena plantà en Alacant se'n van adonar de que s'havien oblidat de les fustes per calçar el remat i van haver de trucar a Manolo Garcia perquè les portara ràpidament. Aquest últim no va dubtar ni un moment i se'n va vindre amb la seua dona i les fustes en moto des de València.

No obstant això, viu amb molta tranquil·litat la plantà, ja que està tot molt estudiat i planificat. “Prèviament l'hem comprovat tot al taller i tot ha d'estar perfecte”. Per altra banda, quan li preguntes quina ha sigut l'obra que han realitzat que més li ha agradat, no pot quedar-se amb cap, “totes són especials, encara les que han aconseguit premi ens han pujat l'emoció”.

B. Valentín durant la plantà de la foguera Plaça Galícia 1997.

Arxiu família Algarra

C. Manolo i Valentín al costat de la foguera de 1992 de Santa Isabel.

Arxiu família Algarra

D. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2006. *Israel Galvañ*

A

B

C

D

Manolo toca el cel de la mà de Gallego

>> Manolo i José es coneixen des de 2011. Ambdós plantaven en la Falla d'Almirant Cadarso – Comte Altea, Manolo la gran i Gallego la infantil. Des d'eixe moment començaren a tindre bona relació de treball. Anys després van coincidir a Alacant en la Foguera Sant Blai – La Torreta fins que Gallego va decidir deixar de fer obres

infantils i, justament en eixe moment, Manolo tenia disponibilitat de fer una foguera adulta i José li va suggerir fer un treball conjunt que es va materialitzar en 2013 en Sant Blai de Dalt sota el lema “Efímera”. L'any següent, Sèneca es va posar en contacte amb ells per contractar-los i sense adonar-se'n porten quasi 8 anys treballant junts.

||

Manolo tenia disponibilitat de fer una foguera adulta i José li va suggerir fer un treball conjunt...

E

A. Manolo i Gallego davant la foguera de Sèneca-Autobusos 2018. *Israel Galvañ*
B. Detall foguera Sèneca-Autobusos 2015. *David Hernández*
C-D. Detalls foguera Sant Blai de Dalt 2013. *Arxiu David Gerona*.
E. Manolo i Gallego al costat del ninot indultat 2019. *Israel Galvañ*

II

José afirma que “Manolo em deixa que propose jo el projecte, el concepte i el tema però sempre m’agrada que ell me’l tutele, així sempre és més enriquidor per a les dues parts.”

F. L'equip al complet de Manolo i Gallego celebrant l'últim dia de plantà de la foguera Sèneca-Autobusos 2015.
G. Detall foguera Sèneca-Autobusos 2014.
H. Foguerers/es de Sèneca-Autobusos celebrant el premi de Manolo i Gallego l'any 2018.
I. Presentació maquetes any 2015.
Fotografies Israel Galvañ

J. L'equip de Manolo y Gallego davant la foguera de Sèneca-Autobusos 2014.
K. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2015.
Fotografies Israel Galvañ

Realitzar les obres amb les que ens tenen acostumats té un procés minuciós i molt ordenat. José afirma que “Manolo em deixa que propose jo el projecte, el concepte i el tema però sempre m’agrada que ell me’l tutele, així sempre és més enriquidor per a les dues parts. En la realització, ell s’encarrega d’elaborar el centre i la rematada en el seu taller i jo en el meu, prepare els contrarematats i les escenes. Intentem estudiar el projecte en la maqueta perquè tot quadre, però és cert que fins al moment de la plantà, quan ajuntem els equips al carrer, no veiem si realment hem encertat o no encara que normalment ens ix bé. Jo crec que l’experiència de Manolo ens ajuda bastant en aquest tema.”

L

M

||

“Manolo és un gran líder, és la sensatesa personificada, coherent com pocs i damunt sap en quin món viu”

La relació entre ells és molt cordial ja que es basa en la confiança mútua. Segons afirma José, mai han tingut cap discussió, encara que està convençut de que els 70 kilòmetres que separen els seus tallers ajuden. Si haurien de treballar sota el mateix sostre potser no es pogueren suportar, especialment Manolo a José, segons aquest últim. “Manolo és un gran líder, és la sensatesa personificada, coherent com pocs i damunt

sap en quin món viu”. I el que més estima d'ell és “que pot tenir un punt esquerp i també entranyable, la qual cosa, per a mi, el fa més autèntic. I en el que no tinc cap dubte és que és un grandíssim professional, amb molt de criteri.”

José té clar que dos tallers tan diferents com els d'ells és difícil que vagen tant de temps a una, no obstant això, ambdós tenen la recepta perquè funcione.

L. Exposició del ninot 2016.
M. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2015.
N. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2019.
Fotografies Israel Galvañ

Presidents de Fogueres amb Manolo

II

Tots els presidents coincideixen: humil, bona persona, modest... Tot un sense fi d'adjectius positius quan els preguntes com definirien a Manolo. I si tots opinen el mateix per alguna cosa serà.

Manolo a la Plaça d'Alger

>> Segurament pocs artistes, o inclús cap, podran dir que han plantat 21 anys de manera ininterrompuda a un mateix districte. Manolo va ser un referent a la Plaça d'Alger i va ser una llàstima quan la Foguera va haver de desaparèixer i per tant, trencar relacions professionals, mai personals.

En els 21 anys que ha plantat Manolo en aquest districte, ha aconseguit nou primers premis, quatre segons, tres millors premis a les crítiques, units a l'interès turístic, un a la millor crítica política i un sisè premi, tots ells entre cinquena i sisena categoria. I és que les dades parlen per sí soles. No m'estranya que no canviaren d'artista! Tants premis se'n van emportar en estos anys, que Rafa li deia a Manolo de broma "m'hauràs de pagar l'autobús i la banda de música per baixar a pel banderí del

premi, que per la teua culpa m'he de gastar 500 euros".

Rafael Baeza va ser president de la desapareguda Foguera Plaça d'Alger durant un porró d'anys. Ell va accedir a la presidència en 1994. Fins el moment no era ni qualsevol foguerer. Però va ser aquest any, quan la seua filla va ser Dama d'Honor i va decidir implicar-se una mica en les activitats que feien com el Llibret. "Vaig passar de ser un simple col·laborador a President. De fet, em van proclamar dies abans de Fogueres en Nadal, que abans la vestimenta regional marcava l'etiqueta, i em van tindre que deixar la jaqueta perquè no havia temps per fer-me-la a mesura".

En 1996 va contactar en Manolo per tres raons: en primer lloc, perquè va tirar mà d'ar-

tistes alacantins i cap d'ells va voler plantar al seu barri i no va tindre altre remei que buscar en València; en segon lloc, pels premis que s'emportava en Plaça de Galícia i per últim, perquè una persona del barri anterior, li va afirmar que era sorprenent com era el seu equip d'ordenat, que portaven les figures als camions com si foren de porcellana, totes ben embalades.

Rafa va anar a València els dies de Falles a parlar amb ell i per a que els ensenyara les falles que havia plantat allí, "recorde que em vaig quedar bocabadat amb la Falla del Carrer Sant Vicent, darrere del Mercat Central. Quin acabat!" i van acabar prenent un cafè. Al mig de tota la conversació, Rafa li va preguntar què anava a plantar-los en Fogueres, al que Manolo va contestar agafant un tovalló

A. Ninot Plaça d'Alger 2009.
B. Plantà Plaça d'Alger 2013.
Fotografies Juan Luis Sánchez

II

"Amb Manolo com artista pots dormir tranquil..."

i dibuixant un sol i una lluna "ací ho tens". Rafa se'n va portar les mans al cap pensant que com anava a ensenyar a la comissió eixe esbós. Manolo li va dir: "Tu que vols, una foguera o un esbós per a posar-li un quadre?"

També recorda de forma simpàtica, el dia que va anar a visitar-lo al taller on Manolo tenia un mapa d'Alacant penjant i li va preguntar on estava el districte. Rafa va trencar a riure perquè no estava! També té present el dia de la Presentació de la Foguera que van invitar a Manolo per aprofitar i que coneixera la ubicació exacta de plantà i diu que es va sorprendre quan al sopar no hi havia taula presidencial. "Això a València és impensable!" afirmà Manolo.

Quan parles amb Rafa i li preguntes quina és la seua fo-

guera preferida ho té clar. Diu que moltes han sigut molt bones, com la de la parella de nuvis de l'any 2010. A més, aquesta en concret, és molt curiosa, perquè era l'escena de la Falla d'Almirant Cadarso que posteriorment va fer com a remat central eixes Fogueres. Però si ha d'escollir alguna és la de 1997, primer any que els va plantar. "Eixe any l'Entrada de Bandes (21 de juny) eixia des de la Plaça de Bous i quan arribaves, havies d'apropar-te a una taula per comunicar que havies arribat. A més, allí podien informar-te del premi que havies aconseguit, ja que no hi havia ni mòbils, ni xarxes socials com ara que t'assabentes de seguida. Jo no vaig preguntar perquè vaig pensar que sent el primer any de Manolo amb nosaltres no ens hauríem portat cap premi. Encara m'emocione quan re-

corde que José Ángel Guirao, que donava pas a cadascuna de les associacions, va anunciar que ens havíem portat el primer premi de sisena categoria. De sobte, tots vam desmuntar l'organització de la desfilada per abraçar-nos i plorar d'alegria. A més, des de 1988 no ens emportaven cap premi de la foguera..".

Quan a Rafa li preguntes per Manolo, afirma que és un gran professional, molt humil. Mai ha estat nerviós, perquè és molt complidor. A les 20.00 de la vesprada del 20 de juny ja tenia la foguera acabada. "Amb Manolo com artista pots dormir tranquil. Nosaltres inclús, firmaven el contracte per imperi legal, perquè jo no necessitava cap document per confiar cegament en ell. A més quan un artista està molts anys en un mateix lloc és per alguna cosa".

C

||
L'artista sempre li preguntava coses relacionades amb la ciutat i concretament amb el barri per poder fer alguna escena graciosa, amb la crítica tan cuidada que li caracteritza.

Parlant amb Rafa, mentre recorda anècdotes viscudes amb Manolo, no deixes de riure, perquè ho explica com si estigués passant en el moment i sempre amb un somriure. L'artista sempre li preguntava coses relacionades amb la ciutat i concretament amb el barri per poder fer alguna escena graciosa, amb la crítica tan cuidada que li caracteritza. Rafa recorda de forma especial hui, perquè en eixe moment pensava que volia desaparèixer del món: “un any li vaig dir que els joves guardaven la droga al tronc del arbres i Manolo em va plantar allí una escena amb un arbre i dos xicons amb droga. Amb tanta mala sort, que un d'ells es pareixia a un del xics del barri. La

família va vindre a dir-me que com havia pogut fer-los això i jo no sabia on ficar-me. Els vaig demanar disculpes mil vegades i els vaig dir que no havia sigut amb cap intenció i que tot era casualitat”. Quin moment passaria Rafa en aquella ocasió... També té present una escena de dos prostitutes “ben armaes” que portaven un cartell que posava “Nosotras las prostitutas, en un acto de decencia, afirmamos que los políticos y los banqueros no son hijos nuestros”, la qual no els va resultar als polítics gens graciosa.

Un altre any, Manolo va fer una crítica de l'Ajuntament i va posar a l'Alcalde Luis Díaz Alperi vestit de pastor i darrere d'ell un ramat de corders que

D

E

||
Rafa i Manolo han viscut molts moments junts i s'han demostrat una lleialtat mútua.

representaven totes les Regidories. Un altre any, a Alperi li eixien billets de les butxaques pel Plan Rabasa... També van fer una crítica de Julio de Espanya rememorant quan va anar a una correguda de bous a França en cotxe oficial. Rafa recorda amb tristesa, que els polítics mai han anat a visitar la seua foguera, segurament per totes aquestes crítiques, però no hem d'oblidar mai que les fogueres van nèixer amb eixe propòsit. “Un any que a més jo havia guanyat el primer

premi, van visitar les Fogueres del meu voltant: Plaça del Mediterrani, Plaça lo Morant i Verge del Remei i van passar amb tota la policia i els cotxes oficials per davant del meu racó i no van ser capaços de baixar a saludar”.

Rafa i Manolo han viscut molts moments junts i s'han demostrat una lleialtat mútua. Com afirmava Rafa al final de l'entrevista “mentre jo fóra el president, plantaria Manolo perquè dormia tranquil”.

F. Remat Plaça d'Alger 2001.

G. Escena Plaça d'Alger 2011.

H. Foguera Plaça d'Alger 2016.

Fotografies Juan Luis Sánchez

Però Rafa no ha sigut l'únic president que ha estat a la Plaça d'Alger, també Juan Luis Sánchez, ha compartir els seus últims anys.

Quan li preguntes amb quin foguera es quedaria afirma que “encara que és difícil quedar-se amb alguna perquè totes les fogueres de Manolo tenen alguna cosa especial, al meu parer, em va agradar molt la foguera de l'any 2010 en Plaça d'Alger, que tenia com a lema: ‘Matrimoni per conveniència’. La foguera estava plena de cors i la seua figura central era una parella de nuvis, ell subjectant-la a ella en braços. Tota la part central se sostenia sobre els peus del nuvi. I per descomptat, l'última Foguera que va plantar en Plaça d'Alger, l'any 2017, aqueixa foguera sempre

estarà en la meua memòria. Una foguera de 6na categoria on la gent venia a veure-la. Pujava gent del centre a veure aqueixa gran faena, per la seua finor del modelatge, la seua pintura. Havien persones que preguntaven si era de tercera categoria i quan els dèiem que era de sisena no podien creure-ho. Per descomptat va obtenir el 1r premi de sisena categoria, sincerament crec que aquesta foguera tant per a Manolo com per a nosaltres, va ser la culminació a aquests 21 anys de matrimoni”.

Juan Luis, coincideix amb Rafa: “sempre el cavall de batalla de Manolo han sigut els esbossos de les Fogueres. Recorde en el seu taller un any que vam anar a signar el contracte i quan vam arribar no tenia ni l'esbós fet”.

Recorda amb un gran somriure una anècdota l'any dels nuvis. Juan Luis estava molt preocupat pel risc que tenia eixa foguera, estava tota aguantada pels peus del nuvi i corria molt d'aire. Manolo el va tranquil·litzar dient-li que no cauria. El dia de la cremà, l'estructura no queia i quan ja es van poder apropar, van descobrir que era una biga! Com anava a caure?

És curiós que tots dos Presidents han acabat sent foguerers de Sèneca. No sé si serà per la forma en la que fem les coses, per la nostra defensa de la cultura i la foguera o si a tot l'anterior si li uneix que Manolo Algarra és el nostre artista. De totes les formes, nosaltres estem molt contents de que estiguen amb nosaltres.

Manolo i Felete, Felete i Manolo

>> “És molt seriós. A més no t'en-ganya, el que veus a l'esbós és el que et posa. Jo tancava els ulls i ja m'imaginava la foguera” són les paraules de Rafael Amat, Felete, qui ha compartit amb ells molts anys en Plaça Galícia.

El 20 de març del 93, César, Felete i Arturo van posar rumb a València per parlar amb Manolo. Ell els havia dit que després de Falles parlarien i no el van deixar descansar ni un sol dia. Feia poc que Fructuoso els havia deixat. Va plantar des del 84 fins el 92, però com eren la foguera més barata, i ja plantava quatre, els va haver de deixar. A César li havien parlat de Manolo i allà que se'n van anar.

El primer any li va fer l'esbós Pedro Soriano, però ni

||
“Manolo sempre ha sigut molt original. Tenia idees noves, molta qualitat i molta crítica...”

A. Manolo i Felete davant la foguera de Sèneca-Autobusos 2006.
B. Plantà Plaça Galícia 1994.
C. Cremà Plaça Galícia 1996.
D. Manolo i Felete davant la foguera de Plaça Galícia 1995.
Fotografies arxiu família Algarra

Manolo ni la comissió van acabar contents, fet que va provocar que a partir d'eixe moment, fóra ell qui fera els esbossos. “Manolo sempre ha sigut molt original. Tenia idees noves, molta qualitat i molta crítica. Raó per la qual no vam canviar d'artista durant 11 anys”.

Felete recorda amb especial il·lusió fogueres com la que representava un castells de focs d'artifici, també la de Picasso o la de Miró. La del segon any, que portava tres grans palmeres va sofrir un imprevist durant la plantà. Una de les fulles de la palmera va caure des de dalt de la grua i es va fer en pedaços. Per la nit, Manolo i el seu equip ja havien arreglat tot i la foguera lluïa perfecta de cara a la jornada del 21.

||
Un aspecte a destacar de la seua humilitat, és el text que posa a les seues samarretes corporatives: El taller d'Algarra, on d'alguna forma està tot el seu equip.

No obstant, anys després Felete va canviar de Foguera i va decidir unir-se a Sèneca perquè li agradaven els actes culturals, la defensa de la música i especialment la defensa de la foguera. Afirmava que el dia més feliç de la seua vida va ser el 21 de juny de 2015 quan ‘Elogio de la locura’ va aconseguir ser la millor foguera d'Alacant. “Va ser una vesprada inoblidable. Estava com en un núvol. A més, em

vaig alegrar de que Manolo arribara a aconseguir el seu major èxit professional”.

Manolo, en l'època de Plaça Galícia, quan venia a plantar a Alacant, no ho feia a soles. Venia amb artistes reconeguts com Manolo García o Enrique Burriel. Una de les coses que a Felete més li crida l'atenció és que “no és un artista envanit. Mai l'he sentit parlar malament

d'un company de professió. Mai dirà menuda merda de treball ha fet este o l'altre. A més, un aspecte a destacar de la seua humilitat, és el text que posa a les seues samarretes corporatives: El taller d'Algarra, on d'alguna forma està tot el seu equip. Ell és molt conscient de que és el director de tot aquest entramat, però té molt clar que és un treball d'equip i això li honra molt”.

A

B

C

D

“Pepa, ací no cap res!”

>> “Poques anècdotes puc contar-te de Manolo. Si m’haguesses preguntat d’altre artista podria fer-te una llarga llista, però Manolo és l’artista més complidor que conec. Ell em truca i em diu demà a les 10 està el camió i efectivament. Ell em truca i em diu demà a les 8 estic plantant, i ell està. Artistes com ell mai he tingut”. Eixes són les primeres paraules de Pepa quan li preguntes per Manolo.

La seua relació es remunta 10 anys enrere. Un xic que es va apuntar a la Foguera els va recomanar que canviaren d’artista. Prèviament, no havien tingut molta sort amb

els artistes i estaven cansats. De fet, un any va quedar-se la foguera sense plantar. Aquest xic, que també s’anomena Manolo, els va posar en contacte. Encara que ell plantava en Plaça d’Alger, va accedir a plantar-los en tercera categoria.

El primer any, amb la col·laboració de Manolo García van realitzar una foguera molt bonica amb la que la comissió va quedar encantada. “Recorde que per a l’Exposició del Ninot ens va fer la font que tenim a la plaça de vareta. Nosaltres estaven molt il·lusionats pensant que podíem aconseguir indultar el ninot però no va

||

Manolo és l’artista més complidor que conec. Ell em truca i em diu demà a les 10 està el camió i efectivament.

E

F

poder ser. Em vaig posar en contacte per poder indultar, a nivell oficial, el nostre ninot perquè era una obra d’art que no es podia cremar. Em van dir que no i Manolo em va dir: No et preocupes Pepa, jo me l’emporte al Museu Fallera de València i allí està. Té gràcia que no l’hagen volgut a Alacant i sí a València..”.

Manolo i el seu equip sempre s’han mostrat molt disposats per qualsevol cosa amb la que necessitem ajuda. Si havia que manejar tanques, ells estaven ací. Pepa recorda que el dia que Manolo va baixar a Alacant per mesurar on aniria plantada la foguera, es va emportar les mans al cap: “Però Pepa, ací no em cap res!”

Quan parles amb ella, et conta que totes les fogueres que han plantat han sigut especials, que no podria quedar-se amb una, perquè cadascuna té

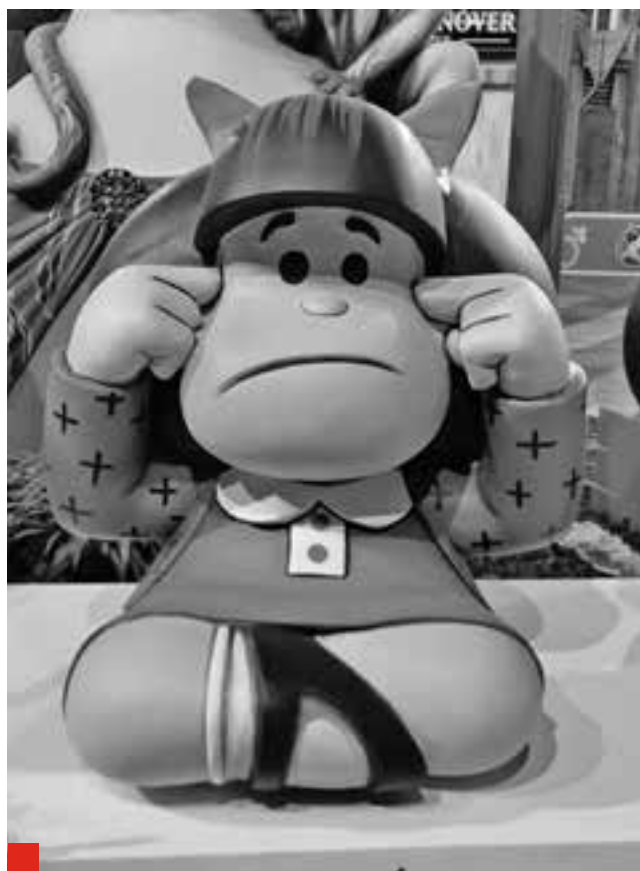
||

Un any, en una de les escenes, van tractar el tema de la “moreria” del barri i “vaig passar totes les Fogueres espantada per si ens deien alguna cosa”.

el seu encant. No obstant, un any, en una de les escenes, van tractar el tema de la “moreria” del barri i “vaig passar totes les Fogueres espantada per si ens deien alguna cosa”. També un altre any, amb la crítica subtil que li caracteritza a Manolo, va representar a tots els Regidors, però Pepa va estar intranquil·la totes del festes.

La relació de Manolo Algarra i Enrique, també va ser una proposta de la Foguera. El xic que va posar en contacte a Pepa i Manolo va tindre la brillant idea. De fet, ha sorgit un bon tàndem. “En la Foguera estem molt contents per comptar amb esta parella d’artistes perquè d’aquesta manera hem aconseguit atraure a un bon nombre de visitants”. La gent es delecta amb la crítica. “Tant Enrique com Manolo són famílies normals. Gent solvent que saben el que tenen entre mans”.

A. Plantà Plaça de Gabriel Miró 2016.
B. Ninots Plaça de Gabriel Miró 2018.
C. Plantà Plaça de Gabriel Miró 2013.
D. Plantà Plaça de Gabriel Miró 2014.
E. Ninots Plaça de Gabriel Miró 2013.
F. Plantà Plaça de Gabriel Miró 2012.
Fotografies arxiu família Algarra

Dos anys plantant en Los Angeles

>> En 2018, justament l'exercici que va desaparèixer la Foguera de Plaça d'Alger, Los Angeles va contactar amb Manolo per a que fera la foguera. Sandra, la presidenta, afirma que "pensaven que anava a dir-nos que no, però va acceptar ràpidament. Els delegats de monument havien valorat el seu treball i sempre els havia agradat les seues fogueres. A més, sempre li hem donat total llibertat a Manolo, no li demanem cap esbós, deixem que siga ell el que prenga les decisions."

L'última foguera que va plantar en 2019, aconseguint el tercer premi de sisena cate-

goria B, va ser molt especial ja que sota el lema "Ellas", reivindicava el paper de la dona en la societat. Encara que van guanyar premi, per a ells, segons Sandra, no és important, "preferim estar contents nosaltres. No canviem d'artista perquè no ens hagen donat premi. Sabem que no sempre plou a gust de tots."

La relació de Sandra amb Manolo és excel·lent. "Mai hem tingut cap problema. Encara que és una persona important dins del sector, és molt accessible. A més, plantant en sisena categoria, s'esmera igual que en una d'especial. La qualitat és la mateixa, sols

||

Sempre li hem donat total llibertat a Manolo, no li demanem cap esbós, deixem que siga ell el que prenga les decisions.

||

"És molt seriós i molt responsable."

A. Detall Foguera Los Angeles 2019.
B. Ninot Foguera Los Angeles 2019.
C. Detall Foguera Los Angeles 2018.
Arxius Foguera Los Angeles

canvia la quantitat, i això ens agrada. Per altra banda, durant la plantà estic molt tranquil·la, sempre acaba a temps. Confiam molt en ell."

En altres ocasions, amb altres artistes, les plantaes han sigut d'infart i la tranquil·litat que els aporta Manolo no la canvien per res. Quan aquest

truca a Sandra i li diu que a les set de la vesprada estarà per a plantar, no tarda ni un minut més ni un menys. "És molt seriós i molt responsable."

Finalment, en la situació que estem vivint en l'actualitat, Manolo s'ha mostrat molt comprensiu amb ells i això és de valorar.

En Sèneca tot són paraules bones de Manolo

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2015.
B. Detall foguera Sèneca-Autobusos 2015.
Fotografies Israel Galvañ

>> “El somni de qualsevol foguerer és poder plantar en categoria especial i, aconseguir aqueixa meta, guanyar el Primer premi. Sèneca-Autobusos el va estar intentant des de l’any 2000 i va ser amb la foguera de 2015, obra de Manolo Algarra conjuntament amb José Gallego, quan l’aconseguirem. La vesprada del 21 de juny reunia tota la màgia que la Festa et pot donar: tots els membres de la comissió al costat de la foguera, els mitjans de comunicació preparats per al resultat, els nervis i les llàgrimes, la crida de l’Alcalde anunciant el Primer premi i l’explosió. Va ser aqueixa sensació que es té quan portes molts anys esperant i per fi ho aconseguixes. La matei-

xa escena es va repetir consecutivament en 2016, 2017 i 2018 però la primera vegada va ser la millor sens dubte”. Són les paraules de Amand Tomàs, actual president de la Foguera Sèneca.

La relació de Sèneca i Manolo no es actual. Manolo ja havia plantat quatre fogueres de categoria especial en Sèneca. A més de ser un gran artista, la Foguera continuava tenint amb ell una molt bona relació. Per altra banda, la seua unió amb Gallego li donava un caràcter diferent que reforçava les expectatives de la Foguera. Com diu Manolo, aqueix any es van alinear els astres perquè s’uniren les il·lusions i s’aconseguira el millor resultat.

C

D

E

F

G

H

“Manolo és pròxim i, sens dubte, és un gran artista perquè primer, és una gran persona”

C-D. Detalls foguera Sèneca-Autobusos 2004.
E. Escena dels urinaris de l'estació, foguera Sèneca-Autobusos 2005.
F. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2005.
G. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2006.
H. Manolo treballant en la plantà de la foguera de Sèneca-Autobusos 2006.
Fotografies Israel Galvañ

Manolo va plantar per primera vegada en 2004, mentre Miguelo presidia la foguera. Anys enrere, no estaven satisfets amb el treball d'altres artistes que plantaven al districte i va ser per eixe motiu que es van posar a treballar i cercar un nou artista. “Donava la casualitat que Manolo era amic d'alguns membres de la comissió, que procedien de Plaça Galícia, i per eixe motiu, i també valorant el seu treball, vam decidir fer-li una oferta”.

Quan parles amb Miguelo, s'emociona recordant la primera foguera que va plantar:

Metamorfosis, per eixe motiu, i és que un primer projecte mai s'oblida. No obstant, també li va agradar molt, de la seua primera etapa en Sèneca (2004 – 2007) la del 75 aniversari ‘L'ànima del foc’ per la seua espectacularitat. A més, està convençut de que es mereixia un millor premi, coses de jurats... però no tocarem eixe tema, perquè per la seua controvèrsia, podríem dedicar altre article sencer.

Parlant amb Miguelo, Amparo i Amand, recorden que la primera foguera que va plantar Manolo va estar dedicada

a la televisió, concretament a Canal 9, i solament els van concedir el tercer premi de la cadena! Les escenes portaven televisions que emetien en directe – Miguelo recorda que les televisions estaven endollades en la tenda de catifes de la seua sogra –, però al cap dels dies es van desbaratar. A més, diuen que durant la plantà, la foguera va baixar mig metre provocant una estampida de la gent pensant que es podia caure.

En 2005, l'escena dels urinaris de l'estació va crear molta expectació, de fet aquesta va

ser portada del Diari Informació. Tota la foguera estava dedicada a l'aigua, però els tres afirmen que es va aconseguir un 5è premi gràcies a aquesta escena. Com diu Amparo, “Manolo cuida molt la crítica i els baixos”.

Miguelo recorda que en 2006, van rebre una trucada del Consistori demanant que s'eliminara l'escena de l'Alcalde recreant el quadre de Goya ‘Saturno devorando a sus hijos’. Aquesta escena va ser molt criticada, però “no vam acceptar” diu Amparo. No obstant, a més d'aquesta escena, la foguera “Pecat original” cridava l'atenció per no tindre quasi colors. Tota era en blanc i negre. Segons Amand, “la més enginyosa”.

Luna, va ser la Bellesa d'eixe any i afirma que per a ella té un significat molt especial

perquè era la seua foguera. A més, “em va semblar un treball increïble les dues figures blanques centrals i la perfecció en el treball d'escatol i pintura”. Recorda que “els nins de la foguera eren molt grans i triar un per a portar-me a casa era complicat, així que em va tocar portar-me una fàbrica de xinesos, que era el més xicotet que hi havia. La nit de la cremà Manolo va aparèixer amb una poma que m'encantava, però que era difícil agafar perquè estava a la part alta de la foguera, amb una dedicatòria, que encara guardo amb molt d'afecte”.

Com la resta de persones a qui li preguntes, considera a Manolo com una persona tenaç, molt treballadora i que no es rendeix de manera fàcil. “Manolo és pròxim i, sens dubte, és un gran artista perquè primer, és una gran persona”.

II

“A vegades l’art deïfica a les persones però Manolo és modest, senzill, eficaç, amb les idees clares i pròxim amb els foguerers”

I-K. Plantà foguera
Sèneca-Autobusos 2007.
L. Detalls de la foguera de Sèneca-
Autobusos 2007 en el taller.
Fotografies Israel Galvañ

En 2007 es complien 75 anys de la creació de la Foguera i era un any especial. Va ser la Foguera més cara que ha plantat Sèneca, 120.000 euros! Parlava dels pilars fonamentals de la festa: la foguera, la música i la pólvora. Els baixos els van realitzar diferents artistes representant cada dècada. “Era un homenatge a tots els artistes que havien plantat en Sèneca i va quedar una mica rar els estils tan diferents” diu

Amand. Segons Miguelo, “el punt fort de Manolo són els baixos i en aquesta ocasió no els va fer ell”.

Miguelo exposa que “Manolo, per a mi és una persona amable i detallista. Encara que molt seriós en el que al treball es refereix. És una persona que defensa amb ungles i dents als seus companys i competidors dins de la seua professió, igual que als seus amics.

A més m’uneix a ell una relació d’amistat, inclús també de les nostres famílies llaurada a partir de la confiança mútua i de compartir afició: les Fogueres, ell com artista i jo com a foguerer”. Per altra banda, Amand el defineix com “Molt professional i un artista amb els peus en la terra. A vegades l’art deïfica a les persones però Manolo és modest, senzill, eficaç, amb les idees clares i pròxim amb els foguerers”.

M

N

També, afirma que “Jo sempre he dit que no m’agrada fer-me amic dels artistes perquè és dur si un dia li has de dir a un amic que ja no confies en ell. Però el temps m’ha demostrat que amb Manolo i també, amb José s’ha creat tanta complicitat que ara els considero més amics que artistes. A més no es donarà el moment de dir-los que ja no comptem amb ells perquè dels millors no es prescindeix mai”.

Quan preguntes a Amand per la seua foguera preferida que ha plantat Manolo no té dubte: “Totes han sigut impactants, totes diferents i totes han significat bons moments

“No es donarà el moment de dir-los que ja no comptem amb ells perquè dels millors no es prescindeix mai”

M. Presidents de Sèneca-Autobusos de diferents anys amb Mar, bellesa de l’any 2015, al costat de Manolo i Gallego davant de la foguera 2015.

N. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2014. *Fotografies Israel Galvañ*

en la història de Sèneca. És difícil triar una, especialment de les quatre guanyadores, però em quede amb la de 2015 ‘Elogio de la locura’. Aquella Regina Juana és inoblidable”. Amparo, en canvi, opta per Eròtica “el canvi gran de Manolo va ser amb José Gallego. A més, aquella foguera va tractar tots els temes amb una subtileza impressionant”.

Mar, Bellesa en 2015, coincideix amb Amand, ‘Elogio de la locura’ “va marcar un abans i un després, a més era fidel a l’estil de Manolo: elegant en les formes i contant una història”. Recorda les conversacions que tenia amb ell du-

O

P

“Crec que Manolo és molt perfeccionista i detallista, a més de perseverant en les seues idees. Simplement, un artista 10”

O. Detall foguera Sèneca-Autobusos 2016.

P. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2017. *Fotografies Israel Galvañ*

rant la plantà i li contava cada detall per poder contar-los al jurat. Li crida l’atenció la seua personalitat, “mai vol ser el centre d’atenció i li agrada mantenir-se en l’ombra, observant el seu treball cercant la perfecció”.

Però si li preguntes a Carmi- na ja no, amb ‘Neomística’ li uneix una relació especial, ja que va ser la del seu any de Bellesa. “Vaig poder gaudir de cada detall, conèixer totes les escenes, colors, significats i explicacions. Em va encantar ja que feia pensar a la gent que venia a visitar-la”. A més, Carmi- na coneix molt bé a Manolo i és que sempre és la primera

per a posar els sacs d’arena. Cada any espera il·lusionada el dia de la plantà i el dia de la descàrrega dels camions, per poder col·laborar. Creu que Manolo és molt perfeccionista i detallista, a més de perseverant en les seues idees. Simplement, un artista 10.

En canvi Aitana, Bellesa en 2017, sorprenentment si haguera de triar una foguera de Manolo, encara que està meravellada amb ‘Festa tropical’ eligiria la foguera infantil que va plantar quan va ser Bellesa de la Foguera Plaça Galícia. “Ho tenia tot: color, màgia, tendresa i una mica de bogeria. Aqueixa foguereta que sempre em diu

Q

R

||

...Manolo és un persona metòdica, acurat amb els detalls, responsable i bon company...

Tere (dona de Manolo) que no es creu que plantaren. Per a mi va ser increïble perquè ho vaig compartir amb la meua família al complet”.

A més, “conec a Manolo des de molt xicoteta. Des de la meua infantesa he vist a Manolo treballar i considere que és un persona metòdica, acurat amb els detalls, responsable i bon company, més que bon cap, perquè fins al dia d'avui Manolo a format una gran família cuidant i protegint als seus companys de taller, incloent al seu fill major com un més i ensenyant-li, la qual cosa demostra que també és un gran mestre”.

Aitana recorda amb alegria totes les experiències viscu-

des amb la seua família i la de Manolo, gràcies a que el seu iaio creara el vincle que hui els uneix.

Per altra banda, quan li preguntes a Lourdes per quina és la seua foguera preferida afirma “Sens dubte, Influïts. Una Bellesa mai oblida la seua foguera, però l'emoció i l'orgull que em va fer sentir el meu monument i l'afecte amb el qual van treballar Manolo i José Gallego per a fer-nos sentir la millor foguera d'Alacant el portaré sempre en el meu cor”. Recorda amb un somriure als llavis que l'últim dia de plantà, abans de pujar a la grua, com és tradició en Sèneca, li van entrar els nervis. Li va preguntar a Manolo si era perillós pujar i li va con-

Q. Detall foguera Sèneca-
Autobusos 2018. David Hernández
R-S. Detalls foguera Sèneca-
Autobusos 2019. Israel Galván

testar: “Tu no tragues molt el cap per si de cas”.

Quanta diversitat d'opinions! Però clar tenint en compte que totes elles han sigut les Belleses dels últims anys gloriosos de Manolo, és d'entendre que es queden amb la del seu any i és que no poden ser totalment objectives. Per a elles tenen un significat especial.

Segurament si has arribat fins ací, en aquest moment tindràs una enveja sana de Manolo i no m'estranya! A mi també m'ha passat. Al cap de tants anys de professió, s'ha guanyat el títol no sols de gran artista, sinó també de gran persona.

Manolo, pots estar molt feliç.

Mirades a peu de carrer

per Amparo Tresáncoras, José Luis Huélamo,
Tomás Bordera, Andrés Colomina i Tere Compañy

>> Cada any milers de persones recorren la ciutat d'Alacant per a visitar Les Fogueres en els dies de festa. Dies en què els carrers s'omplin d'art i color. Des de fa trenta anys, podem caminar i trobar en diferents racons de la ciutat monuments de Manolo Algarra, un artista que ha aconseguit, des que va arribar de la mà de Pedro Soriano, mantenir-se constant en la seua habitual plantà anual els dies de Juny.

Res és casualitat, aquest merescut pas per Les Fogueres de Sant Joan ve acompanyat de molta faena, lliurament, esforç, respecte pel monument i les comissions, però sobretot de confiança, confiança que s'ha guanyat any rere any complint com el gran artista que és.

Els foguerers admiren el seu treball i a ell, ja que, per molts anys que passen, i després d'aconseguir grans èxits en la festa, la seua il·lusió continua intacta des del primer dia. Manolo, és l'espill en el qual tot artista hauria de mirar-se.

Tot són paraules d'agraïment i respecte sobre aquest gran mestre. Cada persona amb la qual parles, ho posa en un pedestal i enalteix les seues obres.

Per què es contracta a Manolo?

per Amparo Tresàncoras

A

B

>> En els dies de Fogueres, s'ompli la ciutat de llums, portades de barraques o racons, música, desfilades i sobretot de monuments, tant grans com xicotets (per ser infantils, no entraré en altures).

Des de fora es veu molt bonic i colorit, però per a arribar a aqueixos dies, hi ha un important treball intern en les comissions o fogueres de cada districte de la ciutat.

Tinc la sort d'estar en una Foguera que es preocupa que en aqueixes dates vaja tot perfecte, que es tinga la il·luminació del racó, de la barriada, de les fogueres, permisos

actualitzats, serveis de barra, DJ, banda de música per a desfilades... que us explicaré que no sapieu? Però el més important i la raó de les nostres festes, són les fogueres que es planten, són mostra al carrer del treball de tot l'any, així que cal contractar a un artista que la realitze i ací ve el títol d'aquest modest article. Com foguerers volem que siga la millor de la ciutat, així que cal retrocedir al començament d'un exercici fester on comencem a treballar.

Primera reunió, es planteja que no hi ha artista per a l'any vinent (no explicaré perquè, que cadascun pense

en una raó), vegem els possibles candidats i els seus telèfons per a contactar amb ells, però, el nom de Manuel Algarra Salines, ix de seguida. Alguns de nosaltres ja coneixem el seu treball, tant a Alacant com a València. Però, perquè?, comencem.

Un artista abans de preparar un esbós de la foguera, primer té una idea, amb un tema a desenvolupar i bocetar. Manolo té la idea i el més important, fins i tot mantenint la seua, escolta idees per a desenvolupar-les, sobretot per als baixos de la foguera, té en compte els temes d'actualitat i com exposar-los amb

C

una crítica graciosa i punxant que crida l'atenció al que visita la foguera i l'orienta amb el tema central de la foguera.

A continuació, la idea es transforma en dibuix, al que anomenem esbós, per a presentar "en societat fester", amb el seu lema i explicació. Tot he de dir-ho, els seus esbossos actuals són preciosos, però jo he vist esbossos que estaven bastant complicats de veure, com l'esbós que va fer en un tovalló.

Us conte l'anècdota: estava amb el seu amic Arturo Tresàncoras intercanviant ocurrencies i temes per a completar la foguera i segurament per a no perdre la imatge que en aqueix moment tenia, traça

|| Els festers sempre demanem altura en la foguera, ens sembla que llueix més, però Manolo sap perfectament quant i com pot arriscar.

A. Manolo Algarra en el seu taller. *David Hernández*
B. Manolo treballant en la plantà de la foguera Sèneca-Autobusos de l'any 2018. *Israel Galvañ*
C. Manolo envoltat de pintures en el seu taller. *David Hernández*

unes línies en un tovalló. Havien de ser unes línies molt ben fetes perquè d'ací va eixir l'esbós definitiu.

Després de l'esbós es realitza la maqueta, sempre a escala de la grandària final. Segons la seua altura s'ha de calcular la base, arena i estructura de fusta. En aquest tema, "em lleve el barret", és el millor.

Els festers sempre demanem altura en la foguera, ens sembla que llueix més, però Manolo sap perfectament quant i com pot arriscar. Aquesta paraula potser per a ell no és justa, perquè sap perfectament com muntar una bona base per a l'altura idònia i construir el cos central. Els que "ajudem" a plantar l'úl-

tim dia quan Manolo acaba, opinem que hi ha molta arena que posar... ja, ja, ja, però, fins avui no li ha caigut o desestabilitzat una foguera o falla, malgrat les inclemències del temps i quan es cremen es pot apreciar la quantitat de fusta amb les quals ha realitzat l'estructura.

Tant el cos central, com les escenes que hi ha en els baixos, sempre són de primera actualitat, ja siga de temes socials o polítics nacionals o de temes locals, disfressats amb el títol de la foguera. És, de naturalesa observador. Sempre està molt atent a lo més recent que ha succeït i demana informació de notícies de la ciutat. El premi de

“enginy i gràcia”, tant a València com a Alacant, és rar l’any que se li escape.

La seua originalitat en les escenes són molt fotografiades, tant pels “festers del carrer” com per la premsa. L’escena de l’urinari de l’antiga estació o les caricatures de polítics, fins i tot es van publicar. No us vull comptar on va acabar algun element del conjunt.

La seua pintura com el monument en si, ha evolucionat. He d’aclarir, que no era dolenta en els seus començaments, però en l’actualitat la qualitat dels seus ninots, tant com modelatge del ninot, com per la qualitat de pintura i matisats és difícil de millorar. En

||
“Manolo és, de naturalesa, observador. Sempre està molt atent a lo més recent que ha succeït i demana informació de notícies de la ciutat”

D. Foguera Plaça Galícia 1993.
Arxiu Amparo Tresàncoras
E-F. Plantà foguera Plaça Galícia 1998. *Arxiu família Algarra*
G. Foguera Plaça Galícia 1994.
Arxiu Amparo Tresàncoras

aquest punt he d’esmentar a Tere Viguer, persona imprescindible en el taller i amb exquisit gust en el moment de combinar colors per a obtenir un resultat perfecte.

Us conte una anècdota sobre la seua pintura. Vaig conèixer a Manolo en una Foguera on la meua filla va ser Bellesa infantil. Com és costum, abans de cremar la foguereta infantil, que l’havia feta Manolo, li van regalar a la Bellesa un ninot, que ho té a la seua habitació. Per tenir certa amistat amb la família Algarra, cada vegada que ve a casa, em diu “estàs segura que aqueix ninot és meu?” Per a mi és molt bonic i graciós, no li trobe cap pega. I no és que aquest estiga mal pintat, ni mal fet, és que l’evolució del seu treball es nota en xicotets detalls.

Aqueixos xicotets detalls són els que, fins i tot, sent molt

bon professional, se sap envoltar d’altres companys del seu gremi, adquirir noves tècniques, en modelatge, pintura, idees noves... en definitiva, no encasellar-se en un estil que, en el món de festes, pot ser bo uns anys i després avorrit, en definitiva, quedar oblidat tant el treball com el nom de l’artista.

Originalitat i canvi en la seua trajectòria. Segur que hi haurà un altre article que s’escriga sobre les fogueres plantades, però jo vull fer referència a la seua evolució.

Encara que el seu periple alacantí va començar l’any 1990, en la Foguera Santa Isabel pas per Foguera Hernán Cortes. La seua entrada en la Foguera Plaça Galícia, amb un esbós de Soriano, (amb el qual vaig col·laborar uns anys), l’any 1993 “Jugant amb foc” va ser punt de partida tant per a seguir-ho i conèixer-li.

En 1994, ja va demostrar un nou disseny de foguera, de línies més modernes, amb el lema “Alacant de tassetes de plata... poal de brossa”, obtenint el primer premi de 3a categoria.

A partir d’aqueix any va ser un canvi constant, fins que en 1998 amb el lema “Se’ns escapa la Festa”, realitza un gir radical en el seu treball, tant en la seua forma com la pintura. Com tret dels quadres de Miró o Picasso, la forma dels dos ninots i la pintura tan clara o mediterrània, traços de colors forts en la base central, ens recorden a ells.

Senzillament em vaig entusiasmar amb la foguera, per la seua forma tan original. El jurat li va donar el quart premi, però per a mi, el primer.

A les persones que no aneu a València, els monuments que realitza en Falles, no s’as-

II

La combinació del treball conjunt, Algarra i Gallego, és una realitat d'èxit.

semblen en res als treballs en Fogueres. Manolo, em comentava que, a Alacant, té molt present el color.

El color és fonamental, ja que ací per les dates, la llum és diferent i el color del cel també influeix. Només una vegada li vaig suggerir que no m'agradava el color d'un ninot; un dels grans del cos central; quan vaig anar a visitar la foguera al taller, al que em va contestar: "espera't a veure-ho en la plaça i ja em diràs". Tenia raó, era l'ídoni. Ja no li he tornat a dir alguna cosa.

Com ja us he escrit abans, té la capacitat d'escoltar i saber treballar amb idees que no siguin pròpies, l'exemple molt clar és la col·laboració amb el dibuixant alacantí, famós per les seues vinyetes diàries en la premsa local (Diari Información), Enrique. Planta des del 2011 sense interrupció fins a 2019, fogueres amb ninots i guions de les vinyetes del dibuixant, en la Foguera Plaça Gabriel Miró.

La qualitat del seu treball és tal que es recomana a altres Fogueres que cerquen artista per a l'exercici. Per descomptat no defrauda perquè és dels pocs artistes, que continuen amb aquestes, llevat que desapareguen.

Reprenem la reunió de primers d'exercici i es pren la decisió de contractar a Manuel Algarra Salines, per a la Foguera Seneca-Autobusos. A partir del 2004, fa el salt a la categoria especial fins a l'any 2007, prenent-se un descans en aquesta foguera, encara que planta en altres districtes festers. Però, vull parar-me a l'any 2012 en Foguera Sant Blai La Torreta i l'any 2013 en la Foguera Sant Blai de Dalt. Aquestes dues, amb dos dissenys totalment diferents, tant per la forma com, de nou el color. En la primera els colors eren més foscos i de contrastos més forts als que ens té acostumats. Però, en la segona vam tornar a veure un nou gir, juntament amb José Gallego,

amb formes allargades, figures de formes quasi geomètriques, originals, amb moltes pinzelles, diferent a tots.

La combinació del treball conjunt, Algarra i Gallego, és una realitat d'èxit. A partir del 2014, torna a la Foguera Seneca Autobusos i s'estrenen amb una foguera amb el títol "Eròtica".

Em vaig quedar sorpresa, primer per la novetat de la presentació de l'esbós. Sobre la fotografia d'un tors d'home nu quatre línies, sincerament no vaig atendre molt a l'explicació, perquè no entenia res, encara sort que José Gallego ho aclarira molt bé.

Va crear molta expectació en molts sentits, el mestratge de no fregar la línia de la vulgaritat, i portar les explicacions de les escenes al terreny graciós i ambigu alhora. El jurat els va concedir el 3r premi, però puc assegurar que va ser el primer premi de visites i fotografies. Jugant una mica amb el lema de la foguera, em vaig

H. Detall foguera Sant Blai La Torreta 2012. Arxiu David Gerona
I. Foguera Sant Blai de Dalt 2013. Arxiu David Gerona
J. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2015. Israel Galvañ

enamorar íntegrament. Encara que per a molts dels meus companys, la millor va ser l'any 2015, primer premi de categoria especial i merescudíssima: "Elogi de la bogeria" o com ens agrada anomenar-la "La Juana". Va ser una bogeria compartida entre tots, gràcies al treball de Manolo i José.

Quatre anys seguits primer premi. Com veieu no ens vam

equivocar en contractar-ho i us deixo per al final el més important de Manolo: la nit del 20 de juny, estem tots els foguerers de Sèneca, sopant, la coca amb tonyina i bacores, tan tranquils veient la foguera plantada. Cosa que uns altres no ho poden afirmar. Nosaltres i totes les fogueres que puga tenir Manolo contractades i aqueixa formalitat val moltíssim.

Descobrint a l'artista

per José Luis Huélamo

II

Parlar de Manolo, és parlar de màgia, d'esforç, creativitat, sinceritat, perfeccionisme, és apassionat, molt amable com a persona i molt eficient com a professional...

A. Manolo Algarra a la porta del seu taller. *David Hernández*
B. Vista aèria de la foguera Sèneca-Autobusos 2015. *Israel Galvañ.*
C. Manolo ultimant detalls en la plantà de la foguera Sèneca-Autobusos de l'any 2018. *Israel Galvañ.*

>> Corria l'any 2015, a penes portava dos anys en una comissió en les Fogueres de Sant Joan i no havia tingut abans cap contacte amb els secrets de la festa en la millor terra del món.

Aqueix va ser el meu primer contacte amb els artistes, Manuel Algarra i José Gallego. Em va sorprendre i em va enamorar l'acte de la plantà, nervis a flor de pell, desordre, camions, grues, molts sacs d'arena, últims preparatius per a rebre i començar un muntatge que ens uneix a un grup d'homes, dones i xiquets sense importar cap aspecte particular de les nostres vides.

Per primera vegada, la Foguera Sèneca Autobusos guanyava el primer premi de la categoria Especial de les Fogueres de Sant Joan, amb l'obra "Elogi de la bogeria". Foguera impressionant, enorme, imponent amb els seus prop de 20 metres d'alt i 10x8 metres de base.

Ací vaig començar a conèixer el segell tan característic i personal de Manolo Algarra. Em va semblar una obra molt cuidada, realitzada amb molta manyaga, com he pogut comprovar des d'aqueix instant fins i tot en l'actualitat amb tot el que toca, molt acolorida i amb una brillant i valenta crítica.

Però, el que em va impactar realment va ser la seua figura principal representada en Juana "la boja", fent referència a les paraules de Sèneca: "no hi ha molta genialitat sense un toc de bogeria". I així és Manolo Algarra, un geni de l'art efímer que ens conquista tots els anys en el mateix lloc... en la plaça de Sèneca, antiga estació d'autobusos.

Després va venir el 2016, amb aqueix home místic assegut mentre tocava un sitar i del seu cap sorgien diferents idees i il·lusions. Flanquejat per un jove Buda reclinat connectat a internet i, per Noè i la seua arca. Una

altra obra mestra per dimensions, però sobretot pel seu indescriptible colorit. Mai vaig pensar que podia existir tanta gamma de colors... i de nou ens va encimbellar, al costat del seu inseparable binomi, José Gallego, al primer lloc en la categoria d'or de les Fogueres.

Però, no hi ha dos sense tres..., ni quatre, perquè és impossible oblidar que en 2017 amb "Festa Tropical" i els seus flamants i espectaculars papagais, i en 2018 amb "Amor-Dolor" retratat amb Romeo i Julieta i una escena molt representativa d'una xacra que ens continua perseguint com és la violència de gènere, van guanyar. L'última passarà a la història

com la foguera guanyadora del 90è Aniversari de les Fogueres de Sant Joan.

Parlar de Manolo, és parlar de màgia, d'esforç, creativitat, sinceritat, perfeccionisme, és apassionat, molt amable com a persona i molt eficient com a professional... tot un MES-TRE, amb majúscules, que s'atreveix amb tot. Fruit d'això va nàixer en 2019 "Influïts", i només ell, juntament amb José Gallego es van començar a tractar i donar forma a tota classe de fluids i líquids que passen de generació en generació. No va poder ser el primer premi per decisió del jurat, però el tercer lloc i abans de res la satisfacció del treball realitzat va valdre la pena per compartir

grans moments, amb millors persones i fer-nos viure els nostres somnis.

Des de llavors portem dos anys, per culpa d'una maledida bestiola, la qual no ens permet reunir-nos en la nostra plaça per a contemplar, gaudir i com no, traure'ns un somriure d'alegria i satisfacció, com sempre han fet: Manolo Algarra amb la seua majestuositat i evolució en el temps, i José Gallego amb el colorit i el detall portat a l'inimaginable. Així que, desitjant tornar amb moltes ganes i il·lusió veure-us treballar i construir la nostra esperança en la Plaça de Sèneca, amb la vostra màgia i genialitat amb tints de bogeria i exquisida crítica.

Records amb un mestre

per Tomás Bordera

A. Plantà foguera Sèneca-Autobusos 2007. *Israel Galvañ*

B. Detall foguera Los Ángeles 2018. *Arxiu foguera Los Ángeles*

C. Plantà Foguera Sèneca-Autobusos 2014. *Israel Galvañ*

D. Ninot del Papa Francesc, foguera Sèneca-Autobusos 2015. *Israel Galvañ*

>> Parlar de Manolo Algarra no és solament parlar d'un artista sinó d'un Mestre. Personalment, ho he conegut en la Foguera, encara que la seua obra la conec molt bé ja que des que planta a Alacant, he seguit els seus monuments. Des de ben xicotet m'ha agradat recórrer les fogueres, fotografiant tot detall. Des que Manolo va començar a plantar a Alacant, pels finals dels vuitanta, va saber assumir en els seus monuments l'estil de la foguera alacantina enfront de la seua germana la falla valenciana, sent premiats nombrosos d'ells. Recorde les seues fogueres en Parc Plaça de Galícia, en Sèneca Autobusos, Gabriel Miró, Plaza d'Al-

ger, Los Angeles i molts altres districtes foguerers.

Tots els anys quan la Foguera visita les Fogueres Especials en el nostre alegre autobús, aprofite per a anar amb Manolo visitant i comentant els nombrosos monuments, m'agrada anar amb ell, aprendre d'ell i dels seus comentaris. Mai li he sentit parlar malament de l'obra d'algun company, a l'inrevés, sempre trau el positiu de cada monument. M'ha explicat la seua concepció de la foguera alacantina, el tema del color, tan important en les nostres fogueres, el perquè una foguera no pot ser plantada al març a València i una falla no pot ser plantada al juny a Alacant, el

tema de les bases de la Foguera amb aquelles plataformes que sostenien les escenes i com avui s'han perdut a favor de plantar els ninots a peu de carrer... molts aspectes que podria comptar i que m'han fet estimar més les Fogueres i les nostres germanes les Falles.

Quan en un altre temps es qüestionava el famós "estil alacantí", avui gràcies a mestres com Manolo queda clarament definit. És molt interessant escoltar-li i aprendre. Destacaria també la crítica en les seues escenes i en els seus monuments, una crítica sana, irònica, real, graciosa... i, sobretot, molt respectuosa, sense pretendre ferir al pú-

blic, encara que com sempre, hi haja alguns que li "vegen peres a l'om".

Voldria contar dues anècdotes que diuen molt de la personalitat de Manolo. En les Fogueres del 2015, quan s'estava preparant la foguera per a cremar, se'm van acostar Manolo i José Gallego, em van lliurar el pectoral amb la creu que portava el ninot del Papa Francesc. Va ser un gest que no oblidaré, em van explicar com a València els ninots que tenen algun símbol religiós com pot ser la Verge dels Desemparats, Sant Vicent Ferrer o qualsevol altre símbol religiós, en general, s'indulten i que no entenen com els alacantins

cremàvem els nostres com pot ser la Santa Faç. Aqueix xicotet detall diu molt de Manolo i de José. Guarde aqueixa creu com una cosa molt preuada i volgut per mi.

I la segona anècdota va ser en les Fogueres del 2018 i jo estava de jurat de fogueres adultes en la categoria sisenana. Quan estàvem deliberant entre el primer premi i el segon, entre la foguera de Los Angeles, de Manolo i la de Gran Via-Garbinet, ens vam veure el jurat en la difícil decisió d'atorgar el primer premi a l'una o l'altra foguera. Sent l'últim grup a lliurar la decisió per la dificultat a decidir el primer premi que al final

es va donar a la foguera Gran Via-Garbinet perquè no es podien premiar les dues.

Finalment, perquè no em puc estendre més, per a mi la millor Foguera de Manolo és la que va plantar en el 2007 en el districte de Sèneca amb motiu del setanta-cinc aniversari de la Foguera. "L'Ànima del foc", aqueixa Foguera va ser magnífica, resumia l'essència, la història i l'espíritu de Sèneca Autobusos.

I una altra Foguera que ens va marcar a tots va ser la Foguera del 2015, nostra volguda "Juana", una foguera que ens va arribar al cor i que va realitzar al costat del mestre José Gallego.

Un “pecat” molt original

per Andrés Colomina

A. Sèneca-Autobusos 2006.
B. Ninot de l'Exposició.
C. Part posterior foguera Sèneca-Autobusos 2006.
D. Escenes de la foguera.
E. Visita al taller.
Fotografies Andrés Colomina

>> Ja han passat quasi vint anys des que vaig conèixer al Mestre Manolo Algarra i seguint la seua important trajectòria i recordant les magnífiques obres que ens ha plantat, m'agradaria destacar el gran treball que ens va plantar a l'any 2006 i que incomprensiblement el jurat li va atorgar un 8é premi... coses de jurats. Em referisc a la foguera que duia per lema “Pecat Original” i que tal volta molta gent no la recorda...

Amb l'enyor que produeix el pas del temps, em venen al cap unes figures blanques molt esveltes semblant a una porcellana “gegantina”, que ens vam trobar només entrar

El premi que ens va atorgar el jurat va ser una gran frustració, però les crítiques de la gent que visitava la foguera prompte ens van llevar el disgust.

al seu taller a principis de juny d'aquell any. Durant la visita, recorde també l'entusiasme amb que Manolo ens va explicar el procés de composició i muntatge mentre la comissió escoltàvem al voltant d'una petita maqueta de fusta damunt d'una enorme taula de treball. Quan vam finalitzar la visita vam eixir del taller amb les piles molt carregades i amb grans expectatives tenint en compte el gran treball que havíem vist i que la crítica era mordaç i molt ben introduïda amb un lema que donava molt de joc. Després de gaudir en l'Exposició del Ninot amb la treballada figura d'un preciós àngel, va arribar el dia de la plantà...

Una vegada descarregada del camió, va començar un procés lent i complicat perquè tot el remat es sustentava amb la confluència de quatre torres en diagonal i suportaria un gran pes dalt. Quan va estar totalment plantada, vam poder gaudir d'un dels monuments més originals de la dècada dels dos-mil, amb unes grans figures blanques molt polides que destacaven sobre un cadafal amb un pur color blanc a la part baixa i negre al remat, destacant dalt de tot una policromia aconseguida per la utilització de panells transparents de diferents colors, creant un conjunt amb una gran composició baix la meua opinió. Un altre element molt original, va

ser situar tots els ninots i les escenes enlairats i no a ras de terra, d'aquesta manera em recordava en part a les antigues fogueres on els ninots es col·locaven damunt d'un gran calaix.

Passejar al voltant d'aquesta foguera i llegir i veure les escenes, va ser un “no parar” de riure amb la magnífica crítica local i nacional, cosa molt típica en les obres de Manolo, tot siga dit. El premi que ens va atorgar el jurat va ser una gran frustració, però les crítiques de la gent que visitava la foguera prompte ens van llevar el disgust ja que va ser molt considerada per professionals, aficionats i la gent que únicament passava i es quedava quasi hipnotitzat

per eixos “gegants blancs”. Recorde com gaudia quedant-me “bocabadat” mirant i analitzant qualsevol escena durant els dies de Fogueres.

Amb la perspectiva que dona el temps, opine que la foguera del 2006 va ser una autèntica obra mestra on Manolo va traure tota la essència de les fogueres i d'eixe anomenat “estil alacantí” que tant enarboren alguns...

Manolo ens ha plantat vertaderes obres mestres a la nostra Foguera i continuarà fent-ho, però per a mi la de 2006 seguirà sent una obra molt especial i que continuaré “pecant” cada vegada que la recorde.

La màgia del taller

per Tere Compañy

Sèneca-Autobusos 2021

Mirades a peu de carrer

>> Crec que pocs moments hi ha més màgics que aqueix en el qual, a principis de juny, tota la Foguera visitem els tallers dels nostres artistes i veiem per primera vegada aqueix xicotet avançament del que serà eixe any el monument que omplirà la nostra plaça. Durant molts anys, aqueix instant per a la Foguera Sèneca-Autobusos ha sigut sempre en el mateix lloc, el taller de Manolo Algarra, a la Ciutat Fallera. Igual hem vist l'esbós o la maqueta del qual serà el nostre monument, portem mesos somiant com serà, els colors, la forma, i com s'encaixaran cadascuna de les peces entre elles.

I llavors arriba el moment de passar la xicoteta porta de metall que dóna accés al taller i és com submergir-se en un món que fa olor de serradures i pintura, a peces en suro, amb la primera capa, escatades o començades a pintar, cadascuna en el seu propi punt del procés, com veure un edifici per dins. Els tallers són el lloc on naix la màgia de nostres fogueres i aqueixa primera ullada fa regirar la il·lusió de veure el nostre monument en la plaça.

Ningú en Sèneca pot separar el traspasar aqueixa porta del so de la veu d'Algar-

ra mentre explica cada peça, cada detall i cada ninot. «Aquesta peça anirà sobre aquesta altra, així es veurà la figura central, aquesta peça l'estem escatant però anirà en blava, groc, ací falten les ombres, mira aqueixos ulls que ja estan acabats de pintar...» i un sense fi de detalls que només qui ha somiat la idea és capaç d'explicar. Aquest moment és com apuntar-se a l'avantsala de com es fa la màgia del monument que després, unes setmanes més tard, veurem il·luminar tots els racons del carrer Pintor Lorenzo Casanova i la plaça de Sèneca.

Igual per això és un dels moments més especials dels que com Foguera vivim any rere any, que forma part del propi imaginari de Sèneca-Autobusos, un dels moments que guardem en el record any rere any, aqueixa primera impressió del que serà el nostre monument. Encara recorde el moment d'entrar a una nau immensa i veure les ales gegants, roges i plenes de colors dels papagais de Festa Tropical, elles soles en la gegantesca nau marcant la imponent grandària d'una dels fogueres que més m'han impactat en els últims anys. O les precioses cares d'Amor Dolor, en el taller, abans de tenir aqueix

El taller de Manolo s'ha convertit per a nosaltres en l'aperitiu perfecte del que serà la nostra foguera cada juny.

A. Festa Tropical al taller.
B. Peça de suro de la foguera 2018 de Sèneca-Autobusos.
C. Peces de la foguera 2018 de Sèneca-Autobusos.
Fotografies Israel Galvañ

últim toc de color que les va fer brillar en els dies grans de la Festa. O les peces d'Elogi a la Bogeria, que Manolo ens ensenyava amb passió, abans d'estar del tot pintades, però que deixaven veure la preciositat que s'anava a alçar a la nostra plaça tan sols unes setmanes després.

El taller de Manolo s'ha convertit per a nosaltres en l'aperitiu perfecte del que serà la nostra foguera cada juny. En una preciosa manera de començar a somiar amb el monument que tindrem aqueix any, però també el reflex de la relació que ens uneix amb Manolo Algarra, el nostre artista, el

D i G. Manolo Algarra al seu taller.
David Hernández

E-F. La Foguera Sèneca-Autobusos visitant el taller de Manolo Algarra. *Israel Galvañ*

que ens obri les portes del seu taller, de la seua casa, perquè puguem veure com treballen dia a dia els artistes, i no sols ell, sinó també tot el seu equip, perquè, al final, en un taller, com en molts altres aspectes de la Festa, és un treball col·laboratiu en el qual cada persona compta. Per això és increïble veure'ls mà a mà, retallant les peces, donant-los forma des del suro, escatant i pintant arracades de cada detall perquè nostra Foguera lluisca.

És increïble veure al seu equip mà a mà, retallant les peces, donant-los forma des del suro, escatant i pintant cada detall.

Des que coneixem a Manolo Algarra, quan va plantar la seua primera foguera amb Sèneca-Autobusos l'any 2004, ens ha fet participants d'aqueixa màgia que es fa en el seu taller. Del procés que fa que les idees vagen prenent forma fins a fer-se materials, fins a tenir la consistència dels monuments que ens fan somiar any rere any als foguerers i els fogueres de Sèneca- Autobusos, i que cada any entre el 20 i el 24 de juny il·luminen tots els racons de la plaça de Sèneca.

Sêneca-Autobusos

Vivències

per Josep Amand Tomàs

>> Este llibret recull els actes organitzats des de maig 2019 a juny de 2021, una situació extraordinària a causa de la pandèmia.

Els últims que hem organitzat han sigut amb moltes restriccions per a mantenir encesa la flama de les Fogueres.

Fogueres Especials 2019

10/05/2019

>> Un any més, l'Associació Fogueres Especials va presentar els projectes de les fogueres 2019 en la plaça de Sèneca. Nit de sorpreses i d'illusions per a les nou comissions que participen en la màxima categoria.

Les Belleses i els Presidents van rebre els esbossos de 'Influidos' i 'Sonora', les propostes dels nostres artistes Manuel Algarra, José Gallego i Óscar Villada.

A. Lourdes i Amand rebent l'esbós 'Influidos'.
B-C. Lirios i Jorge amb 'Sonora'.
D. Presentació dels 9 esbossos de les fogueres especials 2019.
Fotografies Israel Galvañ

II

A continuació, es van presentar les maquetes de les 9 fogueres a l'edifici Sèneca.

E. Els foguerers de Sèneca amb la maqueta de la foguera.
F-G. Les Belleses, els presidents i el artistes de la Foguera.
H. Xiquets i xiquetes de la Foguera infantil.
Fotografies Israel Galvañ

“Idees de foc”
va obtenir el
Primer premi
a l’ús del
valencià i, per
sisena vegada
consecutiva, el
Primer premi
de llibrets de
Fogueres.

Presentació del llibret

24/05/2019

>> El llibret 2019 ‘Idees de foc’ es va presentar en l’Hotel Eurostars Centrum, un treball d’investigació realitzat per components de la comissió i dissenyat per David Hernández.

A-B. Entrega del llibret a les autores dels articles.
C. David presenta el seu treball ‘Idees de foc’.
D. Entrega als quatre presidents de la Foguera dels últims 20 anys.
E-G. Entrega a altres autors/es dels articles.
H-I. Les Belleses amb el llibret 2019.
J. Belleses i Presidents de la Foguera amb el llibret.
K. Els autors del llibret.
Fotografies Israel Galvañ

Presentació del llibret de la Barraca

30/05/2019

>> '1939', llibret de la Barraca I no volíem, es va presentar en la 'Casa de Màquines' del carrer Portugal. És un treball d'investigació de David Gerona i un complement perfecte a l'exposició sobre la fi de la Guerra Civil. El Mantenidor va ser Pablo Roser de Memòria històrica de l'Ajuntament d'Alacant.

A-C. Visita de l'exposició sobre la Guerra Civil a la 'Casa de Màquines'.
D-E. Presentació del llibret.
F. Les Belleses i els Presidents de la Foguera i de la Barraca amb Pablo Roser.
Fotografies Israel Galvañ

Presentació del llibret infantil

30/05/2019

>> Les xiquetes i els xiquets de la Foguera infantil van preparar el seu llibret. Les seues col·laboracions es van presentar dins d'un autobús elaborat pels propis foguerers. El seu treball va guanyar el 5è Premi de llibrets infantils.

A. Xiquetes i xiquets de la Foguera infantil.
B. Presentació del llibret en el racó de la Foguera.
C-D. La Bellesa, el President Infantil i la Delegada d'organització infantil.
Fotografies Israel Galvañ

El Pregó de les Fogueres

31/05/2019

>> Les Fogueres 2019 prenen els carrers amb el Pregó i l'alegria es feia patent en les cares de les representants de Sèneca-Autobusos. Un any més juny es vestia de Festa pensant que, en pocs dies, la plantà començaria.

A-B. Eva i Mikel portant el banderí de la Foguera.
C-E. Les representants de la Foguera amb el President infantil i la Vicepresidenta de Belleses.
F-I. Pregó de les Fogueres a la plaça de l'Ajuntament.
Fotografies Israel Galvañ

Visita als tallers dels nostres artistes

01/06/2019

>> L'autobús es va omplir amb un nombrós grup amb l'alegria de visitar els tallers dels nostres artistes. Primer la foguera infantil que Óscar Villada havia preparat per a que totes i tots pogueren gaudir-la, després el taller de Manolo Algarra, dinar en Gandia i visita del taller de José Gallego.

A-D. Visita del taller d'Óscar Villada.

E-G. Taller de Manolo Algarra.

H-I. Taller de José Gallego.

Fotografies Israel Galvañ

||

La visita als tallers
sempre és el millor
preàmbul per a celebrar
que prompte la plaça de
Sèneca s'omplirà de dues
fogueres espectaculars.

A

05/06/2019

Ninot indultat 2019

B

C

D

>> Per tercera vegada en quatre anys el ninot que José Gallego i Manolo Algarra van presentar a l'exposició va ser el més votat pel públic i es va convertir en el 'Ninot indultat 2019'. També es va convertir en el 'Millor ninot de categoria especial' per decisió del jurat.

A. Recepció del ninot en l'edifici Sèneca.

B. El President rep la crida anunciant el Ninot indultat.

C. Celebració del premi.

D. Les Belleses i els Presidents amb el Ninot indultat.

Fotografies Israel Galvañ

La Cavalcada del Ninot

07/06/2019

>> Preparatiu per a la cavalcada més divertida en la que les disfresses allegòrics a la foguera prenen els carrers. Enguany gotes d'aigua, dissenyades per Lourdes i Lirios, les nostres Bel·leses, per a xiquetes i xiquets, joves i no tan joves. Els carrers de gom a gom per a gaudir de la originalitat de les comissions i moltes ganes de festa.

A-B. Preparatiu en el racó.
C-G. Fotografies a la plaça de Sèneca.
Fotografies Israel Galvañ

II

Arriba l'hora de ballar i preparar una improvisada coreografia baixant per la Rambla cap a la plaça de l'Ajuntament.

H-J. Desfilada per la Rambla.
K. A la plaça de l'Ajuntament al finalitzar la cavalcada.
Fotografies Israel Galvañ

Concert de Fogueres

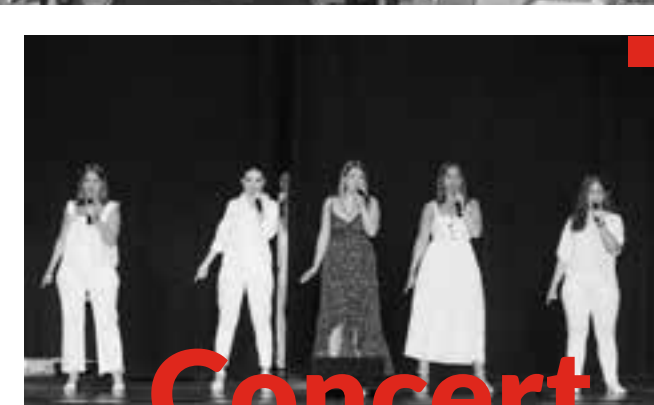
15/06/2019

>> La música de Fogueres és, junt a la foguera, l'element que més defensem a Sèneca-Autobusos i per això, any rere any, dediquem la part més important de la nostra activitat cultural a la música.

El concert 2019 en la plaça de Sèneca va reunir a la Societat Filharmònica Unió Musical d'Agost i la Societat Musical l'Harmonia d'Alacant que van interpretar diverses composicions dedicades a les Fogueres. També es va estrenar la marxa 'Arreando xim pam pum' inspirada en la popular 'La manta al coll' del nostre amic i compositor Miguel Ángel Mas Mataix.

A-D. Concert de Fogueres 2019 en la plaça de Sèneca.

E. Estrena de la marxa 'Arreando xim pam pum' dirigida per Miguel Ángel Mas Mataix
Fotografies Israel Galvañ

Concert del Coro Sèneca

17/06/2019

>> El Coro Sèneca està format per un grup de components de la Foguera, dirigits per Marina Martínez, units pel cant. En juny de 2019 van donar un pas endavant amb el concert solidari, a benefici de Manos Unidas, 'Homenaje a Mecano' en l'Aula de Cultura de la Fundación Caja Mediterráneo. Va ser un èxit de públic i d'interpretació.

A-E. Actuació del Coro Sèneca en el concert 'Homenaje a Mecano'.
Fotografies Israel Galvañ

A

E

B

C

D

L'Entrada de Bandes

16/06/2019

>> L'Entrada de Bandes és la gran oportunitat per a que els foguerers i les foguereres, amb les indumentàries tradicionals i al so de les músiques dedicades a la nostra Foguera, desfilen per l'itinerari oficial com una gran família unida.

Primer l'acte protocol·lari d'arreplegar a Lirios, la nostra Bellesa Infantil, i a Lourdes, Bellesa 2019. Després cap a la plaça dels Estels i inici de la desfilada amb el nostre himne 'De Quiroga a Sèneca-Autobusos' i la marxa 'Arreando xim pam pum'.

Al arribar a la plaça de l'Ajuntament tots i totes vam fer passadís a les nostres Belleses i a les nostres bandes de música la Unió Musical d'Agost i l'Harmonia d'Alacant.

A-D. Preparatius en la plaça de Sèneca.
E. Lucas portant el banderí de la Foguera.
Fotografies Israel Galvañ

F

G

H

I

J

K

F. Recepció de Lirios i Jorge, Bellesa i President Infants.
G-H. Components de la Foguera.
I. Les Dames d'Honor infants.
J-K. Recepció de Lourdes, Bellesa de la Foguera.
Fotografies Israel Galvañ

L. Les Belleses i les Dames d'Honor 2019.
M. Lirios, Jorge i sa mare.
N. Les Belleses en la plaça dels Estels.
O. Lourdes i la seua família.
Fotografies Israel Galvañ

II

La Foguera va guanyar el Tercer premi de l'Entrada de Bandes amb la Societat Filharmònica Unió Musical d'Agost i el Primer premi de Barraques amb l'Harmonia d'Alacant.

P. Belleses de diversos anys preparades per a la desfilada.
Q-R. Belleses i Dames d'Honor.
S. Lourdes amb Israel, el nostre fotògraf.
T. Els banderins precedint a la comissió.
U-V. Les nostres bandes de música.
Fotografies Israel Galvañ

A

||

Amb l'expectació dels veïns i les ganes de treballar de les fogueres i els foguerers, fustes i ninots ocupaven el seu lloc.

A-D. Col·laborant en la plantà.
E. Lourdes davant de la foguera.
F. 'Influidos' va prenent vida.
Fotografies Israel Galvañ

B

C

D

E

La plantà

18-20/06/2019

>> Puntuals, a les 8 del matí del 18 de juny van arribar els camions i l'equip del nostre artista Manuel Algarra per a començar la plantà. Amb l'expectació dels veïns i les ganes de treballar de les fogueres i els foguerers, fustes i ninots ocupaven el seu lloc predestinat i, com un puzle, la foguera va prendre vida a la plaça. Al dia següent es va repetir el procés amb més camions i l'equip de José Gallego.

A-C. Óscar Villada i el seu equip plantant la foguera infantil.
D. Amparo i Rosana expectants davant la plantà.
Fotografies Israel Galvañ

Plantà de la foguera infantil

19/06/2019

>> La vesprada del 19 de juny va arribar l'equip d'Óscar Villada per a plantar la foguera infantil. Els xiquets i les xiquetes, amb gran expectació, formen un cercle i, bocabadats, atenen tot el procés. En poques hores 'Sonora' es admirada per totes i tots.

G. Preparant la rematada.
H. Pedro preparant el pot d'Amstel.
I-J. Lourdes gaudint de la foguera.
Fotografies Israel Galvañ

B

C

Nit del foguerer

19/06/2019

>> La nit del 19 de juny és especial. Totes i tots els components de la comissió al complet, els artistes de la foguera i de la foguera infantil, un grup de músics de la nostra banda, els nostres patrocinadors i els nostres amics de la Universitat d'Alacant ens vam reunir en el tradicional 'sopar del foguerer'.

Units van degustar els productes de la terreta i un bon arròs que va preparar Víctor, Salva i José. Al finalitzar, la fotografia de la família Sèneca davant de la foguera.

A. Lourdes i Lirios davant la foguera infantil.
B. La comissió de la Foguera 2019.
C. Foguereres de Sèneca.
Fotografies Israel Galvañ

II

‘Sonora’ va guanyar el Primer premi de la primera categoria. Un altre èxit d’Òscar Villada en Sèneca-Autobusos.

El jurat i la foguera infantil

20/06/2019

>> Lirios i Jorge esperaven amb nervis l’arribada del jurat el matí del 20 de juny. Ells van ser els encarregats d’explicar totes les escenes de la seua foguera detallant cadascun dels ninots. Al finalitzar, la fotografia amb tots el components.

Hores després, la comissió ens vam reunir al voltant de la foguera per a escoltar el lliurament dels premis fins que la plaça va esclatar d’alegria: vam guanyar el Primer premi de la Primera categoria per quart any consecutiu.

A. Lirios, Jorge i el jurat.
B-C. El jurat visita la foguera infantil.
D. ‘Sonora’.

Fotografies Israel Galvañ

El jurat i la foguera

21/06/2019

>> I va arribar el jurat amb els seus barrets de palla i les seues carpetes. Lourdes, Amand i molts components de la comissió esperaven impacients i amb molts nervis. Els quatre anys anteriors la foguera va guanyar el Primer premi i aconseguir-ho per cinquena vegada era un repte. 'Influidos' llua espectacular i Lourdes va començar una explicació que va resultar magistral, com a bona mestra que és.

A-C. Visita del jurat de la foguera.

D. 'Influidos'

Fotografies Israel Galvañ

II

La foguera va guanyar el Tercer premi de categoria especial.

El lliurament dels premis

22/06/2019

>> El matí del 22 de juny va començar amb la visita a l'Hotel Eurostars Centrum. La Foguera desenvolupa part de la seua activitat a l'Hotel, celebra gran part dels actes culturals i manté una exposició permanent dels seus ninots. Per això, visitar l'Hotel és estar a casa.

Després, cercavila fins a la plaça de l'Ajuntament, desfilada cap a la tribuna, recollida dels premis i passadís per la Rambla junt a totes les Fogueres Especials. L'última en passar, La Ceràmica, guanyadora del Primer premi 2019.

A-C. Visita a l'Hotel Eurostars Centrum.
D-F. La comissió infantil participant al lliurament dels premis.
G-I. Esperant a la plaça de l'Ajuntament.
J. Mikel, Pau i Lucas amb els banderins de la foguera.
K-L. Esperant el lliurament dels premis.
Fotografies Israel Galvañ

II

El 2019 la
Foguera va
obtenir 16
premis.

M

N

O

P

M-N. Foguerers i foguereres.
O. En la tribuna amb el Tercer premi de categoria especial.
P. De tornada a la plaça de Sèneca.
Q. La comissió amb els premis davant de la foguera.
R. Lourdes i Amand amb el Tercer premi.
Fotografies Israel Galvañ

Q

R

A

B

C

L'Ofrena de flors

22/06/2019

>> La comissió va fer un llarg passadís a les portes de l'Hotel Eurostars per a rebre a Lirios i Lourdes acompanyades pels Presidents. Comença l'Ofrena de flors. Músiques cap a la plaça dels Estels, fotografies durant l'espera i totes i tots cap

a Sant Nicolau per entregar les flors a la Mare de Déu del Remei. Al final de la desfilada, la comissió va tornar a fer un altre passadís per a que Lirios i els seus pares, i Lourdes i els seus germans acabaren l'acte.

D

A-C. Recepció de les Belleses a les portes de l'Hotel Eurostars.
D. Xiquetes i xiquets preparats per a desfilat.
E. Miguelo i Teresa.
F-I. Les i els foguerers a l'Ofrena.
J. Lirios, Bellesa infantil.
Fotografies Antonio Botella

||

L'Ofrena de flors és un dels actes més importants i més participatius de les Fogueres.

E

F

G

H

I

J

K

M

L

N

O

P

Q

K. Jorge i Amand a l'Ofrena de flors.
L-T. Components de la Foguera.
U-V. Les Dames d'Honor a l'interior de Sant Nicolau.
W. Lourdes i Lirios després de depositar els seus ramells de flors.
X. La Bellesa infantil i els seus pares tancant l'Ofrena.
Y. La Bellesa i els seus germans.
Fotografies Antonio Botella

R

S

T

U

V

W

X

Y

II

En el moment de les ofrenes, elements tradicionals de la Festa: un llibret, una traca i una coca amb tonyina.

Missa en valencià

24/06/2019

>> Des de 1976 cada dia de Sant Joan la Foguera Sèneca-Autobusos celebra una missa en valencià en la parròquia dels Caputxins en la que també participa la Foguera Maisonnave.

A. Fotografia oficial a l'altar de l'església.
B-C. Les Belleses i les Dames d'Honor.
D-E. Moments de la missa.
Fotografies Israel Galvañ

Dinar oficial de Sant Joan

24/06/2019

>> La comissió al complet va celebrar el dinar de Sant Joan en l'Hotel Eurostars. És el moment de fer balanç dels dies viscuts per part de les Belleses i dels Presidents, i d'agrair als artistes el seu meravellós treball en les dues fogueres. Les felicitacions i les abraçades es repeteixen entre totes i tots els components de la família Sèneca i un desig: viure una gran cremà.

A. Amand, Jorge i Lucas, el que serà President infantil 2020.
B. Foguerers en el dinar oficial.
C-D. Intervenció de les Belleses.
Fotografies Israel Galvañ

A

B

La cremà

24/06/2019

>> I va arribar el moment culminant de la Festa. Primer un cercavila de acomiadament dels veïns i les veïnes, entrega dels ninots indultats a les Belleses i les últimes fotografies amb la família i els amics.

I sense adonar-nos, les mans tremoloses de les Belleses van encendre la traca que anava a acabar amb ‘Sonora’ i ‘Influidos’. La cremà es un moment màgic en el que les flames, les llàgrimes i l’aigua de la banyà fan de la Nit de Sant Joan un dels moments més recordats de l’any mentre la banda de música toca ‘A la llum de les Fogueres’.

C

E

F

D

G

A. Després del cercavila d'acomiadament, l'última fotografia amb la foguera.
B. Lourdes i la seua família.
C-D. La Bellesa i les seues Dames d'Honor.
E-F. Les Belleses amb les seues famílies.
G. Les Belleses abans de la cremà.
Fotografies Israel Galvañ

H. Les Belleses i els Presidents encenen la traca.
I. L'última foto de les Belleses durant la cremà.
J. Pepe i Isabel, encarregats de preparar la cremà.
K-L. Les Belleses i les Dames d'Honor.
M. El bomber deixa que Lourdes col·labore amb la banyà.
N. La banyà.
O. Lucas i Marcos adormits.
P. Cremà Sèneca-Autobusos 2019
Fotografies Israel Galvañ

La primera traca

24/06/2019

>> Amb el carrer fumejant i ple de cendres, Patricia i Sofia van encendre la seua primera traca. Encara quedaven alguns mesos perquè una banda les proclamara com les màximes representants protocol·làries de la Foguera però, en aqueix moment, les seues il·lusions començaven a escriure un diari ple de sorpreses i de records.

La gran sorpresa arribaria uns mesos després quan les nostres vides van canviar per sempre.

A. Sofia encén la metxa de la primera traca.
B. Patricia també encén la metxa de la seua primera traca.
C. Patricia amb la seua germana i les seues cosines.
D. Patricia, Sofia i Lucas, càrrecs protocol·laris 2020.
E. Patricia amb amigues de la comissió.
F. Sandra i Aroa seran les Dames d'Honor 2020.
G. Sofia i la seua família.
H. Lucas i Beatriz.
I-J. Patricia i Sofia amb les seues famílies.
Fotografies Israel Galvañ

A

B

C

D

La Nit de Tots Sants

01/11/2019

>> Per 8è any vam celebrar la Nit de Tots Sants en l'Hotel Eurostars Centrum.

La Consellera d'Innovació, el Regidor de Seguretat, la Bellesa del Foc, el President de l'Hèrcules, El Secretari de la Càmera, Presidents de Fogueres, amics i foguerers van llegir els versos de Don Juan Tenorio.

A. Participants de Don Juan Tenorio 2019.
B-D. Diversos moments de la lectura.
Fotografies Israel Galvañ

A

B

C

D

E

Nadal 2019

>> La relació de la Foguera amb l'Harmonia d'Alacant sempre ha sigut de màxima col·laboració i per això, un any més, la secció jove de la banda de música va ser l'encarregada del XIII Concert de Nadal en l'edifici Sèneca.

Dies després, el 'Coro Sèneca', dirigit per Marina Martínez, va ser el encarregat d'oferir un altre Concert de Nadal a l'església dels Caputxins.

La Foguera va preparar un pessebre innovador en el racó que va guanyar el Primer premi.

A-B. L'Harmonia Jove a l'edifici Sèneca.
C-D. El 'Coro Sèneca' a la parròquia dels Caputxins.
E. Pessebre de la Foguera guanyador del Primer premi innovador.

A

B

C

D

E

Sopar de Nadal

14/12/2019

>> La comissió de la Foguera es va reunir al Restaurant Juan XXIII per a celebrar el sopar de Nadal 2019. Al finalitzar es van presentar les Belleesses i les Dames d'Honor 2020.

El moment més important el van protagonitzar els artistes que van presentar a la comissió els projectes que es plantaran les pròximes Fogueres. Óscar Villada va presentar la foguera infantil amb gran expectació dels xiquets i les xiquetes.

Manolo Algarra i José Gallego van ser els encarregats de presentar la foguera, un projecte espectacular.

Després de signar els contractes, la fotografia de família com a record de la nit.

A. La comissió de la Foguera.
B-C. Les Belleesses i les Dames d'Honor 2020.
D. Signatura del contracte de la foguera infantil.
E. Signatura del contracte de la foguera.
Fotografies Israel Galvañ

Nadales

15/12/2019

>> La plaça de l'Ajuntament, de gom a gom, va ser testimoni de l'actuació dels foguerers i les fogueres de Sèneca, dirigits per Marina Martínez, que van participar als Premis de Nadales, organitzats per la Federació de les Fogueres de Sant Joan.

B

C

D

II

La Foguera va guanyar el Sisè premi en la modalitat de "Cançó nadalenca".

A-D. Actuació a la plaça de l'Ajuntament.
Fotografies Israel Galvañ

Fogueres en Nadal

20/12/2019

21/12/2019

>> La Federació de les Fogueres de Sant Joan organitza Fogueres en Nadal per a que totes les comissions de Fogueres puguin compartir un sopar de germanor. En la nit destinada als infants Lirios va ser la protagonista acompanyada per Lucas i la resta de xiquetes i xiquets.

Al dia següent va ser Lourdes i les seues acompanyants les que ens van sorprendre vestides per a l'ocasió.

A-C. Recepció a la Bellesa en el racó abans de l'acte de Fogueres en Nadal.
D-G. Recepció a la Bellesa infantil abans de l'acte de Fogueres en Nadal infantil.
Fotografies Israel Galvañ

Teatre

19/01/2020

>> El grup de teatre de la Foguera va participar als Premis organitzats per la Federació de Fogueres amb el sainet 'Tres i una no són quatre' d'Arturo Tresáncoras.

Tant les i els actuant i el públic assistent van gaudir amb l'actuació que va obtenir el 5è Premi.

A-E. Actuació del grup de teatre.
Fotografies Israel Galvañ

B

A

C

Proclamació de les Belleses

01/02/2020

D

>> 'Colors mediterranis' va ser l'acte de Proclamació de les Belleses i les Dames d'Honor 2020 celebrat a l'edifici Sèneca.

Les músiques tradicionals, les indumentàries i la nostra llengua van acompanyar a Patricia Medina i Sofia Gómez que, des d'eixe moment, ostentaven la màxima representació protocol·laria de la Foguera.

E

F

G

H

I

J

A. Acomiadament de Lourdes i Lirios com a Belleses 2019.
B-C. Sofia Gómez Ramón, Bellesa infantil 2020.
D-E. Patricia Medina Cerezo, Bellesa 2020.
F. Les Belleses i les Dames d'Honor ja proclamades.
G. Les i els representants de la Foguera de l'any 2020.
H-I. Patricia amb la seua família.
J. Patricia i Sofia.
Fotografies Israel Galvañ

A

B

C

D

A. Participants en la Passarel·la solidària amb components de la Foguera.

B-C. Xics i xiques del col·legi El Somni.

D. Parella vestida amb la indumentària tradicional.

Fotografies Israel Galvañ

Passarel·la solidària d'indumentària

07/02/2020

>> Es va celebrar en l'edifici Sèneca amb la participació de xics i xiques del Col·legi 'El Somni' amb diferents capacitats.

Els indumentaristes col·laboradors van ser Conchi Beneyto, José Fiesta, Ramos Indumentària, Ana Ballester, Alba Indumentària i Mamà Cose.

Va ser un acte entranyable en el que el públic assistent va gaudir amb la voluntat dels participants.

14 de març de 2020

>> El 14 de març tot es va aturar, també les Fogueres. La plaça de Sèneca es va quedar buida durant els mesos del confinament.

Però... tornarem.

A. La plaça de Sèneca totalment buida durant el confinament.

24/11/2020

Presentació del llibre 'Fogueres de la República'

>> En el mes de novembre vam activar el Conveni signat amb el Rector de la Universitat i vam poder presentar el llibre 'Fogueres de la República 1931-1936' en la seu de la UA, un treball de recerca realitzat pel nostre company David Gerona.

El Rector, la Presidenta de la Federació de les Fogueres i el President de la Foguera van ser els encarregats de la presentació amb l'assistència de la Bellesa del Foc i membres de l'Arxiu Municipal respectant totes les mides sanitàries.

A. Signatura del Conveni amb la Universitat.

B-C. Presentació del llibre 'Fogueres de la República'.
Fotografies UA

30/10/2020

Fogueres Especials 2020

>> I vam tornar a la plaça de Sèneca per a presentar els projectes de les 9 fogueres especials 2020. Va ser un acte diferent amb els límits d'assistència marcats i les mides sanitàries del moment.

Manolo Algarra i José Gallego van entregar a Patricia, la nostra Bellesa, l'esbós de la foguera.

Els artistes van ser els grans protagonistes amb un homenatge a tots els que van guanyar el Primer premi en la història de la categoria especial. Sèneca-Autobusos ha guanyat el Primer premi en set ocasions.

Nadal 2020

A. Belleses i Presidents de les Fogueres Especials. *Rafa Pérez*

B. Concert del Coro Sèneca. *Israel Galvañ*

C. Els representants de la Foguera en la Fira de Nadal de la plaça Sèneca. *Vigueras Fotografia*

>> La Foguera va poder celebrar el XIV Concert de Nadal en la parròquia dels Caputxins a càrrec del 'Coro Sèneca', un concert solidari destinat al Banc d'aliments.

Moltes van ser les mesures sanitàries però, complint-les, ens vam poder reunir per a sentir les nades preparades per Marina Martínez.

També es va muntar un pessebre al racó de la Foguera que va guanyar el 5è Premi de la modalitat innovadora.

B

20/06/2021

Exposició del Ninot — i Ninot indultat 2021

E

C

>> La Federació de les Fogueres de Sant Joan va organitzar l'Exposició del ninot 2021 i els nostres artistes José Gallego, Manolo Algarra i Óscar Villada van aportar els seus projectes sorprenent a les Belleses i un nombrós grup de components de la comissió que els esperaven a la porta de la sala d'exposicions.

El dia 20 de juny va esclatar l'alegria quan la Presidenta de la Federació de les Fogueres de Sant Joan va anunciar que Sèneca-Autobusos va guanyar el 'Ninot indultat per votació popular'.

A. Ninot indultat 2021 per votació popular. *Israel Galvañ*

B-D. Visita a l'Exposició del ninot. *Israel Galvañ*

E. La Bellesa i el President amb el ninot indultat. *Tony Díez*

D

A

A

Candidates —a Bellesa del Foc d'Alacant 2022

II

Estem molt feliços perquè el 19 de juny, Lourdes Martínez Rubio va ser elegida 'Dama d'Honor de la Bellesa del Foc d'Alacant 2022'.

B

>> La Federació de les Fogueres de Sant Joan va organitzar els actes d'Elecció de la Bellesa del Foc d'Alacant. Lourdes i Lirios van participar i van gaudir amb l'experiència amb el suport de tota la comissió.

C

A. La comissió va acompanyar a Lourdes abans de la Gala de les Candidates. *Israel Galvañ*

B-C. La comissió va acompanyar a Lirios abans de la Gala de les Candidates Infantils. *Israel Galvañ*

Israel Galvañ

D. Lourdes Martínez Rubio va ser elegida Dama d'Honor de la Bellesa del Foc d'Alacant 2022. *Tony Díez*

Tony Díez

Foguera

>> Durant el 2020 i 2021, la festa s'ha parat. Les fogueres no han omplit els carrers el mes de juny com cada any. No hem gaudit de les cercaviles, l'Entrada de Bandes, l'Ofrena i especialment de l'afecte de la gent en quatre dies de festa inoblidables. Però els foguerers i foguereres no perdem la il·lusió.

En Sèneca-Autobusos estem preparats per a que les Fogueres de 2022 siguin més especials que mai. Tornarem a esperar nerviosos els camions amb els ninots de les fogueres de Manolo, José i Óscar; a carregar sacs de sorra durant la plantà; a gaudir de les nits de racó; a matinar per baixar a la despertà; a acompanyar a les nostres Belleses en cada acte, però sobretot tornarem a estar units.

Les Fogueres de Sant Joan 2022 ens esperen.

Comissió infantil

Lucas Gómez
Sofía Gómez
Aitana Arques
Aitana Pérez
Aitor Berná
Alejandro Lloret
Beatriz González
Carmen Echávarri
Dafne Fenoll
Daniel Rivas
Daniella Berná
Diandra Fenoll
Eidán Pérez

Eva Sampere
Iker Gómez
Inés Iborra
Irene Botella
Iris Arandía
Jorge Huélamo
Lirios Huélamo
Lucía Devesa
Marc Rivas
Marcos Carrasco
Marcos Gómez
Marta García
Martí Balaguer

Martina Lloret
Mayalen Pérez
Mikel Echávarri
Natalia González
Nicolás Iborra
Nicolás Vázquez
Pau Balaguer
Pau Colomina
Paula García
Rubén Buendía
Tomás Balaguer
Valeria Amengual
Verónica Mataix

Josep Amand Tomàs
Miguel Ángel Compañy
Paula Tomàs
José Luis Huélamo
Luna Vázquez
Amparo Tresáncoras
Lola Alcaraz
Adrián Mazón
Aida Baeza
Aitana Gómez
Alicia Sirvent
Amanda Ramírez
Amparo Nicolau
Amparo Pascual
Ana Belén Rodríguez
Ana Compañy
Ana Rocamora
Andrea Mayans
Andrés Colomina
Andrés Sevilla
Andrés Uroz
Ángel Vázquez
Antonio Arques
Antonio Botella
Aroa Arques
Beatriz Martínez
Beatriz Vidal
Carmen Ballester
Carmen Jordá
Carmen Mª Mas
Carmen Torrijo
Carmina Alberola
Carmina Arribas
Carolina Sevilla
Cecilia Sirvent
Charo Rodríguez-Bobada
Claudia López de Atalaya
Claudia Mª Soler
Claudio López de Atalaya
Cristina Payá
Cristina Sevilla
David Gerona
David Hernández
Diandra Marqués
Elisa Jordá
Eloy Devesa
Emilio Pérez
Emilio Pulido
Esperanza Gavarre
Federico Sierra
Fernando Abad
Fidel Gómez

Fran Martínez
Francisca Suárez
Francisco Javier Amorós
Francisco Javier Amorós B.
Francisco Javier Lario
Francisco Martínez
Francisco Salvador Berenguer
Fuensanta Cerezo
Fuensanta Medina
Gabriel Echávarri
Gemma Ramón
Germán Iborra
Germán Marqués
Guillermo Berenguer
Henoc Pérez
Ignacio Lloret
Irene Pérez
Isabel Cerezo
Isabel Morató
Isabel Niñerola
Isabel Pérez
Isabel Quinto
Israel Galvañ
Iván Botella
Izán Arques
Javier Carrasco
Jéssica García
Jónatan Amengual
José Balaguer
José Carrasco
José Domingo Niñerola
José Gallego
José Manuel Sampere
José Niñerola
Juan Carlos Gómez
Juan Carlos Gómez R.
Juan Enrique Fabri
Juan José Sánchez
Juan Luis Sánchez
Juan Manuel Vázquez
Juan Miguel Arribas
Laura Cuenca
Lirios Llorens
Lorena Rodríguez
Lorena Romans
Lorenzo Medina
Loreto Bonmatí
Loreto Muñoz
Lourdes Carretón
Lourdes Martínez
Luis González
Luis Miguel Valls

Luis Mira
Mª Aurora Alonso
Mª Carmen Llorca
Mª Dolores Faz
Mª Isabel Bermejo
Mª Jesús Ramos
Mª Jesús Rubio
Mª Teresa Amorós
Mar López de Atalaya
Marina García
Marina Martínez
Mati Mira
Mercedes Valcárcel
Miguel Ángel Pérez
Neus Rico
Nicolás Cuenca
Nuria Fabri
Nuria Rubio
Óscar Arques
Óscar Buendía
Pablo Fabri
Patricia Berenguer
Patricia García
Patricia Medina
Pedro Jesús Muñoz
Pedro Martínez
Pilar Mayor
Queta Calpena
Rafael Amat
Rafael Baeza
Ramiro García
Rebeca Gómez
Rebeca Mendiluces
Roger Costa
Roque Berná
Rosa Faja
Rosa Lloret
Rosana González
Rosana Valcárcel
Rosario Orozco
Rubén González
Salvador Gómez
Sandra Sampere
Teresa Bonmatí
Teresa Compañy
Teresa Mª Martínez
Teresa Muñoz
Tomás Bordera
Verónica Francisco
Vicente Devesa
Víctor García
Xavier Cuenca

Foguerers col.laboradors 2021

Daniel Luis Mas
José Compañy
Juan Manuel Martínez

Patricia Medina Cerezo
Belleza

Sofía Gómez Ramón
Belleza infantil

Aroa Arques
Dama d'Honor

Sandra Sampere
Dama d'Honor

Rebeca Mendiluces
Dama d'Honor

Aitana Pérez
Dama d'Honor infantil

Martina Lloret
Dama d'Honor infantil

Carmen Echávarri
Dama d'Honor infantil

Mayalen Pérez
Dama d'Honor infantil

Glop!

Óscar Villada
Foguera infantil

Glop és el nom del nou espectacle de la Foguera menuda de Sèneca - Autobusos.

Glop naix per a conscienciar a menuts i grans de la necessitat de cuidar la nostra mar.

El canvi climàtic, la pesca massiva, l'aigua contaminada pels plàstics, l'extinció de les praderes de Posidònies, són algunes de les coses que estan fent que desapareguen moltes de les espècies que habiten a la mediterrània i en general a tots els mars i els oceans.

En la nostra mà està canviar aquesta situació i revertir totes aquestes coses que estan destruint-la, Glop és l'esperança de que tot pot canviar.

“Hi havia una vegada un virus”

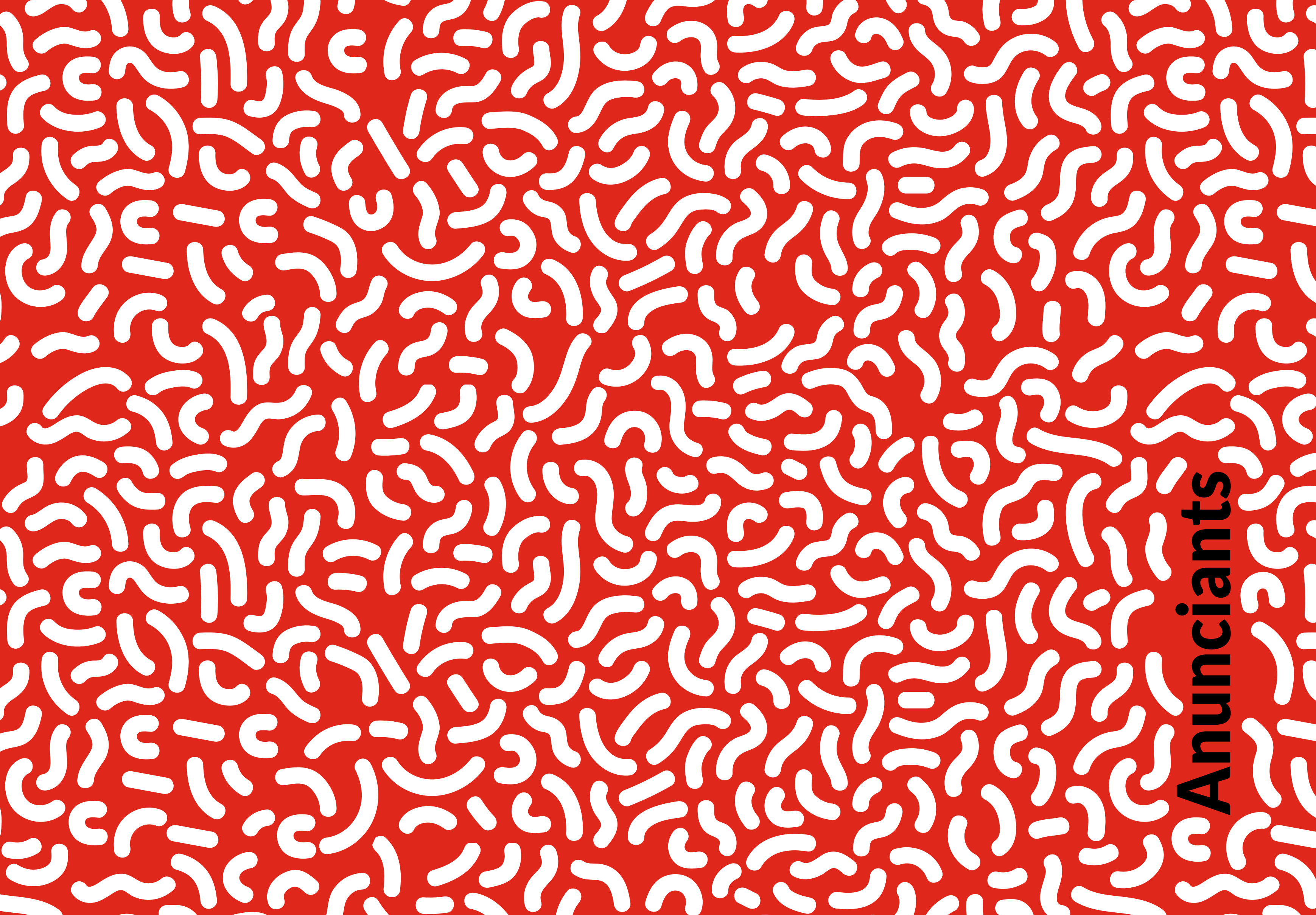
Manolo Algarra i José Gallego
Foguera

Blanca Faç està adormida, com la seua estimada festa de les Fogueres, per culpa d'un virus, després de prendre una bacora infectada que li va oferir la malvada candidata Covid, morta de gelosia per no ser la favorita en la pròxima Elecció de la Bellesa del Foc d'Alacant.

Però set xicotets experts lluiten per donar amb la vacuna adequada que aconseguisca trencar el malefici. Pfizer, Moderna, Astrazeneca, Janssen, Sputnik, Sinovac i la vacuna espanyola són el millor remei per a tornar als carrers i celebrar la Festa.

Blanca Faç prompte despertarà, tot tornarà a la normalitat i podrem dir: hi havia una vegada un virus.

Anunciants

PATROCINADOR OFICIAL
DE LA FOGUERA
SÈNECA-AUTOBUSOS

Alacant

RENAULT
AUTOMÓVILES
CHURRUCA

EL TEU RENAULT-DACIA
SERVEI EN EL CENTRE
D'ALACANT

Carrer Pintor Aparicio, 18 · Alacant
Telèfon 965927116

CM
CHERIE MAISON

MOBLES
REGALS
DECORACIÓ
SEMPRE AMB LES FOGUERES

Carrer General O'Donell, 7 · Alacant
Telèfon 965984301

INGRA
IMPRESORES

DONEM FORMA A LES
TEUES IDEES

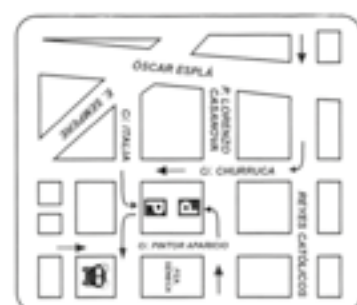
ESPECIALISTES EN
LLIBRES DE FESTES

Avinguda del Zodiaco, 31 · Alacant
Telèfon 965107464

EL REFUGIO

Plaça de Sèneca · Alacant
Telèfon 965960929

PARKING PÚBLICO
ITALIA 24

MOLT PROP
DE TOTS

Carrer Itàlia, 24 · Alacant
Telèfon 965131873

 EUROSTARS
CENTRUM ALICANTE
★★★★

UN HOTEL
AMB ÀNIMA
MEDITERRÀNIA

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 33 · Alacant
Telèfon 965988008

GRUPO **netel**
COMUNICACIONES
liftel

LÍNIA SIM
D'EMERGÈNCIA
PER A ASCENSORS

Alacant

GELATERIA CAFETERIA

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 5 · Alacant
Telèfon 965122424

Tus Arreglos

Express

ARRANJAMENTS I
TRANSFORMACIÓ DE ROBA

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 5 · Alacant
Telèfon 966266350

MIO

GASTROBAR

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 27 · Alacant
Telèfon 966083338

Caturla

centro
Health & Beauty

LÍNIA
EXCELLENT

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 56 · Alacant
Telèfon 965920342

CARLIN
OFIMARKET

PAPERERIA SOFICAR COOP.V.

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 10 · Alacant
Telèfon 966377075

Tristán

MERCERIA,
CONSETERIA,
LLENCERIA, VESTITS
DE BANY I FILS PER A
LABORS

Carrer Reis Catòlics, 24 · Alacant
Telèfon 965928037

MANOLO PÉREZ

PERRUQUERIA
DE CAVALLERS

Carrer Portugal, 8 · Alacant
Telèfon 965921890

Portugal

autoescuela

Carrer Portugal, 9 · Alacant
Telèfon 965986375

GONZÁLEZ

BELLESA
SALUDABLE

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 13 · Alacant
Telèfon 965126467

Corps à l'aise

CENTRE DE REHABILITACIÓ

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 19 · Alacant
Telèfon 966231695

FABRICACIÓ PRÒPIA. COCA AMB TONYINA
I COCA DE MOLLETES

Carrer Portugal, 14 · Alacant

CARNICERIA CATURLA

Especialidad en carnes frescas
y elaborados caseros

GALERIES D'ALIMENTACIÓ CANALEJAS

Carrer Portugal, 16 · Alacant
Telèfon 965925766

CAVA RODRÍGUEZ

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 36 · Alacant
Telèfon 965929007

La Oliva

CAFETERIA, CERVESERIA

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 54 · Alacant
Telèfon 665382383

FRUTAS CAMPELLO
PACO & NATI

GALERIES D'ALIMENTACIÓ CANALEJAS

Carrer Portugal, 16 · Alacant
Telèfon 687217308

__J.T.__
Moñinos

GALERIES
D'ALIMENTACIÓ
CANALEJAS

Carrer Portugal, 16 · Alacant
Telèfon 965925762

Iván Martínez López

GABINET JURÍDIC. ADVOCATS

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 36 · Alacant
Telèfon 965125305

quiquepop

PERRUQUERIA I
ESTÈTICA MASCULINA

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 39 · Alacant
Telèfon 965591659

REPARACIÓ DE CALÇAT

Carrer Portugal, 19 · Alacant
Telèfon 609639539

RESTAURANTE RÍO

CERVESERIA,
CAFETERIA,
TAPES VARIADES,
MENÚ ESPECIAL
DE LA CASA

Carrer Portugal, 24 · Alacant
Telèfon 966083734

TRENTA-SET ANYS
INTENTANT SERVIR-LI
EL MILLOR QUE SABEM

Carrer Alemanya, 26 · Alacant
Telèfon 965925650

**PALACIO
DEL
CUBIERTO**

ASSORTIT EN
COBERTERIES,
GANIVETS,
NAVALLES, CATANES
I PARAMENT

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 22 · Alacant
Telèfon 965927281

VIAJES 5 CONTINENTES

**AGÈNCIA
ESPECIALITZADA
EN GRUPS**

Carrer Alemanya, 20 · Alacant
Telèfon 965921288

**ortopedia
mundoabuelo**

**LA BOTIGA DE
LES GRANS PERSONES**

Carrer Alemanya, 5 · Alacant
Telèfon 965134181

THE LITTLE DUKE

**TERRASSA. BILLAR. DIANA.
PANTALLA GEGANT**

Carrer Itàlia, 2 · Alacant

**Oh ORQUIDEA
hAUS**

FLORISTERIA I DECORACIÓ

Carrer Itàlia, 6 · Alacant
Telèfon 965926749

TESORO DE LA NATURALEZA

**PRODUCTES I COSMÈTICA
NATURAL**

Carrer Alemanya, 20 · Alacant
Telèfon 966300006

**ESPECIALISTES
EN VENDA.
PRODUCTES PER
AL CABELL**

Carrer Itàlia, 14 · Alacant
Telèfon 965927445

OFISTYLE

MOBILIARI D'OFICINA

Carrer Itàlia, 4 · Alacant
Telèfon 965928922

ganasalud
Ejercicio Terapéutico

EXERCICI TERAPÈUTIC

Carrer Alemanya, 3 · Alacant
Telèfon 865512290

**FARMACIA
ORTOPEDIA**

Ldo.: Sergio Rigual Bonastre

FÓRMULES MAGISTRALS

Carrer Itàlia, 23 · Alacant
Telèfon 965927009

MODA

Carrer Itàlia, 11 · Alacant
Telèfon 965925943

**ARTE
cuadro**

**MARCOS,
MOTLURES, OLIS,
AQUAREL·LES,
GRAVATS**

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 12 · Alacant
Telèfon 965124594

**ULL ON COMPRES
LES TEUES ULLERES
DE SOL PER A LES
FOGUERES**

Carrer Pintor Lorenzo Casanova, 2 · Alacant
Telèfon 965122266

**SEMPRE
AMB LES
FOGUERES**

Carrer Itàlia, 39 · Alacant
Telèfon 965925738

Carrer Pintor Aparicio, 28 · Alacant
Telèfon 638313249

Golden Phone

**INFORMÀTICA
I TELEFONIA**

Carrer Arquebisbe Loaces, 17 · Alacant
Telèfon 966231768

CONFITERIA, PASTISSERIA

Carrer Reis Catòlics, 25 · Alacant
Telèfon 965926594

Antonio González
TEIXITS

Carrer Pintor Aparicio, 29 · Alacant
Telèfon 965120562

Maite Garcia

**PERRUQUERIA
ESTÈTICA**

Carrer Pintor Aparicio, 19 · Alacant
Telèfon 966351600

INTERIORISME
I DECORACIÓ

Carrer Pintor Aparicio, 23 · Alacant
Telèfon 965227040

Mooi
Peluqueros

CENTRE DE BELLESA

Carrer Reis Catòlics, 20 · Alacant
Telèfon 966572008

TÒNER I CARTUTXOS
COMPATIBLES

Alacant

ÀREES D'ESPECIALITAT. CONSULTORIA
FISCAL, COMPTABLE I LABORAL

Avinguda Doctor Gadea, 19 4 · Alacant
Telèfon 965921537

ADMINISTRACIÓN DE LOTERÍA
Nº 10
ESTACIÓN DE AUTOBUSES

Carrer Reis Catòlics, 34 · Alacant
Telèfon 965120615

TUBS
D'ESCAPAMENT.
PNEUMÀTICS.
FRENS

Carrer Reis Catòlics, 37 · Alacant
Telèfon 965131329

ELECTRODOMÈSTICS

Carrer General O'Donell, 3 · Alacant
Telèfon 965123234

PASTISSERIA. CAFETERIA

Carrer Catedràtic Ferré Vidiella, 11 · Alacant
Telèfon 966387065

LLOGUER DE GRADERIES, CADIRES,
ESCENARIS, TAULES, HAİMES

Camí Fondo Piqueras, 13 · Alacant
Telèfon 965174315

L'ADMINISTRACIÓ DE
LOTERIA
Nº 9
DE BENALÚA

Benalúa · Alacant

IMMOBILIÀRIA

Carrer Teniente Robles, 2 1 · Alacant
Telèfon 678455145

AIRE
CONDICIONAT.
CALEFACCIÓ.
VENTILACIÓ

Ronda General Verdú, 3 A · Alacant
Telèfon 966961028

ANIMACIÓ I ESDEVENIMENTS

www.treboleanimación.com

INDUMENTÀRIA I
COMPLEMENTS

Carrer Amadeo de Saboya, 5 · Alacant
Telèfon 966591818

LLUNES DE L'AUTOMÒBIL

Avinguda de Dènia, 15 · Alacant
Telèfon 965164390

PRODUCTES TÍPICS D'ALACANT

Carrer Llotja de Cavallers, 4 · Alacant

“POLILLAS ALICANTE”
DELEGACIÓ PROVINCIAL

ASSOCIACIÓ ANTICS ALUMNES
COL·LEGIS GUÀRDIA CIVIL

Alacant

AUTOMOVILES ENRIQUE
Desde 1977

COMPRA-VENDA NOUS I USATS

Avinguda de Dènia, 70 · Alacant
Telèfon 965151633

PEDIATRE

Carretera d'Agost, 23 · Sant Vicent del Raspeig
Telèfon 678788233

PSICOPEDAGOGIA. LOGOPÈDIA. PSICOLOGIA

Carretera d'Agost, 23 · Sant Vicent del Raspeig
Telèfon 617685692

MOBILIARI. DECORACIÓ. DESCANS

Plaça d'Espanya, 4 · Alacant
Telèfon 965125277

PORTES. MOTLURES. MARCS. TAULERS.
CUINES. BRICOLATGE

Carrer Pintor Rosales, 6 · Alacant
Telèfon 965171800

BRODATS

Alacant
Telèfon 965248197

INSTAL·LACIONS I SISTEMES

Carrer Prosperidad, 14 · Alacant
Telèfon 966287818

INDUMENTÀRIA REGIONAL DES DE 1975

Carrer Monforte del Cid, 1 · Alacant
Telèfon 965245189

JOIERIA
RELOTGERIA

Carrer Poeta Quintana, 5 · Alacant
Telèfon 965215217

VIU L'AVENTURA

Carrer Segura, 13 · Alacant
Telèfon 686216102

EL MILLOR DELS VIATGES
SEMPRE ÉS EL PRÒXIM

Carrer Padre Recadero de los Ríos, 57 4 · Alacant
Telèfon 965509779

www.arquip.es · Alacant
Telèfon 606393127

SEMPRE AL
SERVEI DE
LA FESTA

Carrer Plus Ultra, 100 · Alacant
Telèfon 666900049

TINTORERIES
D'ALTA QUALITAT

El Corte Inglés · Alacant
Telèfon 965120297

BUGADERIES
AUTOSERVEI

El Corte Inglés · Alacant
Telèfon 965120297

MUNTATGES ELÈCTRICS. BUTLLETINS.
PROJECTES ELÈCTRICS

Alacant
Telèfon 610358137

QUATRE GENERACIONS CUIDANT
LA TEUA SALUT DENTAL

Plaça Ruperto Chapí, 1 5 · Alacant
Telèfon 966149183

ASSOCIACIÓ A FAVOR DE LA INTEGRACIÓ DE
JOVES I XIQUETS AFECTATS DE CÀNCER

Alacant
Telèfon 648440005

ÀNIM PER A LES FOGUERES 2022

Avinguda de Xixona, 28 · Alacant
Telèfon 965240179

LA SEUA AGÈNCIA
D'ASSEGURANCES A
ALACANT

Carrer Médico Pascual Pérez, 44 3 · Alacant
Telèfon 965201663

GRUPO

JUAN XXIII

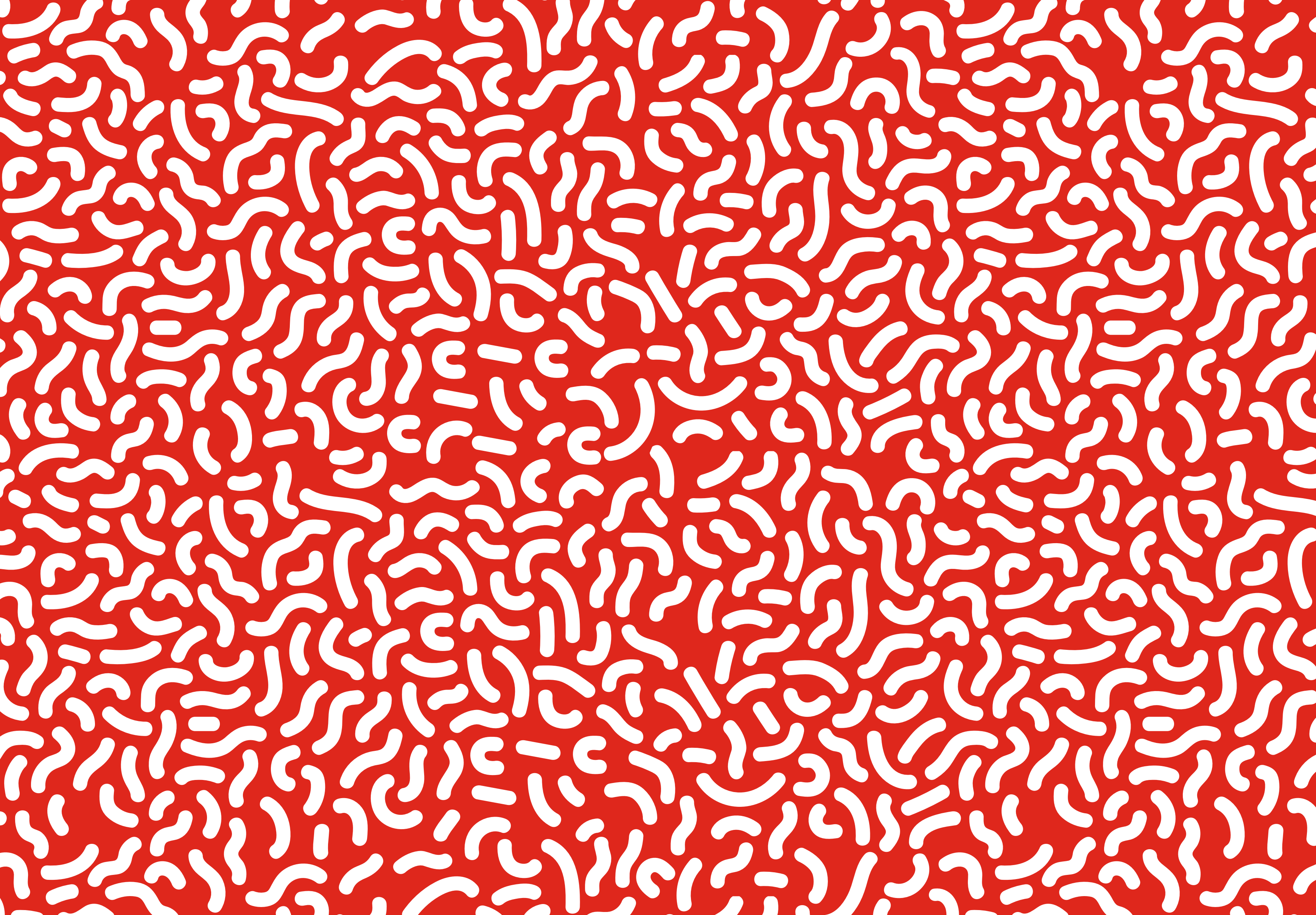
MÉS DE TRES
DÈCADES AL SERVEI
DE L'HOSTALERIA

Avinguda Antonio Ramos Carratalá, 96 · Alacant
Telèfon 965260147

RESERVAT

Dediquem aquest llibret a Manolo
Algarra, un referent de l'art efímer, que
ens ha fet molt feliços amb el seu treball.
Gràcies mestre.

SENECA
AUTOBUSOS